

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Karistusõiguse osakond

Triinu Sepp

**MITTEVARALISE KAHJU HÜVITISTE SUURUSED JA KUJUNEMINE
KRIMINAALASJADE KOHTULAHENDITES AASTATEL 2023–2024**

Magistritöö

Juhendaja
PhD Anneli Soo
Kaasjuhendaja
mag.iur. Karolyn Krillo

Tallinn
2026

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1 MITTEVARALISE KAHJU HÜVITAMINE.....	7
1.1 Mittevaralise kahju hüvitamise regulatsiooni sünd ja kujunemine Eestis	7
1.2 Mittevaralise kahju olemus.....	11
1.3 Väljamõistetava mittevaralise kahju hüvitise suuruse kujunemine	15
2 KOHTUPRAKTIKA ANALÜÜS: MITTEVARALISE KAHJU HÜVITISED KRIMINAALASJADES KEHAVIGASTUSE VÕI TERVISEKAHJUSTUSE TEKITAMISE KORRAL	21
2.1 Metoodika kirjeldus	21
2.2 Mittevaralise kahju hüvitised kannatanule tekitatud kehavigastuste või tervisekahjustuse korral. 23	
2.2.1 Välja mõistetud hüvitiste suurused	23
2.2.2 Mittevaralise kahju hüvitise suuruse kindlaksmääramisel arvestatavad asjaolud.....	41
2.3 Mittevaralise kahju hüvitised lähedase isiku surma põhjustamise või raske kehavigastuse või tervisekahjustamise korral	48
2.4 Järeldused.....	52
KOKKUVÕTE.....	55
AMOUNTS AND DEVELOPMENT OF NON-PATRIMONIAL DAMAGE AWARDS IN CRIMINAL COURT DECISIONS IN 2023–2024.....	58
KASUTATUD ALLIKAD	63
LISAD	72
Lisa 1: Väljavõtted veebilehelt Schmerzengeld Online.....	72
Lisa 2: Analüüsi kohtulahendite tabel.....	75

SISSEJUHATUS

Eesti Vabariigi põhiseadus (edaspidi PS)¹ sätestab põhiõigused, mis kaitsevad meie õigushüvesid. Kaitstavateks õigushüvedeks on muuhulgas elu, tervis, vabadus, au ja hea nimi, omand. Tuleb ette olukordi, kus põhiõiguste rikkumise tõttu saavad õigushüved kahjustada. Selliste rikkumiste korral näeb PS § 25 ette igaühele õiguse talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse või materiaalse kahju hüvitamisele. PS § 25 üksnes annab põhiseadusliku õiguse kahju hüvitamiseks. Täpsemalt on kahju hüvitamine reguleeritud võlaõigusseaduses (edaspidi VÕS)².

Sarnaselt PS-ile nimetab VÕS hüvitamisele kuuluvate kahju liikidena varalise ja mittevaralise kahju, andes seejuures liikidele definitsioonid³. Varaline kahju hõlmab eelkõige otsest varalist kahju⁴. Keerulisem on aga mõista mittevaralise kahju mõiste sisu. VÕS § 128 lg 5 järgi hõlmab mittevaraline kahju eelkõige kahjustatud isiku füüsilist ja hingelist valu ning kannatusi.

Kahjustatud isikule tekitatud füüsilise ja hingelise valu ning kannatuste hüvitamist reguleerib VÕS § 134 lg 2. Nimetatud säte kohustab kahju tekitajat hüvitama mõistlikus summas mittevaralise kahju, kui see on tekitatud isikult vabaduse võtmisega, isikule kehavigastuste tekitamisega, tema tervise kahjustamisega või muu isikuõiguse rikkumisega, sh isiku au teotamisega. Kui kahju on tekitatud isiku surma põhjustamise või talle raske kehavigastuste või tervisekahjustuse tekitamisega, siis on mittevaralise kahju hüvitamise õigus erandlike asjaolude esinemise korral ka lähedastel.

Seadus ei täpsusta, milline on mittevaralise kahju hüvitisena määratav mõistlik rahasumma. Keeruline on hinnastada valu, mida isik teo tagajärjel tundis, ning kannatusi, mida tervisekahjustus põhjustas. Seetõttu ongi mittevaralise kahju suurus raske rahas mõõta. Seadusest tulenevad asjaolud, mida tuleb kohtul hüvitise suurus määrates arvestada. Lähtudes VÕS §-st 134 lg-st 5, tuleb hüvitise suuruse määramisel arvestada rikkumise raskust ja ulatust ning kahju tekitaja käitumist ja suhtumist kahjustatud isikusse pärast rikkumist. Samuti võib kohus juhul, kui kahju on tekitatud isiku au teotamisega, isiku nime või kujutise õigustamatu kasutamisega, eraelu puutumatuse või muu sarnase isikuõiguse rikkumisega, arvestada hüvitise suuruse määramisel ka vajadust mõjutada kahju tekitajat hoiduma edasiseast kahju tekitamisest, arvestades kahju tekitaja varalist seisut.

Riigikohus on viidatud sätteid tõlgendades leidnud, et lisaks peab kohus, sõltumata poolte taotlustest, arvestama rikkumise laadi, rikkuja süüd ning selle astet, poolte majanduslikku olukorda, kannatanu enda osa kahju tekkimises ja muid asjaolusid, millega arvestamata jätmine võiks kaasa tuua

¹ Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT I, 11.04.2025, 3.

² Võlaõigusseadus. – RT I, 11.11.2025, 16.

³ VÕS § 128.

⁴ VÕS § 128 lg 2.

ebaõiglase hüvitise määramise.⁵ Samuti tuleb kohtul hüvitise suurst määrates arvestada, et välja mõistetavad mittevaralise kahju hüvitised vastaksid ühiskonna heaolu tasemele ning oleksid üldise võrdsuspõhiõiguse tagamiseks ja kohtusüsteemi autoriteedi säilitamiseks sarnastel asjaoludel võrreldavad.⁶ Riigikohus selgitas 2024. aastal, et eelnevalt väljendatud seisukohta ei tuleks mõista nii, et varasem kohtupraktika seab mittevaralise kahju hüvitisele jäiga ülem- või alampiiri, millest kohus ei tohi kohtuasja asjaoludest ja enda siseveendumusest lähtuvalt üle astuda. Mittevaralise kahju hüvitised peavad käima kaasas nii elukalliduse tõusu kui ka üldise heaolu kasvuga ning arvestama võimalike muutustega ühiskonna väärtushinnangutes.⁷ Seega peavad kohtud lisaks VÕS § 134 lg-tes 5, 6 märgitud asjaoludele arvesse võtma ka varasemalt sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitiste suuruseid, sh elukalliduse tõusu kui ka üldist heaolu kasvu.

Täpsema ülevaate saamiseks mittevaralise kahju hüvitiste väljamõistmise kohta, on Riigikohus mittevaralise kahju hüvitamise osas koostanud (või on Riigikohtu tellimusel koostatud) mitmeid kohtupraktika ülevaateid. Viimane Riigikohtu tellimusel analüüs⁸ tehti 2023. aastal üksnes tsiviilasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste kohta. Viimane kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitisi puudutav analüüs tehti aastal 2020 (st *ca* kuus aastat tagasi) ning seal käsitleti perioodi 01.06.2018–31.05.2020⁹.

Väljamõistetavate mittevaralise kahju hüvitiste suuruste ja kujunemise kohta puudub kaasajastatud ülevaade, mistõttu pole selget arusaama hüvitiste tasemest ja on raskendatud sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitiste suuruste võrdlemine. Selles seisneb ka käesoleva magistritöö uurimisprobleem. Samuti on Riigikohus leidnud, et mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel on n-ö võrreldavusargument seda kaalukam, mida rohkem on kohtud varem sarnastel asjaoludel hüvitisi välja mõistnud ja mida ühtlasem ning värskem on võrdluseks kasutatav kohtupraktika¹⁰. Eelnevalt toodud seisukoht viitab ajakohase kohtupraktika ülevaate vajadusele. Ajakohane kohtupraktika ülevaade annab kohtute jaoks sisendit mittevaralise kahju hüvitise suuruse osas kaalutusotsuse tegemiseks ning, kajastades juba tehtud otsuseid, annab tulevikku suunavalt võimaluse teha ühetaolisemaid lahendeid. Samuti võimaldab menetlusosalistel prognoosida konkreetsetel asjaoludel väljamõistetava mittevaralise kahju hüvitise suurst. Eeltoodust tuleneb ka magistritöö aktuaalsus.

⁵ RKTko 3-2-1-81-05 p 17.

⁶ RKTko 3-2-1-18-13 p 26.

⁷ RKKko 1-22-5835 p 32.

⁸ Piho, K., Krillo, K. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades 2020.–2022. aastal. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus 2023. – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyyis/Mittevaraline_kahju_2020-2022.pdf (19.04.2026).

⁹ Sedman, M. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded kriminaalasjades 2018.–2020. aastal. Kohtupraktika kordusanalüüs. Tartu: Riigikohus, õigusteabe- ja koolitusosakond 2020. – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyyis/10_Mittevaraline_kriminaal.pdf (19.04.2026).

¹⁰ RKKko 1-22-5835 p 34.

Nagu eelnevalt välja toodud, ilmus viimane kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitisi puudutav kohtupraktika ülevaade peaaegu 6 aastat tagasi. See on ka üks põhjus, miks käesolev magistritöö analüüs käsitleb üksnes kriminaalasjades tehtud kohtulahendeid. Kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suuruste analüüsimine on oluline, kuna suur osa kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamisega seotud mittevaralise kahju hüvitamise nõudeid esitatakse kannatanute poolt just kriminaalmenetluse raames. Praeguse magistritöö järeldused kohalduvad ka tsiviilkohtumenetluses lahendatavate mittevaralise kahju hüvitamise nõuete puhul, kuna nii tsiviil- kui ka kriminaalasjades lahendatakse nõudeid VÕS-is sätestatud mittevaralise kahju hüvitamise regulatsiooni alusel.

Magistritöö eesmärk on kohtupraktika analüüsi teel teada saada, milline oli mittevaralise kahju hüvitiste väljamõistmine kriminaalasjades ajavahemikul 01.01.2023–31.12.2024. Eesmärgi täitmiseks sisaldab käesolev magistritöö kohtupraktika analüüsi kohtulahenditest, mis on nimetatud perioodil koostatud, tänaseks jõustunud ning Riigi Teatajas¹¹ avaldatud. Analüüsi aluseks on kohtulahendid, milles on kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamise tõttu kannatanule mittevaralise kahju hüvitis välja mõistetud. Muudel alustel on kriminaalasjades üksikutel juhtudel mittevaralise kahju hüvitisi välja mõistetud ning need lahendid ei ole praeguse analüüsi osa.

Magistritöö püstitatud eesmärgist tulenevad magistritöö uurimisküsimused: 1) millises suuruses kohtud mittevaralise kahju hüvitisi kriminaalasjades ajavahemikul 01.01.2023–31.12.2024 välja mõistsid; 2) milliseid asjaolusid arvestasid kohtud kriminaalasjades mittevaralise kahju hüvitiste suuruste kindlaksmääramisel.

Magistritöö on koostatud kahes peatükis. Esimene peatükk on teoreetiline, tuginedes seadusesätetele, õiguskirjandusele ja kohtupraktikale. Selles peatükis käsitletakse mittevaralise kahju hüvitamise õiguslikku regulatsiooni kujunemist, mittevaralise kahju olemust, sealhulgas mõistet, eesmärki ja asjaolusid, mida kohus mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel arvestama peab. Viimase osas tuuakse võrdlemiseks näitena Saksamaa käsitus mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramise osas, sest ka seal sarnaselt Eestile määrab kohus hüvitise kaalutusõiguse alusel erinevaid kriteeriume arvestades.

Magistritöö teine peatükk koosneb empiirilisest uurimusest, milles analüüsitakse nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt Eesti kohtupraktikat kriminaalasjades mittevaralise kahju hüvitiste välja mõistmise osas ja tehakse analüüsi põhjal järeldused. Analüüs hõlmab perioodil 01.01.2023–31.12.2024 Riigi Teatajas avaldatud, jõustunud kohtulahendeid, milles kohtud mõistsid välja mittevaralise kahju hüvitise. Analüüsitakse kriminaalasjade lahendeid, mis koguti, kasutades Riigi

¹¹ Riigi Teataja veebileht. – <https://www.riigiteataja.ee/index.html> (19.04.2026).

Teataja kohtulahendite otsingus märksõnu „mittevaraline“ ja „mittevaralise“. Lahendite analüüsis on kohtuotsused toodud, kas üksiku kuriteokoosseisu või kuriteo liigi kaupa. Analüüs jaguneb kolmeks alapeatükiks, esimesena tuuakse välja kannatanule endale välja mõistetud hüvitised, mis omakorda jaguneb kaheks peatükiks – ühes hüvitiste suurused ja teises arvestatavad asjaolud, teisena lähedastele mõistetud hüvitis ja kolmandana järeldused. Lahenditest tuuakse välja kohtute välja mõistetud hüvitiste suurused, kuriteo sündmuse asjaolud ning välja mõistetud hüvitise suurust mõjutanud asjaolud. Välja mõistetud hüvitiste suuruseid võrreldakse viimastes Riigikohtu analüüsides toodud hüvitiste suurustega. Kokku analüüsis töö autor 148 kohtulahendit¹².

Märksõnad: mittevaraline kahju, hüvitised, kahju hüvitamine.

¹² Siin arvu osas arvestatud jõustunud kohtulahendeid.

1 MITTEVARALISE KAHJU HÜVITAMINE

1.1 Mittevaralise kahju hüvitamise regulatsiooni süünd ja kujunemine Eestis

Õigus nõuda mittevaralise kahju hüvitamist sätestati alles pärast nõukogude aja lõppu taasiseseisvunud Eesti Vabariigi 28. juuni 1992. aasta põhiseadusesse¹³. PS § 25 järgi on igaühel õigus talle õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele. Teaduskirjanduses on välja toodud, et nimetatud normiga seati üldine õigus õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamisele ning pandi konstitutsiooniõiguslik alus tsiviilõiguse deliktistele nõudeõigustele. Moraalse kahju selge sõnastamine andis signaali, et põhiõiguste rikkumised võivad kaasa tuua kahjutasunõude.¹⁴ Seega tekkis isikutele võimalus nõuda neile tekitatud mittevaralise kahju hüvitamist.

Kuigi mittevaralise kahju hüvitamise õigus oli seaduses, tekitas sätte lakooniline sõnastus segadust. Riigikohus on leidnud, et PS § 25 sätestas küll põhimõtte, et õigusvastaselt tekitatud moraalne kahju tuleb hüvitada ehk nimetas moraalse kahju seaduses, kuid ei andnud moraalse kahju tunnuseid ega määranud selle mõiste mahtu¹⁵. Juba sätte sõnastusest nähtub, et selles ei täpsustatud kahju hüvitamise viisi ega viidatud, millisest seadusest tuleneb täpsem regulatsioon. Nimetatule juhtisid tähelepanu ka õigusteadlased. Põhiseadust analüüsinud Robert Alexy viitas teadusartiklis, et sättele tuleks lisada klausel „selle õiguse tagab seadus“ või „üksikasjad sätestatakse seadusega“¹⁶. See viitaks justkui muule seadusele, kus on moraalne kahju täpsemalt sõnastatud. Põhiseaduse assamblee aga leidis, et selline klausel tuleks seadusest välja jätta, sest kohus on võimeline ise kahju hüvitamist otsustama juhul, seadus seda veel ette ei näe. Assamblee leidis, et kui klausel oleks sisse jäänud, ei oleks põhiseaduse järgset kahju hüvitamist saanud rakendada enne, kui seda oleks ette näinud vastav seadus.¹⁷ Seega sätestati küll õigus mittevaralise kahju hüvitamisele, kuid sätte üldine sõnastus jättis selle rakendamise ebaselgeks.

Põhiseaduslikule kahju hüvitamisele andis täpsema sisu 1994. aastal jõustunud tsiviilseadustiku üldosa seadus (edaspidi TsÜS)¹⁸, millega sätestati konkreetsed alused mittevaralise kahju hüvitamiseks. TsÜS §§-id 23–25 andsid õiguse nõuda moraalse kahju hüvitamist juhul, kui kahju tekitati au teotamisega, eraelu puutumatuse rikkumisega või nime kasutamisega. Samas ei näinud TsÜS ette moraalse kahju hüvitamise võimalikkust kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamise korral. Ka PS § 25 ei sisaldanud juhtumite loetelu, millal koos varalise kahjuga või sellest sõltumata

¹³ Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT 1992, 26, 349.

¹⁴ Alexy, R. Põhiõigused Eesti põhiseaduses. – Juridica 2001/Eriväljaanne, p 4.2.2.1.

¹⁵ RKTko 3-2-1-111-96.

¹⁶ Alexy (viide 14), p 4.2.2.1.

¹⁷ Viljar, P. (toim). Põhiseadus ja Põhiseaduse Assamblee: koguteos. Juura, Õigusteabe AS 1997, lk 984–985. – <https://www.digar.ee/arhiiv/et/nlib-digar:449674> (19.04.2026).

¹⁸ Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I 1994, 53, 889.

kuulus hüvitamisele ka moraalne kahju, mis tekitas kohtupraktikas raskusi isiku füüsilise puutumatuse rikkumisega seotud nõuete puhul.¹⁹ TsÜS § 26 andis küll kaitse muude TsÜS-is nimetatud isiklike õiguste kaitseks, kuid seda üksnes seaduses sätestatud juhul. Sellest järeldasid kohtud, et isiku füüsilise puutumatuse rikkumisega tekitatud moraalse kahju hüvitamise nõue võib kuuluda rahuldamisele ainult seaduses sätestatud juhtudel²⁰. Üheski seaduses aga ei olnud sellist õigust, mistõttu jätsid kohtud moraalse kahju hüvitamise nõude rahuldamata²¹. Seega täitis TsÜS osaliselt PS §-ga 25 seotud lünka, sedastades konkreetseid õiguste rikkumised, mille korral mittevaralise kahju hüvitamist nõuda, kuid ei võimaldanud esitada sellist nõuet kehavigastuse või tervisekahjustamise korral.

Kohtupraktikas kujunes seisukoht, et füüsilise puutumatuse rikkumisega tekitatud mittevaraline kahju on hüvitatav. Riigikohus²² leidis, et väär on seisukoht, et kuna seaduses seda ette nähtud ei ole, siis tuleb nõue jätta rahuldamata. Riigikohus selgitas, et kehavigastus võib kaasa tuua teisi isikule kahjulikke tagajärgi, mis ei ole korvataavad varalise kahju täieliku hüvitamisega. Sellisteks tagajärgedeks võivad olla: püsiv kehalise terviklikkuse kaotus, väljanägemise muutus, oluline psüühika ja närvitegevuse häire, heaolu langus tingituna ajutisest või püsivast piirangust isiku tegevuses või elukorralduses või põhjendatult loodetud heaolu loomise võimaluse kaotus. Kohus asus seisukohale, et nimetatud tagajärjed kuuluvad moraalse kahjuna hüvitamisele PS § 25 alusel. Samas rõhutas kohus, et kehavigastus võib põhjustada muidki kannatusi, füüsilist ja hingelist valu, kuid ainuüksi valu ei kuulu PS §-s 25 nimetatud moraalse kahju alla. Seega täpsustas Riigikohus PS § 25 kohaldamisala ning andis võimaluse esitada mittevaralise kahju hüvitamise nõude ka kehavigastuste tekitamisest tingitud mittevaralise kahju korral.

Teaduskirjanduses on märgitud, et viidatud kohtuotsusest lähtudes hakkasid kohtud füüsilise puutumatuse rikkumisega tekitatud moraalse kahju nõudeid lahendama, tuginedes PS §-le 25, mitte TsÜS §-le 26.²³ Nagu ka eelnevalt selgitatud, oligi seadusandja mõte, et PS § 25 oleks otsekohaldatav, kui puudub vastav seadus, milles on õigus täpsemalt sätestatud. Seega, kuigi PS § 25 ei sisaldanud täpset loetelu moraalse kahju hüvitamise juhtumitest ja TsÜS ei andud võimalust esitada moraalse kahju nõuet kehavigastuse või tervisekahjustuse korral, siis koosmõjus kohtupraktikaga sai tugineda otse PS § 25-le.

Eelnevalt nimetatud probleemid, mis tulenesid PS § 25 ebapiisavast sõnastusest ja TsÜS-i puudulikkusest regulatsioonist, lahendas seadusandja 01.07.2002 jõustunud VÕS-iga²⁴. Uue seadusega muudeti

¹⁹ Sepp, H. Kohtupraktikast moraalse kahju hüvitamisel. – Juridica 1998/7.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² RKTKo 3-2-1-111-96.

²³ Sepp (viide 19).

²⁴ Võlaõigusseadus. – RT I 2002, 60, 372.

ulatuslikult kahju hüvitamise regulatsiooni tervikuna, sealhulgas mittevahalise kahju osas. Seaduses sätestati kahju hüvitamise eesmärk, kahju liigid ning olemus. VÕS § 128 lg-d 1 ja 5 sätestasid mittevahalise kahju eraldi kahju liigina ning määrasid selle ulatuse. Teaduskirjanduses on samuti rõhutatud, et sellega reguleeriti, kes ja missugusel juhul saavad nõuda rahas hüvitist mittevahalise kahju eest²⁵.

VÕS § 130 lg 2 andis otseselt õigusliku aluse mittevahalise kahju hüvitamiseks kehavigastuste ja tervise kahjustuse korral. Tambet Tampuu on teadusartiklis viidanud, et enne selle aluse sätestamist mõisteti kehavigastuste või tervise kahjustamise juhtudel kannatanule rahaline kompensatsioon mittevahalise kahju eest kohtunikuõiguse alusel²⁶. Lisaks andis jõustunud VÕS § 134 lg 3 erandlike asjaolude esinemisel õiguse mittevahalisele kahju hüvitisele ka surmasaanu või kahjustatud isiku lähedastele. Seega kõrvaldas VÕS probleemi, mis seisnes füüsilise puutumatuse rikkumiste puhul TsÜS-i puudulikus regulatsioonis, ning laiendas mittevahalise kahju hüvitise saamiseks õigustatud isikute ringi.

Mittevahalise kahju hüvitamist rahas eeldati tervise kahjustamise või kehavigastuste tekitamise korral.²⁷ Seevastu teiste õiguste rikkumiste korral oli sellise hüvitise nõudmine võimalik üksnes õigustatud juhtudel²⁸. 31.12.2010 jõustunud VÕS-iga²⁹ hakati mittevahalise kahju tekkimist eeldama kõikide õiguste rikkumiste korral. VÕS § 134 lg 2 näeb ette, et vabaduse võtmisest, kehavigastuse tekitamisest, tervise kahjustamisest või muu isikuõiguse rikkumisest, sealhulgas au teotamisest, tekkinud kahju hüvitamise kohustuse olemasolu korral tuleb kahjustatud isikule mittevahalise kahju hüvitiseks maksta mõistlik rahasumma. Vastava seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt tingis muudatuse asjaolu, et kehtiv õigus ei taganud isiklike õiguste kaitset piisaval määral. Kehtinud õiguse järgi sai mittevahalise kahju hüvitamist nõuda üksnes seda õigustavate eriliste asjaolude olemasolul, mistõttu pidi kannatanu lisaks kahju tekkimisele tõendama ka erilisi asjaolusid. Kahju hüvitamine oli õigustatud eriliselt intensiivse kahju korral. Eelneva tõttu kohtud pigem ei mõistnud mittevahalise kahju hüvitisi välja.³⁰ Seega oli seadusandja tahe tagada kõikide põhiseaduslike õiguste kaitse juhaks, kui nende rikkumisega tekitatakse mittevahaline kahju, ning vähendada kannatanu tõendamiskoormust.

²⁵ Tampuu, T. Deliktiõigus võlaõigusseaduses. Üldprobleemid ja delikti üldkoosseisul põhinev vastutus. – Juridica 2003/II, lk 74.

²⁶ *Ibidem*, lk 74.

²⁷ Selle viitab VÕS § 130 lg 2 sõnastus.

²⁸ VÕS § 134 lg 2.

²⁹ Võlaõigusseadus. – RT I, 21.12.2010, 33.

³⁰ Ringhäälinguseaduse, kriminaalmenetluse seadustiku, tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõu 656 SE seletuskiri. 21.12.2009, lk-d 26, 28–30. – <https://eelroud.valitsus.ee/main/mount/eoigus/271840#V0nxKeez> (19.04.2026).

Seadusandja muutis kohtute jaoks lihtsamaks hüvitise suuruse arvutamise. VÕS-is nimetas seadusandja asjaolud, mida peab kohus arvestama määrates mittevaralise kahju hüvitise suurus³¹. Seaduseelnõu seletuskirjast nähtub, et VÕS § 134 lg 5 lisamise eesmärgiks oli võimaldada kahju hüvitise paremat prognoositavust ning anda kohtutele alus lähtuda hüvitise suuruse määramisel väga konkreetselt rikkumise üksikasjadest.³² Säte kohustab kohtuid põhjendama mittevaralise kahju hüvitise suuruse kujunemist, sh milliseid asjaolusid arvesse võeti. Lisaks annab säte võimaluse selgitada, miks peaks hüvitise suurus olema väiksem kui kannatanu esitatud hagi nõutud, põhjendades seda rikkumist puudutavate asjaoludega.

Eelnevalt kirjeldatud mittevaralise kahju hüvitamise regulatsioon kohaldub ka vastava nõude kriminaalmenetluses esitamisel. Kriminaalmenetluse seadustik (edaspidi KrMS)³³ § 38¹ annab kannatanule õiguse esitada kriminaalmenetluses tsiviilnõue kahtlustatava, süüdistatava või tsiviilkostja vastu.³⁴ Nimetatud säte ei moodusta iseseisvat materiaalsoiguslikku alust nõude esitamiseks, mistõttu tuleb kriminaalasja arutaval ja selle käigus kannatanu tsiviilnõuet lahendaval kohtul lähtuda VÕS-i vastavatest sätetest ja tsiviilkohtumenetluse põhimõtetest.³⁵ Ka õiguskirjanduses on viidatud, et VÕS-i kahju hüvitamise peatüki sätted on kohaldatavad kõikide kahju hüvitamise nõuete korral³⁶.

Mittevaralise kahju hüvitamise nõude kriminaalmenetluses esitamisel on mitu eelist tsiviilkohtumenetluses nõude esitamise ees. Õiguskirjanduses on välja toodud, et kannatanu õigus esitada kriminaalmenetluses tsiviilsoiguslikke nõudeid, muudab kuriteo negatiivsete tagajärgede kõrvaldamise või heastamise kannatanu jaoks lihtsamaks. Lisaks on see kohtusüsteemi kui terviku tõhususe jaoks otstarbekas, kuna lisaks süüdistatava teole antakse karistussoigusliku hinnangu andmisele, lahendatakse kriminaalmenetluses ka sama teo alusel tekkinud kannatanu tsiviilnõue.³⁷ Seega aitab nõude esitamine kriminaalmenetluses vältida täiendavat tsiviilkohtusse pöördumist kahju hüvitamiseks, uuesti kulude kandmist, ajakulu ja kuriteo asjaolude meenutamise vajadust. Samamoodi aitab hoida kokku riigi kulusid, vältides topelt menetlusi. Samuti on Tambet Tampuu teadusartiklis leidnud, et tsiviilhagi arutamine kriminaalmenetluses suurendab kriminaalsoiguse

³¹ VÕS § 134 lg 5.

³² (viide 30), lk 30.

³³ Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I, 22.12.2025, 3.

³⁴ KrMS § 38¹ lg 1.

³⁵ RKKKo 3-1-1-34-05 p 33.

³⁶ Sein, K. VÕSK 7.ptk sissejuhatus p 2. – Võlaõigusseadus I. Komm vlj. Tallinn: Juura, 2006.

³⁷ Sarv, J. KrMSK § 38/1.2. – Kriminaalmenetluse seadustik. Komm vlj. Tallinn: Juura 2012. Lisaks selles viidatud Tampuu, T. Tsiviilhagi kriminaalmenetluses. – Juridica 1996/1, lk 8 ja Kergandberg, E., Sillaots, M. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 135.

üldpreventiivset mõju, sest potentsiaalne kurjategija teab, et kuriteole võib lisaks kriminaalkaristusele kohe järgneda ka varalise vastutuse kohaldamine.³⁸

Tsiviilnõude esitamine kriminaalmenetluses on kannatanu jaoks lihtsam kui tsiviilkohtumenetluses. KrMS-i kommentaarides on toodud välja, et kannatanu saab tsiviilhagis tugineda olulisel määral prokuratuuri kogutud tõendusteabele, mis tagab selle, et kannatanul on oma nõuet kriminaalmenetluses lihtsam kaitsta. Lisaks on sisu- ja vorminõuded tsiviilhagile, võrreldes tsiviilkohtumenetlusega mõnevõrra leebemad.³⁹ Riigikohus on märkinud, et tulenevalt kriminaalmenetluse eripärast ei pea kannatanu tsiviilhagi tingimata sisaldama täies mahus neid hagi aluseks olevaid faktilisi asjaolusid, mis kattuvad süüdistuse alusfaktidega⁴⁰. See tähendab, et kui kannatanu nõue põhineb samadel asjaoludel, mis on süüdistuse aluseks, siis ei pea kannatanu hagis nii palju faktilisi asjaolusid välja tooma ega esitama tõendeid, et neid tõendada, vaid saab üksnes viidata, et tõendab neid kriminaaltoimikus oleva materjaliga.

Tsiviilnõude läbivaatamine kriminaalmenetluses on riigilõivuvaba. Seejuures on riigilõivuvaba mittevaralise kahju hüvitamise nõude esitamine, kui see tuleneb kehavigastuste või muu terviserikke tekitamisest või toitja surma põhjustamisest.⁴¹ Riigilõivuvabastus kehtib üksnes kriminaalmenetluses esitatud tsiviilhagi puhul, mis tähendab seda, et kui isik esitab tsiviilkohtusse sellise nõude, mille ta oleks saanud esitada kannatanuna kriminaalmenetluses, siis peab ta sellelt riigilõivu tasuma, seda ka siis, kui kriminaalmenetluses on tsiviilhagi jäetud läbi vaatamata.⁴²

Samuti kohustab seadus menetlejat kannatanut tsiviilhagiga aitama. Menetlusseadustiku järgi peavad uurimisasutus ja prokuratuur selgitama kannatanule tsiviilhagi esitamise korda, hagi põhilisi nõudeid, esitamise tähtaega ja selle möödalaskmise tagajärgi⁴³. Praktikas aitavad uurimisasutus ja prokuratuur kannatanut nõude koostamisel.

1.2 Mittevaralise kahju olemus

Mittevaralise kahju olemust aitavad muuhulgas mõista selle seaduses ja kohtupraktikas kasutatud mõisted. PS kasutab väljendit moraalne kahju, teised seadused aga mittevaraline kahju⁴⁴. PS-i esimeses kommenteeritud väljaandes selgitatakse, et mõiste moraalne kahju võrdub mõistega mittevaraline kahju⁴⁵. Järelikult on moraalne kahju ja mittevaraline kahju samatähenduslikud.

³⁸ Tampuu (viide 37), sissejuhatus.

³⁹ Sarv, KrMSK § 38/1.2.

⁴⁰ RKKKo 3-1-1-79-09 p 15.

⁴¹ KrMS § 38¹ lg 4.

⁴² Sarv, KrMSK § 38/3.2.

⁴³ KrMS § 38 lg 4.

⁴⁴ Näiteks VÕS (§ 128 lg 1), süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus (§ 11), riigivastutuse seadus (§ 9).

⁴⁵ Roosma, P. PSK § 25/3 – Eesti Vabariigi Põhiseadus. Komm vlj. Tallinn: Juura, Õigusteabe AS 2002.

Teaduskirjanduses on leitud, et mõiste „moraalne“ väljendab kahjuliiki mõju kaudu kahjustatud isikule, ning „mittevaraline“ iseloomustab kahju materiaalse määratluse järgi.⁴⁶ Samuti on teaduskirjanduses oldud arvamusel, et termin mittevaraline kahju peegeldab täpsemalt ja adekvaatsemalt kahju olemust, rõhutades, et kahjusid ei saa liigitada moraalseteks ja mittemoraalseteks.⁴⁷ Töö autor nõustub, et väljend mittevaraline kahju aitab paremini eristada kahju liike, sobides paremini kokku mõistega varaline kahju.

Nagu eelnevas alapeatükis märgitud, PS § 25 ei täpsusta mittevaralise kahju hõlmatust. Riigikohus on selgitanud, et mittevaraline kahju seisneb isiku hingelistes või füüsilistes kannatustes, sh väljendavad hingelisi kannatusi kannatanu alandatus, solvumine, hirm, nõrdimus, mure, kaotusvalu.⁴⁸ Samuti kuuluvad Riigikohtu hinnangul mittevaralise kahju alla püsiv kehalise terviklikkuse kaotus, väljanägemise muutus või oluline psüühika ja närvitegevuse häire, samuti heaolu langus, tingituna ajutisest või püsivast piirangust isiku tegevuses ning elukorralduses või põhjendatult loodetud heaolu loomise võimaluse kaotus.⁴⁹ Kehavigastustega seotud mittevaraliseks kahjuks on Riigikohus lugenud ka füüsilist ja hingelist valu.⁵⁰ Seega on mittevaraline kahju selline kahju, mis väljendub isiku hingelistes või füüsilistes kannatustes ja valus.

Kohtupraktikas kujunenud mõiste lisati ka VÕS-i. VÕS § 128 lg 5 järgi hõlmab mittevaraline kahju eelkõige kahjustatud isiku füüsilist ja hingelist valu ning kannatusi. Seejuures sätestab VÕS, et varaline kahju hõlmab kaotsiläinud või hävinenud vara väärtuse või vara halvenemisest tekkinud väärtuse vähenemist.⁵¹ Eelnevast järeldub, et seadusest tulenevalt on mittevaraline kahju selline, mis seisneb füüsilises ning hingelises valus ja kannatustes, ning mille puhul puudub vähenemine varalises sfääris.

Lisaks kohtupraktikale ja seadusele on mittevaralise kahju mõiste defineerimisel asjakohane ka õiguskirjanduses toodu mittevaralise kahju iseloomulike tunnuste kohta. Saksamaa professor Reinhard Zimmermanni hinnangul on mittevaraline kahju igasugune kahju, mis ei ole varalist laadi, mida on väga raske, kui mitte võimatu positiivselt defineerida.⁵² Vernon Valentine Palmer on selgitanud, et mittevaralisele kahjule on muuhulgas iseloomulik kahju on pöördumatus ja parandamatus, majandusliku hinna või väärtuse puudumine, mis tähendab, et seda on rahaga võimalik

⁴⁶ Tammiste, H. Mittevaralisest kahjust Eesti kohtupraktikas. – *Juridica* 2004/II, lk 129.

⁴⁷ Sepp (viide 19).

⁴⁸ RKHKo 3-3-1-27-02 p 14.

⁴⁹ RKTKo 3-2-1-111-96.

⁵⁰ RKTKo 3-2-1-1-01 p IV.

⁵¹ VÕS § 128 lg 3.

⁵² Palmer, V. V. FROM PRIVATE-LAW ROOTS TO INTERNATIONAL NORM: AN INVESTIGATION INTO MORAL DAMAGE AND PECUNIARY REPARATIONS IN TRANSNATIONAL AND INTERNATIONAL LAW. – *Journal of International and Comparative Law* 2015, lk 307. Ja seal viidatud Winiger, B. jt. *Digest of European Tort Law: Essential Cases on damage*. Vol 2. Viin: De Gruyter, 2011, lk 708.

üksnes leevendada.⁵³ Seega on mittevahalist kahju olemuslikult raske defineerida, kuid seda on võimalik teha iseloomulike tunnuste abil. Lähtudes õigusteadlaste viidatud seisukohtadest, on mittevahaline kahju selline kahju, mis on pöördumatu ja parandamatu.

Mittevahalise kahju definitsioon on tuletatav ka selle liikide kaudu. Harvey McGregor'i arvates on mittevahalise kahju liikideks valu ja kannatus, seejuures on valu närvide ja aju poolt vahetult tajutud kehaosale põhjustatud kahjustus või vigastus ning kannatus vaev, mida ei tunnetata mingi kehalise seisundina.⁵⁴ Täiendava liigina toob McGregor välja elumõnude kaotuse, mis tähendab seda, et kannatanu on jäänud ilma osast elumõnudest võimetuse tõttu tegeleda sellega, millega ta enne tegeles.⁵⁵ Mittevahalist kahju on liigitanud ka Jeff Berryman, kes näeb mittevahalise kahjuna lisaks eelnevatele, elu ootuse kaotuse, psühhiaatrilised kaotused, füüsilise ebamugavuse ja vaeva, vaimse ja emotsionaalse kurnatuse, pettumuse tunde, kahju, mis on seotud inimväärikuse ründamisega, ja mainekahju.⁵⁶ Eelnevast nähtub, et mittevahaline kahju ei seisne üksnes valus ja kannatustes, vaid võib väljenduda ka füüsilises ebamugavuses ja vaimses kurnatuses.

Lisaks on mittevahalise kahju liigina käsitletud ka hirmu. Valdavalt esineb viidatud liik riikides, kus on üle võetud Jugoslaavia võlaõigusseadus (näiteks Sloveenia, Bosnia ja Hertsegoviina, Horvaatia, Põhja-Makedoonia jt). Teistes Euroopa riikides ei käsitleta hirmu eraldi mittevahalise kahju liigina, vaid see mõistetakse välja vaimsete kannatuste raames.⁵⁷ Ka Eesti kohtupraktika kohaselt on hingelisi kannatusi võimalik põhjendada hirmu läbi⁵⁸ ning seega esitada mittevahalise kahju nõue hirmu tundmise tõttu. Töö autor leiab, et mittevahalise kahju detailsem defineerimine võib aidata kaasa erinevates olukordades mittevahalise kahju nõuete esitamisele, kuna kannatanu nõudeõigus ei piirdu üksnes valu või kannatuste tundmisega. Samas võib liiga detailne defineerimine olla halb, sest siis ei pruugi saada teistel juhtudel, kus kahju täpselt definitsioonile ei vasta, nõuet esitada.

Mittevahalise kahju olemuse mõistmiseks tuleb arvestada ka selle hüvitamise eesmärgi. Üheks mittevahalise kahju hüvitamise eesmärgiks on rikutud õigushüve taastamine ja heastamine. Riigikohtu seisukoha järgi on PS § 25 eesmärgiks rikutud õiguste taastamine.⁵⁹ Kuivõrd PS § 25 annab kaitset põhiõiguste rikkumise korral, siis saab tõlgendada, et rikutavateks õigusteks on, PS-ist tulenevad

⁵³ Palmer (viide 52), lk 307–308.

⁵⁴Mcgregor, H. McGregor on damages. – The Common Law Library. Number 9, lk 1. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/õiguslased%20materjalid/Moraalse%20kahju%20liigid.pdf> (19.04.2026).

⁵⁵*Ibidem*, lk-d 2, 3.

⁵⁶ Berryman, J. Mitigation, Apology and the Quantification of Non-Pecuniary Damages. – Onati Socio-legal Series 2017, V. 7, N. 3., lk 533. – https://www.researchgate.net/publication/338611149_Mitigation_Apology_and_the_Quantification_of_Non-Pecuniary_Damages (19.04.2026).

⁵⁷ Pertrovic, Z., Pterovic, N.M. Fear as a form of non-pecuniary damage. – Strani pravni život. Vol 2015, no 4, 2015, lk 32.

⁵⁸ RKHKo 3-3-1-27-02 p 14.

⁵⁹ RKÜKo 3-3-1-69-09 p 55.

põhiõigused (nt õigus elule (§ 16), vabadusele ja isikupuutumatusel (§ 20), tervisele (§ 28)). Taastamine tähendab Riigikohtu seisukohast kahjustatud isiku asetamist olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui õigusi ei oleks rikutud⁶⁰. Õigushüve taastamise ja heastamise eesmärki näeb seadusandja ette ka kahjunõude esitamisel kriminaalmenetluses⁶¹. Seega on mittevaraline kahju selline kahju, mille puhul ei ole kahjueelse olukorra täielik taastamine võimalik, mistõttu proovitakse seda heastada hüvitades tekitatud kahju rahas.

Lisaks eesmärgile kompenseerida tekitatud kahju, võib mittevaralise kahju hüvitamise eesmärgiks olla kahju tekitaja karistamine. Eesmärk on omane Anglo-Ameerika õiguse kohasele karistuslikule kahjuhüvitisele, mille eesmärgiks on lisaks realselt tekkinud kahju hüvitamisele karistada kahju tekitajat ning hoida ära uusi õigusrikkumisi. Eelnev erineb Kontinentaal-Euroopa õigusest, kus tsiviilõiguslikul kahju hüvitamise kohustusel on eelkõige kompensatsioonifunktsioon.⁶² Kui kompenseeriv kahjuhüvitis on orienteeritud kahjule ja kannatanule, siis karistuslik hüvitis on orienteeritud teole, kahju tekitajale ja tulevikule.⁶³ Hüvitise puhul kahju tekitaja teole, isikule ja tulevikule keskendumine võib viidata sellele, et tegemist on karistusõiguslikus mõttes karistusega.

Mittevaralise kahju hüvitamise üheks eesmärgiks võib olla karistamine, kuid seda mitte rikkumiste korral, millele järgneb kriminaalkorras karistamine. Sellisteks rikkumisteks on muuhulgas vabaduse võtmine, kehavigastuste või tervisekahjustuste tekitamine. Seevastu võib karistamine olla vajalik näiteks au teotamise korral, kuivõrd seal on küll kannatanul õigus pöörduda kohtusse ja saada hüvitist, kuid kahju tekitajale rikkumise eest tagajärge ei järgne. Seega võib teatud rikkumise puhul olla vajadus karistamise eesmärgi järele, kuid seda mitte nende rikkumise korral, millele järgneb kriminaalõiguslik karistus.

Mittevaralise kahju hüvitamine ei sisalda ainult kompensatsioonifunktsiooni. Sellele viitab Riigikohtu seisukoht, et igasugune mittevaralise kahju hüvitis kannab endas paratamatult ka tõrjuvat eesmärki⁶⁴. Seda kinnitab ka 31.12.2010 jõustunud VÕS-i muudatuste osas vastava seaduseelnõu seletuskiri, kus leiti, et ei piisa kahju hüvitamise eesmärgina üksnes taastamise ettenägemisest seaduses, ning lisada tuleks kohustus kohtul alati arvestada, et hüvitamise kohustus peab rikkujat mõjutama edasistest rikkumistest hoiduma.⁶⁵ Seetõttu sätestatigi VÕS-is kahjuhüvitise preventiivfunktsioon isikuõiguste rikkumisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitamiseks. Sellega sätestas seadusandja kahjuhüvitise dualistliku ideoloogia, mis tõi kompensatsiooni funktsiooni

⁶⁰ *Ibidem*, p 55.

⁶¹ KrMS § 38¹ lg 1.

⁶² Sein, K. Kas Eesti õiguses tuleks lubada karistuslikke kahjuhüvitisi? – *Juridica* 2008/II, lk 93.

⁶³ Hirvoja, M. Tõrjuv kahjuhüvitis Eesti ja Saksa võlaõiguses mittevaralise kahju hüvitamisel ning selle seos karistusliku kahjuhüvitise kontseptsiooniga. – *Juridica* 2011/1, lk 48.

⁶⁴ RKTko 3-2-1-18-13 p 29.

⁶⁵ (viide 30), lk 27.

kõrvale ka preventiivse funktsiooni.⁶⁶ Preventsioonifunktsiooni väljendab juba ka deliktiõiguse üldpreventiivne toime – potentsiaalse kahju tekitaja soov vältida vastutuste tekkimist ja sellega kaasnevat kahju hüvitamise kohustust.⁶⁷ Seega mittevahalisel kahju hüvitamisel karistamise eesmärki pole, küll aga on tõrjuv ehk preventiivne eesmärk kompenseeriva kõrval.

1.3 Väljamõistetava mittevahalise kahju hüvitise suuruse kujunemine

Mittevahalise kahju hüvitamise eesmärgke aitavad täita asjakohased hüvitised, mistõttu on oluline roll hüvitise suuruse kujunemisel. Kehtiva õiguse järgi tuleb kahjustatud isikule maksta mittevahalise kahju hüvitiseana mõistlik rahasumma, täpsustamata selle ulatust⁶⁸. Andreas Kangur on tsiviilkohtumenetluse seadustiku (edaspidi TsMS) kommenteeritud väljaandes selgitanud, et kui vahalise kahju suuruse hindamisel saab lähtuda kahjustada saanud asja turuväärtusest või saamata jäänud tulu hinnata senise tulukuse alusel, siis mittevahalise kahju rahasse ümberarvutamiseks puuduvad pidepunktid ning selle suurust ei saa ühegi tõendiga tõendada.⁶⁹ Seega ei ole võimalik mittevahalise kahju hüvitise suurust leida tekkinud mittevahalise kahju väärtuse alusel. Teaduskirjanduses on leitud, et „mõistlik“ summa tuleb sisustada kohtutel ning see sõltub mitmetest kohtupraktikas välja kujunenud kriteeriumitest⁷⁰. Seega tuleb kohtul hüvitise suurus määrata oma siseveendumuse alusel, kasutades ettenähtud kriteeriume. Selleks kasutab kohus VÕS § 127 lg 6 ja § 134 lg 5 ning TsMS § 233 lg 1 kohaselt kaalutlusõigust.⁷¹

Kohtu kaalutlusõigus hüvitise suuruse määramisel pole absoluutne. Heili Püümann on TsMS kommenteeritud väljaandes leidnud, et kohtul on küll diskretsiooniõigus, mis aga ei vabastada kohust arvestama kahju tekitamise asjaoludega⁷². Lähtudes VÕS § 134 lg-s 5 sätestatud tingimustest, peab kohus mittevahalise kahju hüvitise suuruse määramisel arvestama rikkumise raskust ja ulatust ning kahju tekitaja käitumist ja suhtumist kahjustatud isikusse pärast rikkumist. Samuti võib kohus isikuõiguste rikkumise korral hüvitise määramisel arvestada kahju tekitaja vahalist seisundit ning vajadust mõjutada teda hoiduma edasisest kahju tekitamisest.⁷³ Lähtudes VÕS § 134 lg-st 6 on nendeks isikuõigusteks isiku au teotamine, muu hulgas ebakohase väärtushinnanguga või ebaõigete andmete avaldamisega, isiku nime või kujutise õigustamatu kasutamine, eraelu puutumatuse või muu sarnase isikuõiguse rikkumine.

⁶⁶ Hirvoja (viide 63), lk 55.

⁶⁷ Käerdi, M., Tampuu, T. VÕSK 53.ptk sissejuhatus/1. – Völaõigusseadus IV. Komm vlj. Tartu: Juura 2020.

⁶⁸ VÕS § 134 lg 2.

⁶⁹ Kangur, A. TsMSK § 233/3.5 – Tsiviilkohtumenetluse seadustik I. Komm vlj. Tartu: Juura 2017. Ja seal viidatud RKTKo 3-2-1-152-09 p 16.

⁷⁰ Luik, O-J., Värvi, A. Mittevahalise kahju hüvitise määrad liikluskindlustuses. – Juridica 2021/9, lk 658.

⁷¹ RKTKo 1-21-3082 p 31.

⁷² Püümann, H. TsMSK § 366/3.2.

⁷³ RKTKo 3-2-1-18-13 p 27.

Kohtupraktikas on viidatud mitmetele asjaoludele, mida tuleb kohtul mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel lisaks arvestada. Hüvitise suuruse määramisel tuleb arvestada erineva isikukahju tekkimisel selle tagajärgi kannatanule, st tema eeldatavat „valu suurust“⁷⁴, rikkuja süüd ja selle astet⁷⁵ ning kannatanu enda käitumist ja osa kahju tekkimises.⁷⁶ Eelnevast nähtub, et kohtutel tuleb mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel arvestada erinevaid asjaolusid ning seda eriti olukorras, kus kannatanud sageli jätavad soovitud hüvitise summa märkimata ja paluvad VÕS § 127 lg 6 alusel hüvitist kohtu õiglasel äranägemisel.

Lisaks tuleb mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel arvestada, et mõistetud hüvitis käiks kaasas elukalliduse tõusuga ning arvestaks võimalike muutustega ühiskonna väärtushinnangutes.⁷⁷ Riigikohus on selgitanud, et kahju suurus tehakse kindlaks kohtuotsuse tegemise aja seisuga ja hüvitis peab vastama selle aja elukallidusele⁷⁸. Eestis on kohtud kasutanud hüvitise suuruse elukallidusega vastavusse viimiseks tarbijahinnaindeksi muutust⁷⁹ ja lähtunud heaolu taseme tõusu põhjendamisel Statistikaameti avaldatud brutokuupalgast⁸⁰. Seega peab väljamõistetav hüvitis vastama kohtuotsuse tegemise aja elukalliduse tasemele, vastasel juhul ei pruugi see tagada kannatanule õiglast kompensatsiooni.

Vastavalt Riigikohtu praktikale tuleb hüvitise suuruse määramisel arvestada, et hüvitis vastaks ühiskonna heaolu tasemele ning oleks üldise võrdsuspõhiõiguse tagamiseks ja kohtusüsteemi autoriteedi säilimiseks sarnastel asjaoludel võrreldav.⁸¹ Nimetatu ei tähenda, et varasem kohtupraktika seab mittevaralise kahju hüvitisele jäiga ülem- või alampiiri, millest kohus ei tohi kohtuasja asjaoludest ja enda siseveendumusest lähtuvalt kõrvale kalduda.⁸² Kohus võib varasemast kohtupraktikast kõrvale kalduda, tuues konkreetsest juhtumist lähtuvad asjakohased ja veenvad põhjendused.⁸³ Seega on mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel asjakohane varasem kohtupraktika, kuid kohus saab põhjendada, miks konkreetse juhtumi asjaolud õigustavad varasemast suurema või väiksema hüvitise väljamõistmist.

Nagu eespool märgitud, tuleb kohtutel varasemalt välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suuruseid arvestada. Parema ülevaate saamiseks kohtupraktikas välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurustest, on Riigikohus koostanud vastava sisuga kohtupraktika analüüse. Kohtupraktika

⁷⁴ RKTko 3-2-1-19-08 p 13-14.

⁷⁵ RKKko 1-20-3535 p 18 ja RKTko 3-2-1-159-14 p 16.

⁷⁶ RKKko 1-20-3535 p 18.

⁷⁷ RKKko 1-22-5835 p 32.

⁷⁸ RKHko 3-3-1-27-04 p 25.

⁷⁹ Näiteks TlnRnko 1-22-4084 lk 13–14. HMKo 1-23-947 p 4.16.

⁸⁰ Luik, Värvi (viide 70), lk 663 ja artikli viites 41 viidatud kohtupraktika.

⁸¹ RKTko 3-2-1-80-13 p 20.

⁸² RKKko 1-22-5835 p 32.

⁸³ *Ibidem*, p 35.

analüüsis selgitatakse, et lahendeid analüüsitakse eesmärkidega uurida otsuseid, milles kohtud mittevahalise kahju hüvitamise nõudeid läbi vaatasid, üldistada vastavat kohtupraktikat ja tuua välja neid nõudeid puudutava kohtupraktikat iseloomustavad tunnused ja probleemid⁸⁴. Riigikohus on aastatel 2007–2023 välja andnud mitmeid mittevahalise kahju hüvitisi puudutavaid analüüse erinevate kohtuasjade liikide kaupa⁸⁵. Seega annavad mittevahalise kahju hüvitiste kohtupraktika analüüsid ülevaate välja mõistetud hüvitiste suurustest ja vastava valdkonna probleemidest.

Kohtupraktika ülevaateid ei koostata järjepidevalt. Näiteks ilmus viimane mittevahalise kahju hüvitiste väljamõistmist puudutav kohtupraktika analüüs kriminaalasjades 2020. aastal. Vastava analüüsi koostamisest on praeguseks möödas enam kui viis aastat. Viimane vastava teemaline analüüs ilmus 2023. aastal, sisaldades tsiviilasjades välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitisi. Muuhulgas on Riigikohus seisukohal, et mittevahalise kahju hüvitise suuruse määramisel on n-ö võrreldavusargument seda kaalukam, mida rohkem on kohtud varem sarnastel asjaoludel hüvitisi välja mõistnud ja mida ühtlasem ning värskem on võrdluseks kasutatav kohtupraktika. Kui varasem praktika põhineb üksnes väikesel arvul juhtumitel, võib selle põhjal välja arvatud kahjuhüvitise keskmine või mediaan olneda liigselt mõnest eripärasest üksikjuhtumist ega pruugi peegeldada

⁸⁴ Vutt, M. Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades esimese ja teise astme kohtutes 2006.aastal. Õigusteabe osakond 2007, lk 1. –

<https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2007/mittevahalinekahju2006kokkuvote.pdf> (19.04.2026).

⁸⁵ Vutt (viide 84).

Vutt, M. Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded halduskohtus. Analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2007. –

<https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2007/mittevahalisekahjuhuvitaminehalduskohtus.pdf> (19.04.2026).

Vutt, M. Kahju hüvitamise normide kohaldamine kriminaalasja lahendavas kohtus. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2008. –

<https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2008/kahjuhuvitaminekaristus6iguses.pdf> (19.04.2026).

Lillsaar, M., Vutt, M. Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades esimese ja teise astme kohtutes 2008. aastal. Kohtupraktika kordusanalüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2009. –

https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2009/mittevahalinekahjutsiviilasjades_2008_maarja_lillsaar_margit_vutt.pdf (19.04.2026).

Vutt, M. Lähedase isiku surma põhjustamisega tekitatud mittevahalise kahju hüvitamine. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2012. –

https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2012/mittevahalinekahjusurmapohjustamisel_avaldamiseks.pdf (19.04.2026).

Vutt, M. Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded tsiviil- ja kriminaalasjades esimese ja teise astme kohtutes 2016.aastal. Kohtupraktika kordusanalüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2017. –

<https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2017/Mittevahalise%20kahju%20huvitamise%20tsiviil-%20ja%20kriminaalasjades%202016.pdf> (19.04.2026). Ja selle juurde kuuluv tabel. –

https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2017/Tabel_Mittevahalise%20kahju%20huvitised%20esimese%20ja%20teise%20astme%20kohtutes%20aastatel%202014-2016.pdf (19.04.2026).

Piho, K., Kalev, G.-I., Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades 2018.–2019. aastal. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe- ja koolitusosakond 2020. –

https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/kohtupraktika%20analyygid/07_Mittevahaline_tsiviil.pdf (19.04.2026).

Toomiste, M., Hendrikson, M. Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded haldusasjades 2018.–2019. aastal. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe- ja koolitusosakond 2020. –

https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyygid/08_Mittevahaline_haldus.pdf (19.04.2026).

Sedman (viide 9).

Piho, Krillo (viide 8).

adekvaatselt kohtute üldist suundumust mittevahalise kahju hüvitiste suuruse määramisel. Samuti varasematele kohtulahenditele tuginedes, tuleb arvestada, kui palju aega on nende tegemisest möödunud.⁸⁶ Seega tuleb jälgida, et hüvitis vastavaks varasemale kohtupraktikale. Samas kui kohtupraktika ülevaateid järjepidevalt ei koostata, tuleb kohtul või hüvitise suurust märkival kannatanul igakord asja- ja ajakohaseid lahendeid otsida.

Kohtupraktika analüüse koostatakse erinevate kohtumenetluste kaupa. Kuigi materiaaõiguslikult on nõude alus sama, on erinevad tsiviil- ja kriminaalasja aluseks olevad asjaolud. Samuti on näiteks kehavigastuste või tervisekahjustuse tekitamise tõttu esitatud mittevahalise kahju nõudeid oluliselt rohkem kriminaalasjades, mistõttu ei kajasta tsiviilasjade analüüsis märgitud hüvitiste suuruste keskmine kõiki juhtumeid. Samuti on kriminaalasja arutaval kohtul lihtsam lähtuda kriminaalasjade lahenditest, kuivõrd saab vastava kvalifikatsiooni juures otsida vajalikud andmed. Tsiviilasjade analüüsist on raskem leida teo vastavus kuriteoga. Töö autori arvates tuleks koostada analüüse eraldi tsiviil- ja kriminaalasjade kohta, sest siis on mõlemal kohtul parem orienteeruda nende lahendite seas, mis on just selle kohtuasja asjaoludega kõige sarnasemad.

Kohtupraktika analüüsid on suuniseks ja toetavaks abimaterjaliks. Nendes märgitakse, et tabel on mõeldud kasutamiseks abimaterjalina edaspidise kohtupraktika kujundamisel.⁸⁷ Kohtupraktika analüüsid on abiks nii kohtutele kui ka kannatanutele, kes saavad nõude suuruse määramisel ja hüvitise väljamõistmisel lähtuda sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitiste suurustest. Heili Püümann on leidnud, et kui Eesti kohtupraktika statistilised näitajad jõuavad pidada sammu ühiskonna üldise arenguga ja elukalliduses ei toimu drastilisi muutusi, siis kujuneb ka meil pikemas perspektiivis kohtupraktika kaudu võrdlustabel, millega kohtud saavad mittevahalise kahju määramisel arvestada.⁸⁸ Seega on kohtupraktika analüüsidel Eestis oluline roll väljamõistetavate mittevahalise kahju hüvitiste suuruse määramisel, tagades võrdsust ja aidates kujundada ühtset kohtupraktikat.

Kohtupraktika analüüside olulist rolli jaatatakse ka väliskirjanduses. Andrea Parziale on toonud välja, et nende eesmärk on võrdsuse tõhusam edendamine ja kohtuväliste kokkulepete hõlbustamine.⁸⁹ Saksamaa mittevahalise kahju hüvitiste kohtupraktika kogumiku koostajad selgitavad, et võrdse kohtlemise tagamiseks peab kohtunik viitama võrreldavate juhtumite kohtuotsustele ja selle jaoks on olulised hüvitiste tabelid. Tabelid on mõeldud kohtu kaalutusõiguse piiramiseks, kuna kohus ei tohi hüvitisi meelevaldselt hinnata, vaid peab põhjendama, et on püüdnud saavutada kahjule vastavat

⁸⁶ RKKKo 1-22-5835 p 34.

⁸⁷ Vutt (viide 84).

⁸⁸ Püümann, H. TsMSK § 366/3.2.

⁸⁹ Parziale, A. How Much Is Enough? Full Compensation and the Standardisation of Non-Pecuniary Damages. – Journal of European Tort Law, Vol 15., Issue 3, 2024, lk 269.

hüvitist.⁹⁰ Seega nähakse ka väliskirjanduses suurt rolli kohtupraktika analüüsidel, sest need aitavad tagada võrdset kohtlemist ning seejuures piirata kohtu kaalutusõigust.

Eestis on mittevahalise kahju hüvitiste välja mõistetud suurused kujundanud suuresti kohtupraktika ning ei ole välja kujunenud selget praktikat kohtupraktika analüüside koostamise osas, mistõttu on paslik pöörduda välisriigi praktika poole. Näiteks Saksamaal on välja kujunenud selge praktika mittevahalise kahju hüvitiste suuruste osas. Sarnaselt Eestile otsustab sealgi hüvitise suuruse kohus diskretsiooniõiguse alusel, arvestades iga juhtumi asjakohaseid asjaolusid, et saavutada õiglane kompensatsioon. Eelkõige võetakse hüvitise suuruse määramisel arvesse tekitatud kahju liiki, ulatust ja kestvust. Samuti leitakse Saksamaal, et kohus peab kaalutusõigust teostades tagama, et sarnaste vigastuste korral määratakse ligikaudu samas suurusjärgus hüvitis, kasutades orientiirina nõ valuraha tabeleid.⁹¹

Saksamaal koostatakse igal aastal mittevahalise kahju hüvitiste osas kohtulahendite kogumikke ja käsiraamatuid. Tabelite osas ollakse seisukohal, et need on orientiirina hädavajalikud ja neid tuleb võrdsuspõhimõttest lähtuvalt arvestada, kuid üksnes koos teiste hindamiskriteeriumitega, st ilma analüüsita ei saa lähtuda tabelis esitatud summadest.⁹² Kasutades kohtuotsuseid võrreldavateks juhtumiteks, tuleb arvestada vastava kohtuotsuse tegemisest möödunud aega ja kohandada võrreldavas otsuses määratud hüvitis praeguse hinnatasemega. Hüvitise suurust korrigeeritakse tarbijahinnaindeksi abil valemiga (varasemalt mõistetud hüvitis $\times$ uus indeksi väärtus)/vana indeksi väärtus = uus hüvitis.⁹³ Seega on Saksamaal mittevahalise kahju hüvitise määramise põhimõtted üldjoontes Eestiga sarnased. Erinevus esineb kohtupraktika analüüside sageduses. Saksamaal uuendatakse neid igal aastal ning antakse välja mitmes eksemplaris.

Saksamaal lähtutakse Hacks/Wellner/Klein/Kohake ja Andreas Slizyk'i koostatud kogumikest.⁹⁴ Viidatud autorid annavad igal aastal välja kohtupraktika kogumikke *schmerzensgeld*'i ehk valu ja kannatuste hüvitise osas. Advokaat Andreas Slizyk'i kogumikud koosnevad kahest osast. Esimene osa on käsiraamat *Schmerzensgeld Handbuch und Tabellen*⁹⁵, milles selgitatakse põhjalikult valu ja

⁹⁰ Hacks, S., jt. *SchmerzensgeldBeträge* 2025. 43. Aufl. Bonn: Deutscher Anwaltverlag 2025, lk 16.

⁹¹ Oetker, H. *MüKoBGB § 253*. – Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 2. 10. Aufl. München: Verlag C.H.Beck 2025, vnr 36–38. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/Dokument?vpath=bibdata%2Fkomm%2Fmuekobgb_10_band2%2Fbgb%2Fcont%2Fmuekobgb.bgb.p253.htm&pos=1&hlwords=on (19.04.2026).

⁹² Slizyk, A. *Schmerzensgeld* 2024. Handbuch und Tabellen. 20. Aufl. München: Verlag C.H.Beck 2024, vnr 21–24. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/?vpath=bibdata%2Fkomm%2FSchmerzKomm_20%2Fcont%2FSchmerzKomm%2Ehtm (19.04.2026).

⁹³ Hacks (viide 90), lk 17.

⁹⁴ Oetker, *MüKoBGB § 253/vnr* 36–38.

⁹⁵ Slizyk, A. *Schmerzensgeld* 2026. Handbuch und Tabellen. 22 Aufl. München: Verlag C.H.Beck CmbH & CO. KG 2026. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/?vpath=bibdata%2Fkomm%2FSchmerzKomm_22%2Fcont%2FSchmerzKomm%2Ehtm (19.04.2026).

kannatuste hüvitise teooriat. Teise osa moodustab kohtupraktika analüüs⁹⁶, milles märgitakse vigastuste kaupa valu ja kannatuste eest välja mõistetud hüvitised ja kannatanu lähedastele välja mõistetud hüvitiste suurus. Kohtupraktika ülevaates märgitakse vigastus, sündmuse asjaolud ja hüvitise suurus. Viidatud kogumiku osas märgitakse kirjanduses, et see aitab tagada hüvitiste ühtsuse, pakkudes kohtunikele algsuuniseid, mida nad saavad oma juhtumi puhul kohandada⁹⁷.

Kogumiku algse autori Susanne Hacks'i⁹⁸, endise juristi ja kohtunik Wolfgang Wellner'i, kohtunik Oliver Klein'i ja advokaat Klaus Kohake'si kogumik Schmerzensgeld-Beträge⁹⁹ koosneb samuti teoreetilisest osast ja kohtupraktika ülevaatest. Lisaks kuulub väljaande juurde veebilehekülj¹⁰⁰, kus on välja toodud tabelina veelgi rohkem kohtuotsuseid, milles kohtud mõistsid välja mittevaralise kahju hüvitised¹⁰¹. Veebilehekülj võimaldab kiiresti ja mugavalt leida teemakohased kohtuotsused. Tabelis märgitakse hüvitise suurus, vigastuse kirjeldus, ravi kestus ja ulatus, töövõimetus, kahju tekitaja kirjeldus; püsiv kahjustus, hüvitise suurust mõjutanud asjaolud ja kohtuotsuse andmed. Lisaks on veebilehel meditsiinisõnastik, mis selgitab vigastuste ja haiguste termineid. Käesoleva töö lisana (Lisa 1) on kuvatõmmised eelnevalt kirjeldatud veebileheküljelt ja seal tehtud otsingust.

Erinevalt Saksamaast annab Eestis vastava teemalisi kohtupraktika analüüse välja Riigikohus. Analüüsides on põgusalt teooriat ja kohtulahendite analüüs. Viimased kohtupraktika analüüsid sisaldavad ka tabelit, mis annab kiire ülevaate lahenditest. Tabelis märgitakse andmed kohtuasja kohta, asjaolud ja välja mõistetud hüvitise suurus. Seega nähtub, et Saksamaal on kohtupraktika ülevaated oluliselt põhjalikumad, sisaldades ka põhjalikku teooria osa.

⁹⁶Beck-online.SCHMERNSGELD. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/?vpath=bibdata%2Fkomm%2FIMMDAT_22%2Fcont%2FIMMDAT%2Ehtm (27.04.2026).

⁹⁷ Markens, B. S., Unberath, H. The German Law of Torts A Comparative Treatise. 4 vlj. 2002: Oxford and Portland, Oregon Hart Publishing, lk 919.

⁹⁸ Susanne Hacks on algse kogumiku asutaja ja autor, kes on küll tänaseks lahkunud, kuid tema nime alt antakse endiselt kogumikku välja.

⁹⁹ Hacks (viide 90).

¹⁰⁰ Schmerzensgeld Online. – <https://www.schmerzensgeld.online/> (27.04.2026).

¹⁰¹ Veebilehekülje andmetel on seal üle 6000 kohtuotsuse. – <https://www.schmerzensgeld.online/so-funktioniert/> (27.04.2026).

2 KOHTUPRAKTIKA ANALÜÜS: MITTEVARALISE KAHJU HÜVITISED KRIMINAALASJADES KEHAVIGASTUSE VÕI TERVISEKAHJUSTUSE TEKITAMISE KORRAL

2.1 Metoodika kirjeldus

Käesoleva magistritöö raames tegi töö autor kohtupraktika analüüsi (empiirilise uurimuse), et selgitada välja, millises suuruses mittevaralise kahju hüvitisi kohtud kriminaalasjades perioodil 01.01.2023–31.12.2024 välja mõistsid ja milliseid asjaolusid hüvitise suuruse määramisel arvestasid. Analüüsi aluseks olid vastaval perioodil koostatud, jõustunud ja Riigi Teatajas avaldatud kohtulahendid¹⁰². Autor valis perioodi, sest viimane (2023. aastal) mittevaralise kahju hüvitisi puudutav kohtupraktika analüüs kajastas perioodi 2020–2022. Analüüsi ei valitud 2025. aastal tehtud kohtulahendeid, kuna need ei pruugi töö valmimise ajaks kõik jõustuda¹⁰³. Lisaks hõlmas analüüs üksnes kriminaalasjade kohtulahendid, sest viimane tsiviilasjade kohtupraktika analüüs sisaldas üksikuid lahendeid kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamise tõttu välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste kohta. Samuti esitatakse suurem osa kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamise tõttu esitatud mittevaralise kahju hüvitamise nõudeid just kriminaalmenetlustes. Seetõttu saab kriminaalasjade kohtulahendite alusel teha rohkem järeldusi. Ühtlasi koostati kriminaalasjades mittevaralise kahju hüvitiste väljamõistmist käsitlev analüüs viimati *ca* kuus aastat tagasi.

Kohtupraktika leidmiseks valis autor Riigi Teataja kohtulahendite otsingumootoris kohtumenetluse liigiks kriminaalkohtumenetluse, kohtulahendi tegemise perioodiks 01.01.2023–31.12.2024, märkis vastavalt KarS-ile järjest kuriteokoosseise ja sisestas lahendi teksti kasti „mittevaraline“. Seejärel tegi autor uue otsingu selliselt, et ei märkinud KarS-i koosseise ning sisestas lahendi teksti kasti „mittevaralise“. Järgnevalt selekteeris autor otsingu tulemusena saadud kohtulahenditest välja mittevaralise kahju hüvitise väljamõistmist puudutavad lahendid ja sisestas need tabelisse. Autor jättis resolütiivotsusena tehtud lahendid (st lahendis puudus süüdistuse sisu) valimisse ainult nende kuritegude puhul, kus kvalifikatsiooni põhjal sai hüvitised gruppideks jagada¹⁰⁴. Samuti ei ole

¹⁰² Autor kajastab ühte maakohtu otsust (TMKo 1-22-6710), mida teadmata põhjusel pole Riigi Teatajas avaldatud, kuid ringkonnakohus jõustas maakohtu otsuse ja kirjeldas ka maakohtu otsuse sisu, mistõttu saab aimu, mis lahendis kirjas oli ja järeldusi teha.

¹⁰³ Analüüsis on üks otsus (TrtRnKo 1-24-4227), mis koostati 2025.aastal. Autor jättis selle analüüsi sisse, sest kriminaalasja maakohtu lahend, mis samuti puudutas hüvitise välja mõistmist oli tehtud vaadeldaval perioodil, kuid ringkonnakohus muutis otsust hüvitise osas ja jõustus ringkonnakohtu otsus.

¹⁰⁴ Näiteks KarS § 118 järgi menetletud kriminaalasjade puhul saab tuua välja eluohtlike vigastuse osas ehk KarS § 118 lg 1 p 1 ja raske tervisekahjustuse tekitamise korral KarS § 118 lg 1 p 2. Samuti seksuaalkuritegude kohtuotsused on sisse jäetud, kuivõrd need on üldjuhul kinnised, mistõttu on avaldatud üksnes kohtuotsuse resolutsioon. Nendest on välja toodud üksnes hüvitised ja võimalusel kriminaalasja asjaolud.

analüüsis kohtulahendeid, milles kohus mõistis kannatanule hüvitise välja ühtse summana mittevaralise ja varalise kahju eest.

Koostatud tabelis esitas autor kohtulahendid kuriteokoosseisude kaupa, tuues välja kohtuasja numbrit, lahendi teinud kohtu, lahendi tegemise ja jõustumise kuupäevad, menetlusliigi, kvalifikatsiooni, kannatanu nõutud ja kohtu välja mõistetud hüvitise suuruse, kohtuotsuse asjaolud (tegu, tagajärg) ning asjaolud, mida arvestas kohus mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel. Tabel on lisatud lühendatud kujul ka käesoleva töö lisana (Lisa 2)¹⁰⁵.

Analüüsitud kohtulahendite hulka kuuluvad kriminaalasjades tehtud lahendid, milles kohus mõistis kuriteo tagajärjel kehavigastuse või tervisekahjustuse saanud kannatanule välja mittevaralise kahju hüvitise. Kohtulahendid toodi välja üksiku kuriteokoosseisu või kuriteo liigi kaupa, kui üksiku kuriteokoosseisu korral oleks valimis ainult 1 lahend. Ühtlasi kajastab analüüs üksnes neid kuriteokoosseise, mille puhul kohtud mõistsid mittevaralise kahju hüvitise välja vähemalt kahes kriminaalasjas. Analüüsis on mittevaralise kahju hüvitised, mis kohtud mõistsid välja kannatanule tapmiskatse, raske tervisekahjustuse tekitamise, kehalise väärkohtlemise, seksuaalsüütegude, avaliku korra raske rikkumise, röövimise ja liiklussüütegude tagajärjel kehavigastusi või tervisekahjustuse tekitamise tõttu. Eraldi alapeatükina kajastab autor VÕS § 134 lg 3 alusel lähedastele välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitisi.

Empiirilise osa tarbeks analüüsis töö autor kokku 148 kohtulahendit, analüüsides neid kvantitatiivselt, tuues välja lahendite arvu ja hüvitiste suurused ning kvalitatiivselt, tuues välja lahendite sisu. Lahendite pinnalt tõi autor analüüsis välja kohtute välja mõistetud hüvitiste suuruste vahemikud, keskmise ja mediaan suuruse¹⁰⁶, lahendite arvu ja kannatanute, kellele hüvitis välja mõisteti, arvu, ning kohtuasja menetlusliigi. Seejärel võrdles välja mõistetud hüvitise suuruseid varasemates kohtupraktika analüüsides märgitud hüvitiste suurusetega ning tõi välja asjaolud, mida kohtud hüvitise suuruse kindlaksmääramisel arvestasid. Viidatud asjaolud tõi autor lahenditest välja ka lähedaste mittevaralise kahju hüvitamise nõuete puhul. Viimasena toob töö autor välja analüüsitud lahenditest kokkuvõtlikult järeldused.

¹⁰⁵ Töö lisas olevas tabelis ei ole välja toodud kohtulahendite jõustumise kuupäeva ning hüvitise suurust mõjutanud asjaolusid.

¹⁰⁶ Need numbrid on esitatud ümardatuna täisarvuni.

2.2 Mittevaralise kahju hüvitised kannatanule tekitatud kehavigastuste või tervisekahjustuse korral

2.2.1 Välja mõistetud hüvitiste suurused

Analüüsitud lahenditest nähtus, et kohtud mõistsid kannatanutele mittevaralise kahju hüvitisi välja kriminaalasjades, kus süüdistatavad tekitasid kannatanutele kehavigastuste või tervisekahjustuse tekitamise tõttu mittevaralise kahju tapmiskatsega (KarS § 113-§ 25 lg 2), raske tervisekahjustuse tekitamisega (KarS § 118, § 119), kehalise väärkohtlemisega (KarS § 121), seksuaalkuritegudega (KarS § 141, § 141¹, § 143², § 144, § 145), röövimisega (KarS § 200), avaliku korra raske rikkumisega (KarS § 263) ja liiklussüütegudega (KarS § 422, § 423). Suurimad mittevaralise kahju hüvitised mõistsid kohtud välja kriminaalasjades, kus süüdistatavad mõisteti süüdi KarS § 119, KarS § 141, KarS § 423 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises. Kõige sagedamini mõistsid kohtud mittevaralise kahju hüvitisi välja KarS § 121 alusel algatatud kriminaalasjades. Kohtud mõistsid üksikutel juhtudel hüvitisi välja KarS § 141¹, KarS § 144, KarS § 143² ja KarS § 113-§ 25 lg 2 järgi menetletud kriminaalasjades.

Järgnevalt analüüsib töö autor kuriteokoosseisu või kuriteo liigi kaupa kohtute välja mõistetud hüvitiste suuruseid. Analüüsitava perioodil mõistsid kohtud kahel korral välja mittevaralise kahju hüvitise tapmiskatse tagajärjel kehavigastusi või tervisekahjustusi saanud kannatanutele¹⁰⁷. Kohus mõistis hüvitisena välja 2000 eurot kannatanule, keda süüdistatav lõi noaga üks kord tuharapiirkonda ja vähemalt viis korda südamepiirkonda, tekitades kannatanule rinnaõõnde mitteulatuva ning muid rindkere veresooni vigastava torke-lõikehaava rindkere vasakule poolele kaenla(alusesse)¹⁰⁸. Samas teises kriminaalasjas mõistis kohus kannatanu, kes sai viis korda noaga selja ja parema õlavarre piirkonda löömisega eluohtlike ja mitteeluohtlike vigastusi, kasuks välja poole suurema (4000 euro suuruse) mittevaralise kahju hüvitise¹⁰⁹. Eelnevast nähtub, et sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitised olid väga erinevad. Konkreetsel juhul võib erinevus tuleneda sellest, et esimesel juhul nõudis kannatanu kindlas suuruses mittevaralise kahju hüvitise väljamõistmist, süüdistatav võttis hagi õigeks ning kohus ei teinud hüvitise osas kaalutlusotsust.

Kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurused erinesid ka kriminaalasjades, kus süüdistatavad mõisteti süüdi KarS § 118 või KarS § 119 järgi. Kohtud rahuldasid kõigis 18

¹⁰⁷ Siin käsitleb autor selliseid kriminaalasju, kus kohus mõistis süüdistatava süüdi KarS § 113 lg 1 - § 25 lg 2 järgi. VMKo 1-23-1518, HMKo 1-24-2921.

¹⁰⁸ VMKo 1-23-1518.

¹⁰⁹ HMKo 1-24-2921.

kriminaalasjas kannatanute esitatud mittevahalise kahju hüvitamise nõuded¹¹⁰. Sellest, et kõikides viidatud kriminaalasjades rahuldati kannatanute nõuded vähemalt osaliselt, järeldub, et kohtute hinnangul kaasnesid neil juhtudel kannatanule kuriteoga valu ja kannatused, mis tuleb süüdistataval hüvitada. Seejuures tuli kohtutel kõikides kriminaalasjades hüvitise suurus kindlaks määrata, sest kohtud ei lahendanud ühtegi kriminaalasja kokkuleppemenetluses¹¹¹.

Analüüsitud lahenditest järeldub, et välja mõistetud hüvitiste suurused olid väga erinevad nii samade kui ka erinevate kvalifikatsioonide puhul. Välja mõistetud hüvitise suurused KarS § 118 järgi kvalifitseeritud kuritegude puhul olid 500–10 000 eurot, keskmine 4013 eurot ja mediaan 3500 eurot. KarS § 119 järgi kvalifitseeritud kuritegude korral olid mittevahalise kahju hüvitised 500–50 000 eurot, keskmine 18 500 eurot ja mediaan 5000 eurot¹¹². Eelnevast järeldub, et KarS § 119 järgi kvalifitseeritud kuritegude korral olid välja mõistetud hüvitised oluliselt suuremad kui KarS § 118 järgi kvalifitseeritud kuritegude korral. Samas muudab KarS § 119 puhul keskmise oluliselt suuremaks üks välja mõistetud hüvitise suurus, mis oli viis korda suurem kui KarS § 118 suurim.

Viidatud kriminaalasjas mõistis maakohus kannatanule välja mittevahalise kahju hüvitisena 100 000 eurot.¹¹³ Selles kriminaalasjas sai kannatanu kahe koera ründe tagajärjel hulgaliselt vigastusi – vasaku kõrva kõhreosa hulgivigastused ja osaline amputatsioon, hulgalised hammustus-rebimishaavad, mille tagajärjel tekkinud verekaotusšokk ja äge neerupuudulikkus põhjustasid eluohtliku tervisekahjustuse. Hüvitise suuruse määramisel leidis kohus, et kannatanul tekkisid seoses koerte rünnakuga suured üleelamised nii füüsilise valu kui ka hingelise üleelamisena. Koerad puresid kogu kannatanu keha, kiskusid peast kõrva ning juustega peanaha.¹¹⁴ Ringkonnakohus¹¹⁵ vähendas aga hüvitist 50 000 euroni¹¹⁶. Maakohtu välja mõistetud hüvitis oli ca kümme korda suurem kui suurim eluohtlike vigastuste tõttu välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitis.

Väljamõistetavate mittevahalise kahju hüvitiste suuruste erinevus kuriteokoosseisu siseselt sõltub mh tagajärje ehk raske tervisekahjustuse ulatusest ja kestvusest. KarS-i § 118 kohta tehtud kohtulahenditest nähtus, et suurima hüvitise (10 000 eurot) mõistsid kohtud kannatanute kasuks välja kolmes kriminaalasjas, kus süüdistatavad põhjustasid kannatanutele eluohtliku tervisekahjustuse¹¹⁷. Näiteks ühes kriminaalasjas põhjustas süüdistatav kannatanule kahel korral kuvaldaga vastu pead

¹¹⁰ VMKo 1-22-2696, TlnRnKo 1-22-4084, VMKo 1-22-4759, HMKo 1-22-7491, TMKo 1-23-1281, VMKo 1-22-3393, VMKo 1-23-2636, TMKo 1-23-3461, PMKo 1-23-5547, HMKo 1-24-527, VMKo 1-24-1661, TMKo 1-24-1088, HMKo 1-24-2596, PMKo 1-24-3365, TMKo 1-24-4570, TMKo 1-23-440, TrtRnKo 1-23-4097, TrtRnKo 1-24-4227.

¹¹¹ Lähtudes KrMS §-st 239 lg-st 2 p 1, ei ole KarS § 118 järgi kvalifitseeritud kuritegude korral kokkuleppemenetluse kohaldamine võimalik.

¹¹² TMKo 1-24-4570, TMKo 1-23-440, TrtRnKo 1-24-4227.

¹¹³ TMKo 1-23-4097.

¹¹⁴ TMKo 1-23-4097 lk 49.

¹¹⁵ TrtRnKo 1-23-4097.

¹¹⁶ Hüvitise vähendamise põhjused tuuakse välja töö järgmises alapeatükis.

¹¹⁷ VMKo 1-22-3393, TMKo 1-23-3461, VMKo 1-24-1661.

löömisega eluohtlikud tervisekahjustused: põrutushaavad, parema kiiruluu killuline sissepressitud lahtine murd, peaaegu kõvakelmepealne verevalum ning ajukoe põrutuskolded luumurru piirkonnas¹¹⁸. Samas mõistsid kohtud eluohtlike tervisekahjustuse korral välja ka oluliselt väiksemaid hüvitisi – 992 eurot¹¹⁹, 1000 eurot¹²⁰, 3000 eurot¹²¹, 3500 eurot¹²² ja 5000 eurot¹²³. Näiteks mõistis kohus 1000 euro suuruse mittevahalise kahju hüvitise välja kannatanule, kellele süüdistatav põhjustas kahel korral noaga rindkerepiirkonda löömisega eluohtlikud tervisekahjustused: rinnaõõnde ulatuv torke-lõikehaav kopsu vigastusega ja õhkrinnaga.¹²⁴ Seega erinesid välja mõistetud hüvitiste suurused sama raskusastmega vigastuste korral, kuigi kõikidel juhtudel tekitasid süüdistatavad ohu kannatanute elule.

Kohtude välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused erinesid ka nendes kriminaalasjades, kus kannatanule põhjustati vähemalt neli kuud kestev või töövõime kaotuse kaasa toonud raske tervisekahjustus¹²⁵. Vähemalt neli kuud kestva tervisekahjustuse korral mõistsid kohtud kannatanutele mittevahalise kahju hüvitisena välja 500 eurot¹²⁶, 2200 eurot¹²⁷, 3800 eurot¹²⁸ ja 3500 eurot¹²⁹. Seejuures olid nt silmavigastuste korral hüvitised sarnases suurusjärgus, vastavalt 3500 eurot ja 3800 eurot.

Kuriteokoosseisu siseselt erinesid välja mõistetud hüvitised ka KarS § 119 järgi kvalifitseeritud kuritegude korral. Nagu eespool märgitud, oli suurim hüvitis KarS § 119 järgi menetletud kriminaalasjas 50 000 eurot¹³⁰, väikseim välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitis oli 500 eurot¹³¹. Viidatud kriminaalasjas lõi süüdistatav kannatanut vähemalt 2–3 korda lahtise käe ja rusikaga pähe ja näkku, põhjustades vähemalt neli kuud kestva tervisekahjustuse – vasaku silma võrkkesta rebendi ja irdumise ning operatsioonide järgse silmarõhu tõusu. Maakohus mõistis mittevahalise kahju hüvitisena välja 2500 eurot, kuid ringkonnakohus vähendas hüvitist 500 euroni, kuna kindlustusandja

¹¹⁸ VMKo 1-22-3393.

¹¹⁹ TlnRnKo 1-22-4084.

¹²⁰ HMKo 1-24-527., HMKo 1-22-7491.

¹²¹ VMKo 1-22-2696. Süüdistatav peksis magavast kannatanut käte ja jalgadega kehasse, tekitades eluohtliku tervisekahjustusi – niudesoole rebend, kõhukelme põletik.

¹²² PMKo 1-24-3365. Süüdistatav lõi kannatanut noaga kõhtu, tekitades eluohtliku tervisekahjustuse – kõhuõõnde tungiv torke-lõikehaav kooskõhukelme ja peensoole vigastusega, mis viis verikõhuni.

¹²³ VMKo 1-23-2636. Süüdistatavad löid kannatanut mh jalgadega vastu keha, tekitades eluohtliku tervisekahjustuse – põrna rebendi, mille tõttu tuli põrn eemaldada.

¹²⁴ HMKo 1-24-527.

¹²⁵ Siin arvestati neid kriminaalasju, kus süüdistatav mõisteti süüdi KarS § 118 lg 1 p 2 järgi.

¹²⁶ HMKo 1-24-2596.

¹²⁷ TMKo 1-23-1281. Vigastusi pole võimalik välja tuua, kuivõrd tegemist on resolutiivotsusega.

¹²⁸ TMKo 1-24-1088. Süüdistatav lõi kannatanut vähemalt ühe korra rusikaga peapiirkonda tekitades kannatanule mh silmakoopapõhja murru, mille tagajärjel tekkis kahelinägemine.

¹²⁹ TMKo 1-24-4570. Süüdistatav lõi kannatanut ühel korral rusikaga näkku tekitades kannatanule mh ninaluude murrud, parema silma pindmised vigastused, osalise topeelnägemise, silmakoopia alumise seina murru, mille tagajärjel järgnes tüsistusena mõlema silma siserõhu tõus.

¹³⁰ TrtRnKo 1-23-4097.

¹³¹ TrtRnKo 1-24-4227.

oli kannatanule hüvitanud 2000 eurot.¹³² Suurimat ja väiksemat kohtute välja mõistetud hüvitise suurust võrreldes, võib konkreetsel juhul nii suur erinevus tuleneda sellest, et ühel juhul põhjustati eluohtlik tervisekahjustus ja teisel juhul raskem tervisekahjustus. Samas kui võrrelda väikseimat kohtu välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitise suurust sama raskusastmega vigastuse korral mõistetud hüvitistega, siis on juba maakohtu algselt mõistetud hüvitis sarnase vigastuse eest mõistetud hüvitisega võrreldes väiksem.

Samas mõistis kohus KarS § 119 järgi kvalifitseeritud kuriteo puhul tagajärjena vähemalt neli kuud kestva tervisekahjustuse korral välja ka oluliselt suurema mittevahalise kahju hüvitise – 5000 eurot. Viidatud kriminaalasjas sõitis süüdistatav kannatanule rattaga otsa, põhjustades muuhulgas parema kodarluu alumise otsa murru, mis vajab kirurgilist ravi, ning taastumisperioodil tekkis traumajärgne jäsene neuroreflektoorne düstrofia.¹³³ Kui võrrelda, et eelnevas lõigus välja toodud kriminaalasjas tekitas süüdistatav samuti kannatanule vähemalt neli kuud kestva tervisekahjustuse, siis on ka sarnaselt KarS § 118 puhul hüvitised erinevad ka kuriteokoosseisu siseselt. Samuti olid KarS § 118 puhul vähemalt neli kuud kestva tervisekahjustuse korral välja mõistetud hüvitised väiksemad kui KarS § 119 korral.

Nagu eelnevalt välja toodud, mõistsid kohtud kõige sagedamini mittevahalise kahju hüvitisi välja kriminaalasjades, mis olid seotud kehalise väärkohtlemisega¹³⁴. KarS § 121 järgi menetletud kriminaalasjades mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitise välja 72 kriminaalasjas 77 kannatanule.¹³⁵ Seega esitasid kannatanud kehalise väärkohtlemisega seotud kriminaalasjades kõige sagedamini mittevahalise kahju hüvitamise nõudeid sisaldavaid hagiid. Nimetatu on mõistetav, kuna kehalise väärkohtlemise kuritegusid sooritatakse rohkem kui teisi liiki. Olukorras, kus 2024. aastal registreeriti 5412 kehalise väärkohtlemise juhtumit¹³⁶, oli kannatanute arv, kellele kohtud mittevahalise kahju hüvitise välja mõistsid, siiski väga väike.

¹³² TMKo 1-24-4227.

¹³³ TMKo 1-23-440.

¹³⁴ Siin all on mõeldud selliseid kriminaalasju, milles kohus mõistis süüdistatava süüdi KarS § 121 järgi.

¹³⁵ VMKo 1-22-2696, HMKo 1-23-106, TMKo 1-22-2766, VMKo 1-23-1387 (kahele kannatanule), PMKo 1-23-1297, HMKo 1-21-4285, TlnRnKo 1-22-3433, HMKo 1-23-1918, VMKm 1-22-2277, HMKo 1-23-1381, PMKo 1-22-3950, VMKo 1-23-2654, PMKo 1-23-2621, HMKo 1-23-2649, HMKo 1-23-2460, VMKo 1-23-1721, TlnRnKo 1-20-2143, TMKo 1-23-3192, TMKo 1-23-3374, TMKo 1-23-3338, HMKo 1-23-3626, VMKo 1-23-5068, HMKo 1-23-4865, VMKo 1-23-3897, HMKo 1-23-4511, HMKo 1-23-5355, TMKo 1-23-5736 (kahele kannatanule), VMKo 1-23-5831, PMKo 1-23-6562, PMKo 1-23-6327, HMKo 1-23-6747, HMKo 1-23-6588, PMKo 1-23-5547, VMKo 1-23-5379, TMKo 1-23-4604, VMKo 1-23-4859, TMKo 1-23-6644, VMKo 1-24-129, HMKo 1-24-349, PMKo 1-24-1216, TMKo 1-22-4322, HMKo 1-24-1380, TMKo 1-23-4725, HMKo 1-23-3838, PMKo 1-24-1203, TMKo 1-23-6339, PMKo 1-23-7360, PMKo 1-24-2222, PMKo 1-24-2218, TMKo 1-24-2507, PMKo 1-24-2792, TMKo 1-24-3069, TMKo 1-24-3519, PMKo 1-24-3552, VMKo 1-24-3258, TMKo 1-23-5790, HMKo 1-24-3393, VMKo 1-24-4149, TMKo 1-24-3543, HMKo 1-24-3391, HMKo 1-24-4080, VMKo 1-24-4550, HMKo 1-24-941, VMKo 1-24-4192, PMKo 1-23-4259, VMKo 1-24-5208, TMKo 1-24-4313, PMKo 1-24-5408, HMKo 1-24-5951, HMKo 1-24-4069 (kolmele kannatanule), TMKo 1-24-5395, VMKo 1-23-2636.

¹³⁶ Justiits- ja digiministeerium. Kuritegevus Eestis 2024. – <https://www.justdigi.ee/kuritegevus2024> (19.04.2026).

Ka kehalise väärkohtlemise korral olid välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised erinevate suurustega (suurustega 100–3000 eurot, keskmine 894 eurot ja mediaan 700 eurot). Hüvitiste keskmine ja mediaan on oluliselt väiksemad, võrreldes kriminaalasjadega, milles süüdistatavad mõisteti süüdi KarS § 118, § 119 järgi. Nimetatu on mõistetav, sest erinevalt kuritegudest, millega kaasnevad rasked tervisekahjustused, on KarS § 121 alusel kvalifitseeritavate kuritegude korral vigastused kergemad ja eelduslikult kaasnevad nendega ka väiksemad valu ja kannatused.

Samuti erinesid kehalise väärkohtlemise kriminaalasjades välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised kuriteokoosseisu siseselt. Nimetatu on töö autori hinnangul selgitatav sellega, et alati ei teki vigastusi ning vigastused on erineva raskusega. Eristusid 3 kriminaalasja, milles kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise kannatanule välja üksnes valu tundmise tõttu.¹³⁷ Näiteks mõistis kohus mittevahalise kahju hüvitise väljaks 1000 eurot olukorras, kus süüdistatav kannatanule piprageeli näkku pihustamisega põhjustas valu¹³⁸. See, et kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise kannatanule välja ka olukorras, kus kannatanule tekitati üksnes valu, on kooskõlas teoreetilise käsitlusega, mille kohaselt on mittevahaline kahju olemuselt füüsiline ja hingeline kannatus ning valu.

Kehalise väärkohtlemise kriminaalasjadest saab eristada neid, kus süüdistatavad tekitasid kannatanutele vähemalt neli nädalat kestva tervisekahjustuse¹³⁹. Nendes kriminaalasjades olid välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised 150–3000 eurot¹⁴⁰. Väikseima hüvitise (150 eurot) mõistis kohus kannatanule välja lühimenetluses näopiirkonda löömisega ninaluude murru tekitamise tõttu.¹⁴¹ Üldmenetluse korras mõistis kohus kannatanule mittevahalise kahju hüvitise väljaks 300 eurot olukorras, kus süüdistatav lasi kannatanule pipragaasi näkku, tõukas ta trepist alla, lohistas jalast tirides trepikojast välja, tekitades nahamarrastused, pindmise peavigastuse, nahaaluse verevalumi, turse parema jalalaba piirkonnas, jalaluude murru ning gaasi tõttu nägemishäired.¹⁴² Suurima hüvitise (3000 eurot) mõistis kohus kannatanule välja rusikaga näopiirkonda löömisega ja korduvate jalaga kehapiirkonda löömistega tervisekahjustustena silmalau ja silmaümbruse põrutuse, põsesarna põrutuse verevalumi ja tursega, alahuule põrutuse ning parema silma lauvaje põhjustamise eest.¹⁴³ Mittevahalise kahju hüvitiste suuruste erinevus on töö autori hinnangul põhjendatav sellega, et korduvate löökide puhul on kehaline väärkohtlemine intensiivsem. Lisaks võib mittevahalise kahju hüvitiste suuruste erinevus olla konkreetsel juhul tingitud sellest, et suurima hüvitise mõistis kohus

¹³⁷ PMKo 1-23-1297 (400 eurot), PMKo 1-22-3950 (300 eurot), TMKo 1-24-3519 (1000 eurot).

¹³⁸ TMKo 1-24-3519.

¹³⁹ Siin arvestati neid kriminaalasju, kus kohus mõistis süüdistatava süüdi KarS § 121 lg 2 p 1 järgi ja tagajärjena esines tervisekahjustus, mis kestab vähemalt neli nädalat.

¹⁴⁰ HMKo 1-21-4285, HMKo 1-23-1381, HMKo 1-23-2460, TMKo 1-23-3338, HMKo 1-23-5355, TMKo 1-23-4604, PMKo 1-23-7360, TMKo 1-24-2507, HMKo 1-24-941, VMKo 1-24-4192, PMKo 1-24-5408,

¹⁴¹ HMKo 1-23-5355.

¹⁴² HMKo 1-21-4285.

¹⁴³ TMKo 1-24-2507.

välja kokkuleppemenetluses (st süüdistatav võttis hagi õigeks) ning kohus ei teinud mittevaralise kahju hüvitise suuruse osas kaalutlusotsust.

Nagu eespool märgitud, võib väljamõistetava mittevaralise kahju hüvitise suurust mõjutada menetlusliik. Kehalise väärkohtlemise kriminaalasjades lahendasid kohtud 14 mittevaralise kahju hüvitamise nõuet lühimenetluses, 11 üldmenetluses, 1 käskmenetluses ja 44 kokkuleppemenetluses¹⁴⁴. Ühel korral pani kohus kahju hüvitamise kohustuse KrMS § 202 lõpetamise kohustusena¹⁴⁵. Üldmenetlustes olid mittevaralise kahju hüvitised 200–1500 eurot, keskmine 673 eurot ja mediaan 500 eurot, lühimenetlustes olid hüvitised 150–2000¹⁴⁶ eurot, keskmine 879 eurot ja mediaan 500 eurot ning kokkuleppemenetlustes olid mittevaralise kahju hüvitised 100–3000 eurot, keskmine 991 eurot ja mediaan 700 eurot. Eelnevast järeldub, et kokkuleppemenetluses, kus süüdistatav võtab hagi õigeks, olid mittevaralise kahju hüvitised suuremad. Seega võivad kannatanud sarnastes olukordades saada erinevas suuruses mittevaralise kahju hüvitisi sõltuvalt menetlusliigist, milles kriminaalasi lahendatakse.

Välja mõistetud hüvitiste suurused erinesid ka kergemate tervisekahjustuste korral¹⁴⁷ (100 eurot–2363 eurot). Suurima mittevaralise kahju hüvitise (2363 eurot) mõistis kohus kannatanule välja olukorras, kus süüdistatav põhjustas kannatanule rusikaga näopiirkonda ja jalaga seljapiirkonda löömisega pindmised hulgivigastused¹⁴⁸. Kohus mõistis kannatanule välja mittevaralise kahju hüvitise 2000 eurot olukorras, kus süüdistatav tõmbas kannatanul pooliku žiletiteraga üle kõri, tekitades 8,5–9 cm pikkuse haava.¹⁴⁹ Samas mõistis kohus kannatanule hüvitise 2000 eurot olukorras, kus süüdistatav lõi kannatanut kolm korda rusikaga ning põlvega näopiirkonda, põhjustades pindmised peavigastused, silmalau, silmaümbruse kontusiooni, pindmise säärevigastuse ning põlvekontusiooni¹⁵⁰. Ühes kriminaalasjas mõistis kohus mittevaralise kahju hüvitise 1000 eurot kannatanule, kellele süüdistatav lõi käega korduvalt kehasse ja näkku, tekitades kriimustusi, punetuse, haavad, muhud, marrastused.¹⁵¹

See-eest väikseima hüvitise kergemate vigastuste korral (100 eurot) mõistis kohus välja kriminaalasjas, kus süüdistatav põhjustas kannatanule korduvate rusika- ja jalalöökidega näkku muuhulgas kinnise ninaluude murru.¹⁵² Kohus mõistis välja mittevaralise kahju hüvitise 200 eurot kannatanule, kellele süüdistatav kaelast kägistamise ja korduvate näo- ja kehapiirkonda löömisega

¹⁴⁴ Täpsemalt kohtulahendid toodud käesoleva töö lisas olevas kohtupraktika tabelis (vt Lisa 2, lk-d 79–90)

¹⁴⁵ VMKm 1-22-2277.

¹⁴⁶ Lühimenetluse korras mõisteti kahes kriminaalasjas 2000 eurot.

¹⁴⁷ Siin on arvesse võetud sellised kohtuotsused, kus kohus mõistis süüdistatava süüdi KarS § 121 lg 1 järgi.

¹⁴⁸ TMKo 1-24-3069.

¹⁴⁹ HMKo 1-24-4080. Algselt esitati selles asjas süüdistus KarS § 113 lg 1 - § 25 lg 2 järgi.

¹⁵⁰ HMKo 1-23-1918.

¹⁵¹ TMKo 1-23-4725.

¹⁵² TMKo 1-23-3374.

põhjustas kriimustusi, hematoomi ja haava¹⁵³. Rusikaga ülalõuapiirkonda löömisega lõikehaava, hamba implantaadi kaldumise tekitamise tõttu mõistis kohus süüdistatavalt kannatanu kasuks hüvitisena välja 270 eurot¹⁵⁴. Ühes kriminaalasjas mõistis kohus kannatanule, kellele süüdistatav lõi käega ühe korra pähe, põhjustades näo turse, silmalau ning silmaümbruse pindmise vigastused, hüvitisena välja 300 eurot¹⁵⁵. Eelnevast tuleneb, et erineva intensiivsusega vigastuste korral (luumurd vs kriimustus) ning erineva intensiivsusega teo korral (löök vs löögid), mõistavad kohtud kannatanute kasuks välja erineva suurusega mittevahalise kahju hüvitusi.

Lähisuhtevägivalla kuriteokosseisu¹⁵⁶ korral mõistsid kohtud kannatanutele välja mittevahalise kahju hüvitusena 150–2000 eurot¹⁵⁷. Väikseima hüvitsi (150 eurot) mõistis kohus välja kriminaalasjas, kus kahe episoodis süüdistatav lõi elukaaslast jalaga vastu pead, selga ning tuharapiirkonda, viskas mündialusega roietesse, tekitades marrastusi, hematoomi¹⁵⁸. Suurima hüvitsi (2000 eurot mõlemale) mõistis kohus kahele kannatanule välja kriminaalasjas, kus süüdistatav tõukas korduvalt oma abikaasat, põhjustades hematoomi, ning lõi korduvalt oma alaealist tütart rihmaga, tekitades füüsilist valu.¹⁵⁹ Samas suuruses hüvitsi mõistis kohus välja teises kriminaalasjas kannatanule, keda abikaasa lõi korduvalt rusikatega näkku, väänas käega nina- ja suupiirkonnast, kiskus juukseid, põhjustades hematoomi.¹⁶⁰ Eelnevast nähtub, et ka lähisuhtevägivalla korral olid hüvitsi suurused väga erinevad, kuigi alati oli tegemist vägivaldaga lähedase vastu ja ka vigastused olid sarnased.

Välja mõistetud hüvitsi suuruseid võib mõjutada vägivalla korduvus. Nendes kriminaalajades, kus lähisuhtevägivald oli korduv, mõistsid kohtud kolme vägivalla episoodi korral kannatanutele mittevahalise kahju hüvitusena välja 2000 eurot¹⁶¹, 1000 eurot¹⁶², 500 eurot¹⁶³, kahe vägivalla episoodi korral 1000 eurot¹⁶⁴, 600 eurot¹⁶⁵ ja 150 eurot¹⁶⁶. Kriminaalasjas, kus vanemad olid korduvalt vägivaldsed oma kahe alaealise lapse vastu, põhjustades lastele füüsilist valu ja ühele ninaverejooksu ning sõrmede punetuse, mõistis kohus hüvitisena ühele lapsele süüdistatavatelt

¹⁵³ VMKo 1-24-3258.

¹⁵⁴ PMKo 1-24-3552.

¹⁵⁵ TMKo 1-24-5395.

¹⁵⁶ Siin on mõeldud selliseid kriminaalajju, milles kohus mõistis süüdistatava süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ehk lähisuhtes toime pandud kehalise väärkohtlemise eest.

¹⁵⁷ Täpsed kohtulahendid on toodud käesoleva töö lisa olevas tabelis (vt Lisa 2 lk-d 79–90 kvalifikatsioonid KarS § 121 lg 2 p 2).

¹⁵⁸ HMKo 1-23-6588.

¹⁵⁹ VMKo 1-23-5831. Kriminaalasjas nr 1-23-4259 mõistis kohus samuti kannatanule hüvitisena 2000 eurot, kuid tegemist on resolutsiooniga, mistõttu pole võimalik tuua välja asjaolusid.

¹⁶⁰ HMKo 1-24-3391.

¹⁶¹ HMKo 1-24-3391.

¹⁶² TMKo 1-23-6644.

¹⁶³ HMKo 1-24-5951.

¹⁶⁴ VMKo 1-22-2696.

¹⁶⁵ HMKo 1-23-6747.

¹⁶⁶ HMKo 1-23-6588.

solidaarselt välja 1500 eurot, teisele 1500 eurot üksnes isalt¹⁶⁷. Eelnev näitab, et vägivalda korduvus võib tingida suurema mittevahalise kahju hüvitise välja mõistmise, sest kannatanule kaasnevad ka suuremad kannatused. Samas ei suurene väljamõistetav mittevahalise kahju hüvitis vastavalt episoodide arvule.

Kehalise väärkohtlemise korral erinesid väljamõistetavate hüvitiste suurused sõltuvalt tekitatud kehavigastusest. Näiteks varieerusid kohtude välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised ninaluude murru korral. Erinevus võib tuleneda sellest, et kohtud lugesid ninaluu murru rohkem kui neli nädalat kestvaks tervisekahjustuseks või kergemaks tervisekahjustuseks¹⁶⁸. Seejuures sõltub eelnev hinnang mh sellest, kas asjas tehti tervisekahjustuse osas ekspertiis, millest nähtub paranemise aeg, või kas muudest tõenditest selgub tervisekahjustuse kestvus. Tagajärjena raskemaks tervisekahjustuseks peetud ninaluude murru korral mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitisena kokkuleppemenetluses kannatanu kasuks välja 2000 eurot¹⁶⁹, üldmenetluses 1500 eurot¹⁷⁰ ning lühimenetluses 150 eurot¹⁷¹. Tagajärjena kergemaks tervisekahjustuseks loetud ninaluude murru korral mõistsid kohtud kannatanu kasuks kokkuleppemenetluses mittevahalise kahju hüvitisena välja 100 eurot¹⁷², 200 eurot¹⁷³, 700 eurot¹⁷⁴, 1000 eurot¹⁷⁵ ja 1500 eurot¹⁷⁶. Ühine on kõigil see, et ninaluude murd tervisekahjustusena tekitati näkku löömisega, erinevus võib tuleneda aga sellest, et millega näkku löödi (näiteks jalaga, rusikaga). Taas olid kokkuleppemenetlustes välja mõistetud hüvitised suuremad.

Välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused varieerusid ka hambavigastuse, silmavigastuse ja haavade korral. Tagajärjena raskeks tervisekahjustuseks loetud hammastega seotud vigastuste korral mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitisena välja kokkuleppemenetluses 1000 eurot¹⁷⁷,

¹⁶⁷ TMKo 1-23-5736. Ema 6 vägivalda episoodi: lõi rihmaga, rusikaga, harjavarrega, lahtise käega; isa 3 episoodi: lõi rihmaga, lahtise käega, rusikaga, rihmaga, jalaga.

¹⁶⁸ Mõnel juhul kvalifitseeris kohus ninaluude murru tekitamise KarS § 121 lg 1 järgi ja teisel juhul KarS § 121 lg 2 p 1 järgi.

¹⁶⁹ TMKo 1-23-4604. Süüdistatav lõi kahel korral kannatanule rusikaga näopiirkonda.

¹⁷⁰ HMKo 1-24-941. Süüdistatav kägistas kannatanut, lõi rusikaga ja põlvega näkku, põhjustades kannatanule mh ka silmakoopia murrud, üleduualuumurrud.

¹⁷¹ HMKo 1-23-5355. Süüdistatav lõi ühe korra kannatanule näopiirkonda.

¹⁷² TMKo 1-23-3374. Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikate ja jalgadega näkku.

¹⁷³ PMKo 1-24-2222. Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga ja põlvega näo ja kõhupiirkonda.

¹⁷⁴ VMKo 1-23-2654. Süüdistatav lõi kannatanut peaga näopiirkonda.

¹⁷⁵ HMKo 1-24-349. Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga, jalaga näo piirkonda, põhjustades lisaks ninaluude murrule õmblusi vajavad haavad, kolmel hambal killu eemaldumise.

¹⁷⁶ VMKo 1-24-4550. Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikate, jalaga, käega ja tõukas, põhjustades lisaks ninaluude murru koos verejooksuga ka pindmised vigastused.

¹⁷⁷ HMKo 1-23-2460. Süüdistatav põhjustas kannatanule korduvate rusikaga näkku löömisega ja jalaga vastu nägu hoobiga teadvuse kadu, alalõualuu nihkega murru, millega kaasnes kahe hamba nihestumine.

2500 eurot¹⁷⁸, kergemaks loetud hammaste vigastuse korral 1000 eurot¹⁷⁹ ja 270 eurot¹⁸⁰. Raskeks tervisekahjustuseks loetud silmadega seotud vigastuste korral mõistsid kohtud hüvitisena välja üldmenetluses 300 eurot¹⁸¹ ja 1000 eurot¹⁸². Haavade puhul, mis kvalifitseeriti üle nelja nädala kestvusega tervisekahjustuseks, mõistsid kohtud mittevaralise kahju hüvitisena välja lühimenetluses põske läbistava 17 cm pikkuse lõikehaava põhjustamise tõttu 2000 eurot¹⁸³, kergemaks vigastuseks kvalifitseeritud küünarvarre 5 cm pikkuse lõikehaava tekitamise tõttu kokkuleppemenetluses 500 eurot¹⁸⁴, erineva pikkusega pea lahtiste hulgihaavade, 3 cm haav alalõuale, 3–4 cm kõrvalesta läbiva haava tekitamise tõttu kokkuleppemenetluses 500 eurot¹⁸⁵, 4–5 cm haava vasaku silma all tekitamise tõttu mõistis kohus üldmenetluses välja mittevaralise kahju hüvitisena 400 eurot¹⁸⁶, 2 cm U-kujulise haava puhul kokkuleppemenetluses 300 eurot¹⁸⁷, 6 cm pikkuse näopiirkonna lõikehaava puhul kokkuleppemenetluses 700 eurot¹⁸⁸, 8,5–9 cm pikkuse haava kõril korral lühimenetluses 2000 eurot¹⁸⁹ ja V-kujulise haava peapiirkonnas põhjustamise tõttu üldmenetluses 500 eurot¹⁹⁰. Kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurused sõltusid tervisekahjustuse raskusest ja menetlusliigist.

Kohtud mõistsid kannatanute kasuks mittevaralise kahju hüvitisi välja ka seksuaalse enesemääramise vastaste süütegude puhul¹⁹¹. Seksuaalkuritegude korral mõistsid kohtud kannatanute kasuks mittevaralise kahju hüvitisi välja 16 kriminaalasjas¹⁹². Ühel korral jättis kohus mittevaralise kahju

¹⁷⁸ PMKo 1-23-7360. Kohus kinnitas kompromissina hüvitise 2500 eurot kannatanule, keda süüdistatav lõi rusikaga näopiirkonda, jalaga kõripiirkonda, tulistas õhupüstolist kuuliga peapiirkonda, lõi õhupüstoliga ja jalaga, tekitades mh nahamarrastusi, pindmised haavad, silma kunstläätse nihkumise, hamba traumaatilise eemaldumise.

¹⁷⁹ VMKo 1-23-5068. Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikatega näo- ja kehapiirkonda ning tõukas, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastusi – hematoom ülahuule kohal, huule ja suuõõne lahtine haav, hambamurd, samuti erineva suurusega hematoomid paremal ja vasakul jalal, seljapiirkonnas, paremal õlal ja paremal käel.

¹⁸⁰ PMKo 1-24-3552. Süüdistatav lõi rusikaga kannatanule löögi vastu ülalõuapiirkonda, põhjustades lõikehaava, ühe hamba implantaadi kaldumise.

¹⁸¹ HMKo 1-21-4285. Süüdistatav lasi kannatanule pipragaasi näkku, tõukas trepist alla, lohistas jalga mööda trepikojast välja, millega põhjustas kannatanule lisaks valule ka nahamarrastused, pindmise peavigastuse, nahaaluse verevalumi, turse parema jalalaba piirkonnas, jalaluude murru, gaasi tõttu nägemishäired.

¹⁸² HMKo 1-23-4865. Süüdistatav surus kannatanule sõrme silma, võttis teise käega pea tagant kinni, et silmale veel tugevamalt vajutada, põhjustades silma lahtise haava, silmamuna punetuse.

¹⁸³ HMKo 1-23-1381. Süüdistatav lõi terariistaga magavat kannatanut korduvalt näo ja kehapiirkonda.

¹⁸⁴ PMK 1-24-1216. Süüdistatav tekitas kannatanule noaga haava.

¹⁸⁵ TMKo 1-22-2766.

¹⁸⁶ TMKo 1-22-4322. Süüdistatav tõmbas kannatanule prügikühviga näkku.

¹⁸⁷ HMKo 1-24-1380. Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga otsmikule.

¹⁸⁸ PMKo 1-24-2218. Süüdistatav ründas kannatanut noaga näopiirkonda.

¹⁸⁹ HMKo 1-24-4080. Süüdistatav (patsient) ründas kannatanut pooliku žiletiteraga.

¹⁹⁰ HMKo 1-23-3838. Süüdistatav lõi ühel korral kannatanule noaga peapiirkonda.

¹⁹¹ Selle arvestati sellised kohtulahendeid, kus kohus mõistis süüdistatava süüdi vähemalt KarS § 141, § 141¹, § 143², 144 või § 145 järgi.

¹⁹² PMKo 1-22-2456, HMKo 1-22-2473, HMKo 1-22-4121, VMKo 1-21-5211, TMKo 1-23-2886, HMKo 1-22-8057, TMKo 1-23-4229, HMKo 1-23-1982, TMKo 1-24-789, PMKo 1-23-3924, TMKo 1-24-5641, TMKo 1-24-467, TMKo 1-24-2725, PMKo 1-22-1671, PMKo 1-24-5775, PMKo 1-24-4026.

hüvitise nõude rahuldamata¹⁹³. Seejuures lahendasid kohtud 5 mittevaralise kahju hüvitamise nõuet kokkuleppemenetluses, 5 üldmenetluses ja 7 lühimenetluses¹⁹⁴.

Kohtude välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurused varieerusid ka seksuaalkuritegude korral. Üldiselt olid kõikide seksuaalkuritegude kohtulahendites välja mõistetud hüvitised 300–20 000 eurot, keskmine 5986 eurot, mediaan 4500 eurot. KarS § 141 (vägistamine) järgi süüdi mõistetud süüdistatavatelt mõistsid kohtud kannatanutele mittevaralise kahju hüvitistena välja 300–20 000 eurot, keskmine 7589 eurot ja mediaan 5000 eurot¹⁹⁵. Ühes KarS § 141¹ (tahtevastane sugulise iseloomuga tegu) järgi menetletud kriminaalasjas mõistis kohus hüvitisena välja 2000 eurot.¹⁹⁶ KarS § 144 (suguühe järeltulijaga) järgi menetletud kriminaalasjas mõistis kohus mittevaralise kahju hüvitisena välja 3000 eurot.¹⁹⁷ KarS § 145 (suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu lapsealisega) järgi menetletud kriminaalasjades mõistsid kohtud hüvitisena välja kokkuleppemenetluses 4000 eurot¹⁹⁸ ja lühimenetluses 1500 eurot¹⁹⁹. KarS § 143² (suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu mõjuvõimu kasutades) järgi süüdi mõistetud isikult mõistis kohus kokkuleppemenetluses mittevaralise kahju hüvitisena välja 5000 eurot.²⁰⁰ Seega olid kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised kõikide seksuaalkuritegude korral varieeruvad.

Seksuaalkuritegude puhul olid kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurused oluliselt suuremad kui eelnevalt analüüsitud kehalise väärkohtlemise kriminaalasjades välja mõistetud hüvitised. Suurima mittevaralise kahju hüvitise (20 000 eurot) mõistsid kohtud kannatanute kasuks välja kahes kriminaalasjas, kus süüdistatavad mõisteti süüdi mh KarS § 141 lg 2 p 1, 6 järgi²⁰¹. Samas mõistsid kohtud alaealiste kannatanute suhtes toime pandud vägistamiste korral ka väiksemaid mittevaralise kahju hüvitisi – 6000 eurot²⁰², 5000 eurot²⁰³ ja 4000 eurot²⁰⁴. Oluliselt väiksema hüvitise (300 eurot) mõistis kohus välja kriminaalasjas, kus süüdistatav mõisteti süüdi KarS § 141 lg 1 - § 25 lg 1, 2 järgi²⁰⁵. Viidatud juhul võis kohtu välja mõistetud hüvitise suurus olla oluliselt väiksem, sest tegemist oli katsega ja eelduslikult ei tekkinud kannatanule sama suurt mittevaralist kahju kui

¹⁹³ VMKo 1-24-2756.

¹⁹⁴ Täpsemalt kohtulahendid toodud käesoleva töö lisas olevas tabelis (vt Lisa 2, lk-d 90–93).

¹⁹⁵ Täpsemalt kohtulahendid toodud käesoleva töö lisas olevas tabelis (vt Lisa 2, lk-d 90–92).

¹⁹⁶ TMKo 1-24-467.

¹⁹⁷ PMKo 1-22-1671.

¹⁹⁸ PMKo 1-24-5775.

¹⁹⁹ PMKo 1-24-4026.

²⁰⁰ TMKo 1-24-2725.

²⁰¹ KarS § 141 lg 2 p 1, 6 järgi kvalifitseeritavaks teoks loetakse vägistamist kui see on toime pandud noorema kui 18-aastase isiku suhtes ja korduvalt. HMKo 1-22-2473, HMKo 1-22-4121.

²⁰² TMKo 1-23-4229.

²⁰³ PMKo 1-23-3924.

²⁰⁴ VMKo 1-21-5211.

²⁰⁵ KarS § 141 lg 1 – § 25 lg 2 järgi kvalifitseeritakse vägistamise katse. TMKo 1-24-5641.

lõpuleviidud teo puhul. Samas ei õigusta autori arvates katse niivõrd palju väiksema hüvitise väljamõistmist.

Oluliselt väiksema mittevahalise kahju hüvitise (1000 eurot) võrreldes suurima välja mõistetud hüvitise suurusega, mõistis kohus kannatanu kasuks välja kriminaalasjas, kus kohus mõistis süüdistatava süüdi KarS § 120 lg 1 (ähvardamine), § 136 lg 1 (vabaduse võtmine seadusliku aluseta), § 141 lg 1 (vägistamine), § 266 lg 2 p 1 (omavoliline sissetung eluruumi), § 331² (lähenemiskeelu rikkumine) ja § 418 (ebaseaduslik tulirelva käitlemine) järgi kvalifitseeritud kuritegude toimepanemises²⁰⁶. Arvestades, et süüdistatav pani sama kannatanu suhtes eelnimetatud teod toime sisuliselt kahe päeva vältel on töö autori hinnangul kohtu välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitise suurus ebamõistlik kannatanule tekitatud valu ja kannatuste eest. Samas arutas kohus viidatud kriminaalasja kokkuleppemenetluses, mis tähendab, et kannatanu oli sellises summas mittevahalise kahju hüvitamise nõude esitanud ja summat ise õiglaseks pidanud oma kannatuste ja valu kompenseerimiseks.

Seksuaalkuritegude kriminaalasjades on kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised võrdlemisi suured kui võrrelda neid näiteks kehalise väärkohtlemise omadega. Nimetatu on mõistetav, sest seksuaalkuritegu on iseloomult raskem kuritegu ja tekitab suuremat valu ja kannatust, sest korraga kahjustatakse mitut õigushüve – seksuaalse enesemääramisõigus, kehaline puutumatus, sh tervist ja eraelu puutumatus. Samas ei saa täielikult analüüsida seksuaalkuritegude puhul kannatanutele välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitisi, sest kohtumenetlused, sh kohtuotsused, on seda liiki kuritegude puhul üldjuhul kinnised²⁰⁷.

Kohtud mõistsid mittevahalise kahju hüvitisi välja ka kriminaalasjades, kus kannatanule tekitati mittevahaline kahju röövimisega saadud kehavigastuse või tervisekahjustuse tõttu²⁰⁸. Kohtud mõistsid mittevahalise kahju hüvitised välja kannatanutele 6 kriminaalasjas (suurustega 250–10 000 eurot, keskmine 2658 eurot, mediaan 1350 eurot)²⁰⁹. 3 mittevahalise kahju nõuet lahendas kohus kokkuleppemenetluses ja 2 üldmenetluses.²¹⁰ Võrreldes kehalise väärkohtlemise kriminaalasjades välja mõistetud hüvitistega, oli röövimiste korral välja mõistetud hüvitiste keskmine suurem. Samas

²⁰⁶ VMKo 1-21-5211.

²⁰⁷ See tähendab, et kohtuistung on kuulutatud KrMS § 12 lg 1 alusel kinniseks ja KrMS § 408¹ alusel jõustunud kohtulahendis avaldatakse üksnes kohtulahendi sissejuhatus ja resolutiiv- või lõpposa.

²⁰⁸ Siin arvestati kohtulahendeid, kus süüdistatavad mõisteti süüdi KarS § 200 järgi. Samuti kajastuvad nii VÕS § 1045 lg 1 p 2, kui ka 5 alusel esitatud nõuded. Seega esitatakse röövimiste ja nagu ka seksuaalkuritegude korral mittevahalise kahju nõudeid põhjendades kahju õigusvastasust kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamisega või/ja kannatanu omandi või selle sarnase õiguse või valduse rikkumisega.

²⁰⁹ HMKo 1-23-1653, HMKo 1-22-7635, HMKo 1-23-947, HMKo 1-23-7039, TrtRnKo 1-23-6084, HMKo 1-24-2588.

²¹⁰ Täpsemalt kohtulahendid toodud käesoleva töö lisas olevas tabelis (vt Lisa 2, lk-d 93–95).

kahjustatakse röövimisega samuti mitut kannatanu õigushüve korraga – ühelt poolt kehaline puutumatus, tervis ja teiselt poolt omand.

Kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused ei olnud ka röövimiste korral ühesugused. Väikseima mittevahalise kahju hüvitise (250 eurot) mõistis kohus kannatanule välja süüdistatavalt, kes mask näol avas sõiduki ukse, ähvardas kannatanut noaga, käskides sõidukist väljuda, võttis kannatanu mobiiltelefoni, põhjustades kannatanule hirmu ja ohtu tema elule ja tervisele.²¹¹ Viidatud kriminaalasjas ei põhjustanud süüdistatav kannatanule kehavigastust, kuid hirmu ja ohu, mis vastab teoreetilises osas toodule, et hirm kuulub samuti mittevahalise kahjuna hüvitamisele. Oluliselt suuremad hüvitised (1500 eurot²¹² ja 1000 eurot²¹³) mõistsid kohtud välja kannatanutele, kellele põhjustati röövimisega vigastused. Samas ei ole viidatud välja mõistetud hüvitiste suurused omavahel üks ühele võrreldavad, kuivõrd kriminaalasjas, kus kohus mõistis 1500 eurot, olid kannatanul raskemad vigastused kui teises kriminaalasjas.

Suurima mittevahalise kahju hüvitise (10 000 eurot) röövimisega tekitatud kehavigastuste või tervisekahjustuste tõttu mõistis kohus kannatanule, kellele süüdistatav lõi noaga selga, põhjustades rohkem kui neli kuud kestva tervisekahjustuse (4 cm torke-lõikehaava ülaselja abaluu serva piirkonnas, mille tagajärjel tekkis tüsistusena seljaaju kontussioon ja ödeem, mis põhjustas mõlema alajäsemete halvatus, põie- ja sooletöö, raskekujulise siirdumis- ja liikumisfunktsiooni häire ja tundlikkushäire jalal)²¹⁴, ja võttis kannatanule kuuluva koti.²¹⁵ Maakohus pidas viidatud kriminaalasjas põhjendatuks poole väiksemat hüvitist²¹⁶, kuid ringkonnakohus leidis, et maakohus jättis arvestamata kannatanu tervisekahjustuse raskuse ja prognoosiga.

Nagu eespool välja toodud, mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitisi välja ka avaliku korra raskete rikkumistega kehavigastusi või tervisekahjustusi saanud kannatanutele²¹⁷. Kohtud mõistsid kannatanutele mittevahalise kahju hüvitise välja 14 kriminaalasjas, 15 kannatanule²¹⁸. Välja mõistetud hüvitised olid 100–3500 eurot, keskmine 1355 eurot ja mediaan 1000 eurot, sh lahendasid kohtud 9 mittevahalise kahju nõuet kokkuleppemenetluses, 2 üldmenetluses ja 3 lühimenetluses.²¹⁹

²¹¹ HMKo 1-23-1653.

²¹² HMKo 1-23-7039.

²¹³ HMKo 1-24-2588.

²¹⁴ Vigastused on võetud ringkonnakohtu lahendist TrtRnKo 1-23-6084 p I.

²¹⁵ TrtRnKo 1-23-6084.

²¹⁶ VMKo 1-23-6084.

²¹⁷ Siin on mõeldud selliseid kriminaalasju, milles süüdistatav mõisteti süüdi KarS § 263 järgi.

²¹⁸ PMKo 1-22-7119, TlnRnKo 1-22-4084, TMKo 1-22-4647, TMKo 1-22-7083, PMKo 1-23-3704, TMKo 1-23-732, HMKo 1-23-4068, HMKo 1-23-6356 (kahele kannatanule), PMKo 1-24-552, PMKo 1-23-4819, TMKo 1-24-830, HMKo 1-24-4457, VMKo 1-24-91, HMKo 1-24-3740.

²¹⁹ Täpsemalt kohtulahendid toodud käesoleva töö lisas olevas tabelis (vt Lisa 2, lk-d 95–97).

Välja mõistetud mittevaralise hüvitiste suurused varieerusid kannatanutele avaliku korra raske rikkumisega tekitatud vigastuse tõttu. Suurima mittevaralise kahju hüvitise (3500 eurot) mõistis kohus kannatanule välja olukorras, kus süüdistatav põhjustas kannatanule ühel korral rusikaga näkku löögiga suuõõne lahtise haava.²²⁰ Kohus mõistis hüvitisena 3000 eurot välja kannatanule, kellele süüdistatav korduvate löökidega pea- ja näopiirkonda ning roietesse põhjustas rindkere kontusiooni, punetuse põsel, veritseva haava, punetuse, paistetuse, marrastused, hematoomi ja hambavigastused.²²¹ Viidatud kriminaalasjas mõistis kohus samalt süüdistatavalt teise kannatanu kasuks hüvitisena välja 2000 eurot, keda süüdistatav oli samuti korduvalt löönud, põhjustades kaks lahtist haava ja alumiste hammaste vigastuse.²²² Eelnevaga samas suuruses mittevaralise kahju hüvitise mõistis kohus välja kannatanule, kellele süüdistatav relvaga vastu paremat näopoolt löömisega põhjustas kinnise alalõualuu murru, lõualuu hematoomi, turses kõrvalesta, 2 cm pindmise haava ja veritsuse.²²³ Viidatud lahenditest järeldub, et mõnel juhul mõistis kohus väiksema vigastuse saanud kannatanule välja suurema mittevaralise kahju hüvitise kui näiteks luude murru korral.

Väikseima mittevaralise kahju hüvitise (100 eurot) mõistis kohus välja kannatanule, kellele süüdistatav rusikaga kõrva ja oimuvahelisse piirkonda löömisega põhjustas pindmise vigastuse ja punetuse.²²⁴ Kohus mõistis kannatanu kasuks hüvitisena välja 200 eurot olukorras, kus süüdistatav kannatanut näkku rusikaga löömisega põhjustas tervisekahjustused keele- ja huulepiirkonnas ning kahe esihamba fraktuuri.²²⁵ Samas mõistis kohus tõukamisega ja juustest haaramisega valu tundnud kannatanule mittevaralise kahju hüvitisena välja 500 eurot.²²⁶ Eelnevast järeldub, et üksnes valu tundmise tõttu mõistis kohus välja suurema mittevaralise kahju hüvitise kui olukorras, kus kannatanu lisaks valu tundmisele sai tervisekahjustusi. Samas võrreldes üksnes valu tõttu välja mõistetud hüvitiste suurust teiste eelnevalt välja toodud üksnes valu tõttu välja mõistetud hüvitiste suurustega, siis ei ole kohtu välja mõistetud 500 eurot ebamõistlikult suur.²²⁷

Liikluskuritegude²²⁸ tagajärjel vigastusi saanud kannatanute mittevaralise kahju hüvitamise nõudeid lahendasid kohtud 13 kriminaalasjas, sh mõistsid kohtud mittevaralise kahju hüvitise välja 14

²²⁰ TMKo 1-22-4647.

²²¹ HMKo 1-23-6356.

²²² HMKo 1-23-6356.

²²³ TMKo 1-24-830.

²²⁴ HMKo 1-23-4068.

²²⁵ PMKo 1-23-3704.

²²⁶ PMKo 1-22-7119.

²²⁷ Valu eest mõistetud hüvitised olid 300, 400, 1000 eurot.

²²⁸ Siin arvestati selliseid kriminaalasju, kus süüdistatav mõisteti süüdi KarS § 422 järgi ehk sõidukijuhi poolt nõuete ja sõiduki käitusnõuete rikkumise eest või § 423 järgi ehk sõidukijuhi poolt liiklusnõuete ja sõiduki käitusnõuete rikkumise eest.

kannatanule²²⁹. Ühel korral jättis kohus kannatanu mittevahalise kahju nõude rahuldamata.²³⁰ Kohtud lahendasid 4 mittevahalise kahju nõuet lühimenetluses, 4 kokkuleppemenetluses ja 3 üldmenetluses.²³¹ Kahes kriminaalasjas määras kohus kannatanule tekitatud mittevahalise kahju hüvitamise KrMS § 202 lg 2 alusel lõpetamise kohustusena²³².

Liikluskuritegude kriminaalasjades olid kohtute välja mõistetud hüvitiste suurused võrreldes teiste kuriteokoosseisudega üldiselt suuremad. Välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised liikluskuritegudega tekitatud vigastuste tõttu olid 1500–20 000 eurot²³³, keskmine 7964 eurot ja mediaan 8000 eurot. Eluohtlike vigastuste tõttu mittevahalist kahju saanud kannatanutele olid välja mõistetud hüvitised 8000–20 000 eurot²³⁴, raskete, vähemalt neli kuud kestvate tervisekahjustuste korral 1500–16 500 eurot²³⁵ ning kergemate vigastuste korral, mis kestavad vähem kui neli kuud, mõistis kohus ühel korral mittevahalise kahju hüvitiseks välja 5000 eurot.²³⁶

Välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused varieerusid nii kuriteokoosseisu siseselt kui ka väliselt. Kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused KarS § 422 järgi menetletud kriminaalasjades olid 1500–10 000 eurot, keskmine 5625 eurot ja mediaan 5500 eurot, KarS § 423 järgi menetletud kriminaalasjades 3000–20 000 eurot, keskmine 9150 eurot ja mediaan 5500 eurot. Eeltoodust nähtub, et kuriteokoosseisude üleselt oli mediaan sama, aga keskmine erinev. Nimetatu on seetõttu, et KarS § 423 puhul oli nii väikseim välja mõistetud hüvitise suurus kui ka suurim välja mõistetud hüvitise suurus poole võrra suurem kui KarS § 422 korral. Seega mõjutavad väga suured või väga väikesed välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised keskmist hüvitise suurust.

Kohtud mõistsid suurimad mittevahalise kahju hüvitised välja kriminaalasjades, kus kannatanule põhjustatud vigastused olid eluohtlikud. Suurima mittevahalise kahju hüvitise (20 000 eurot) mõistsid kohtud kahes KarS § 423 lg 1 järgi menetletud kokkuleppemenetluse kriminaalasjas²³⁷. Viidatud kriminaalasjadest ühes viibis kannatanu bussis, mis sõitis tagant otsa sõidutee ääres peatunud mootorsõiduki haagisele, mille tagajärjel sai kannatanu vigastustena varvaste amputatsiooni,

²²⁹ HMKo 1-23-2937, HMKo 1-23-3992, TMKo 1-22-6710, HMKo 1-24-5742, HMKo 1-22-4671 (kahele kannatanule), TMKo 1-22-5835, TMKo 1-23-3885, HMKo 1-23-4301, PMKo 1-23-2514, PMKo 1-23-4714, PMKm 1-23-4384, PMKm 1-23-7017, PMKo 1-23-2985.

²³⁰ PMKo 1-23-4714.

²³¹ Täpsemalt kohtulahendid toodud käesoleva töö lisas olevas tabelis (vt Lisa 2, lk-d 97–100).

²³² PMKm 1-23-4384, PMKm 1-23-7017.

²³³ Siin arvestatud üksnes seda osa, mis kohus lõplikult resolutsioonis kannatanu kasuks välja mõistis. Näiteks TMKo 1-22-5835, kus kohus põhjendustes selgitab, et leiab põhjendatuks hüvitist 30 000 eurot, kuid arvestas sealt maha selle osa, mida kannatanule juba hüvitati ning mõistis süüdistatavalt välja ülejäänud osa.

²³⁴ TMKo 1-22-6710, HMKo 1-24-5742, HMKo 1-22-4671, TMKo 1-23-3885. 20 000 eurot mõisteti kahes kriminaalasjas.

²³⁵ HMKo 1-23-2937, HMKo 1-23-3992, HMKo 1-22-4671, TMKo 1-22-5835, HMKo 1-23-4301, PMKo 1-23-2514, PMKm 1-23-4384.

²³⁶ PMKo 1-23-2985.

²³⁷ HMKo 1-22-4671, TMKo 1-23-3885.

pehmekoetrauma, lahtise sääre luude murru haavaga²³⁸. Teises kriminaalasjas mõistis kohus mittevahalise kahju hüvitise välja kannatanule, kellele ei andnud sõidukijuht teed ning sõitis otsa, põhjustades kannatanule mitmed luude murrud, sh kaelalüli murru, nahamarrastused ning haava²³⁹. Eelnev viitab sellele, et kohtud võtavad arvesse vigastuste raskust hüvitise suuruse määramisel.

Samas mõistsid kohtud liikluskuritegude tagajärjel eluohtlike vigastusi saanud kannatanutele mittevahalise kahju hüvitise välja ka poole väiksemates summades. Ühes kriminaalasjas kinnitas kohus kompromissi, milles lepitati kokku mittevahalise kahju hüvitiseks 10 000 euro hüvitamine²⁴⁰. Teises kriminaalasjas mõistis kohus üldmenetluses eluohtlike vigastusi saanud kannatanule mittevahalise kahju hüvitiseks välja 8000 eurot²⁴¹. Eelnevalt nimetatud näitab, et mittevahalise kahju väljamõistmine eluohtlike vigastuste korral polnud analüüsitud lahendites ühetaoline ja võrreldavatel juhtudel olid välja mõistetud hüvitised erinevad.

Väiksema mittevahalise kahju hüvitise (1500 eurot) mõistis kohus KarS § 422 lg 1 järgi menetletud kriminaalasjas, kus süüdistatav sõitis vastassuunavööndisse, sõites otsa teel seisevale ja peateele pööratavale mopeedile ja selle juhile (kannatanule), põhjustades kannatanule üle nelja kuu kestvad tervisekahjustused: põlve nikastus, venitus, marrastused, põlveliigese eesmise ristatsideme rebend, meniski vigastus.²⁴² Kui võrrelda seda teiste kriminaalasjadega, kus kannatanutele põhjustati rasked üle nelja kuu kestvad tervisekahjustused, siis on viidatud kohtu välja mõistetud hüvitis oluliselt väiksem. Samas nähtub viidatud lahendist, et kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitiseks välja täiendavalt, mis viitab, et kannatanule oli juba midagi hüvitatud ja tegelik hüvitatud summa võis olla suurem. Seega mõjutab hüvitiste suuruste keskmist kannatanutele varasemalt hüvitatud mittevahalise kahju hüvitis.

Analüüsitud liikluskuritegude lahenditest 4 kriminaalasjas mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitiseks välja solidaarselt süüdistatavalt ja kindlustusandjalt (suurustes 1500 eurot, 8000 eurot, 16 500 eurot ja 4000 eurot)²⁴³. Ühes kriminaalasjas mõistis kohus ühele kannatanule 20 000 eurot mittevahalise kahju hüvitiseks üksnes kindlustusandjalt ja teisele kannatanule 5000 eurot kindlustusandjalt ja 1000 eurot hüvitist kahelt teiselt juriidiliselt isikult²⁴⁴. Samas 8 kriminaalasjas mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitiseks välja üksnes süüdistatavatelt suurustena 3000 eurot, 10 000 eurot, 20 000 eurot, 8500 eurot, 3000 eurot, 3500 eurot ja 5000 eurot (2x)²⁴⁵. Eeltoodust ei

²³⁸ HMKo 1-22-4671.

²³⁹ TMKo 1-23-3885.

²⁴⁰ HMKo 1-24-5742.

²⁴¹ TMKo 1-22-6710.

²⁴² HMKo 1-23-3992.

²⁴³ HMKo 1-23-3992, TMKo 1-22-6710, TMKo 1-22-5835, HMKo 1-23-4301.

²⁴⁴ HMKo 1-22-4671. Lahendist saab järeldada, et teised kaks juriidilist isikut olid tõenäoliselt süüdistatava tööandjad.

²⁴⁵ HMKo 1-23-2937, HMKo 1-24-5742, TMKo 1-23-3885, PMKo 1-23-2514, PMKo 1-23-4714, PMKm 1-23-4384, PMKm 1-23-7017, PMKo 1-23-2985.

järeldu konkreetsel juhul, et kohtute välja mõistetud hüvitised olid suuremad solidaarvastutuse korral, sest nähtus, et kohtud mõistsid suuremaid hüvitisi välja ka üksnes süüdistatavalt. Küll aga suurendab solidaarvastutus kannatanule võimalust tekitatud mittevaraline kahju reaalselt hüvitatud saada.

Liikluskuritegude tagajärjel vigastuse saanud kannatanutele välja mõistetud hüvitiste suurus võib mõjutada ka asjaolu, et kannatanutel olid menetluses lepingulised esindajad. Õigusabi võimaldab kannatanutel esitada õiguslikult sisukamaid menetlusedokumente ja täpsemini tõendatud nõudeid. Analüüsitud lahenditest nähtuvalt 9-s liikluskuritegude kriminaalasjas olid kannatanutel lepingulised esindajad²⁴⁶. Viidatud kriminaalasjades olid välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised 1500–16 500 eurot, keskmine 6833 eurot ja mediaan 5000 eurot. Esindajata kriminaalasjades olid hüvitised 3000–20 000 eurot, keskmine 10 500 eurot ja mediaan 6000 eurot. Seega ei saa konkreetsel juhul järeldada, et esindaja olemasolu tõi kaasa suurema väljamõistetava hüvitise, vastupidiselt hüvitiste mediaan oli suurem esindajata kriminaalasjades.

Alljärgnevalt võrdleb töö autor vaatlusalusel perioodil kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suuruseid 2020 aasta kohtupraktika analüüsis märgitud mittevaralise kahju hüvitiste suurustega ning juhtudel, kus see on võimalik, ka 2023. aastal koostatud analüüsis esitatud hüvitiste suurustega. Varasemate mittevaralise kahju hüvitistega võrdlemine võimaldab välja selgitada, kas kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised on suurenenud või vähenenud, võrreldes varasema perioodiga. Kuna arvestama peab elukalliduse tõusu, peaksid välja mõistetavad mittevaralise kahju hüvitised ajas suurenema.

Välja mõistetud hüvitiste suurused on võrreldes varasema perioodiga mõne kuritegude puhul vähenenud. Analüüsitud kuritegudest on välja mõistetud hüvitiste suurused vähenenud tapmiskatse korral. Perioodil 2018–2020 mõistsid kohtud tapmiskatse tagajärjel vigastusi saanud kannatanutele mittevaralise kahju hüvitise välja kahes kriminaalasjas, mõlemas 5000 eurot²⁴⁷. Vaatlusalusel perioodil olid kohtute välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised 2000 ja 4000 eurot, keskmine ja mediaan olid 3000 eurot. Seega nähtub, et ühel juhul vähenes välja mõistetud mittevaralise hüvitiste suurus peaaegu poole võrra ja teisel juhul oli ka välja mõistetud hüvitis väiksem kui varasemalt. Samas ühel korral võttis süüdistatav kannatanu esitatud hagi õigeaks, mistõttu kohus ei teinud hüvitise suuruse osas kaalutusotsust. Teise kriminaalasja puhul jääb arusaamatuks, miks välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitise suurus on väiksem kui varasemal perioodil, kuigi teo asjaolude sarnasusest tulenevalt oleks võinud hüvitise suurus olla vähemalt varasemalt välja mõistetud hüvitise suurus.

²⁴⁶ HMKo 1-23-2937, HMKo 1-23-3992, TMKo 1-22-6710, HMKo 1-24-5742, TMKo 1-22-5835, HMKo 1-23-4301, PMKo 1-23-2514, PMKm 1-23-7017, PMKo 1-23-2985.

²⁴⁷ Sedman (viide 9), lk 30, 31.

Osade kuritegude puhul oli keskmine hüvitise suurus väiksem aga mediaan suurem. KarS § 118 järgi menetletud kuritegude puhul olid vaadeldaval perioodil välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised 500–10 000 eurot, keskmine 3832 eurot ja mediaan 3500 eurot. Perioodil 2018–2020 olid välja mõistetud hüvitised 300–15 000 eurot, keskmine 4153 eurot ja mediaan 3000 eurot²⁴⁸. Varasema perioodi keskmine on suurem, sest suurim välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitis oli 15 000 eurot. Samas näitab mediaani suurenemine, et välja mõistetud hüvitiste suurused on vähesel määral tõusnud.

Sarnaselt eelnevaga oli KarS § 422 järgi menetletud kriminaalasjades välja mõistetud hüvitiste keskmine vaadeldud perioodil väiksem. Vaatlusalusel perioodil olid KarS § 422 järgi menetletud asjades välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused 1500–10 000 eurot, keskmine 5625 eurot ja mediaan 5500 eurot. Perioodil 2018–2020 olid kohtute välja mõistetud hüvitiste suurused 2000–15 000 eurot, keskmine 7000 eurot ja mediaan 5000 eurot²⁴⁹. Varasema perioodi hüvitise keskmine oli suurem, sest vahemiku väikseim ja suurim olid suuremad kui vaadeldud perioodil. Samas on mediaan vaatlusalusel perioodil suurem, mis näitab, et vähesel määral on hüvitiste suurus tõusnud.

Kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused on ettevaatamatusest toime pandud liiklusnõuete rikkumise puhul²⁵⁰ suurenenud. Analüüsitud perioodil olid välja mõistetud hüvitised 3500–20 000 eurot, keskmine 9150 eurot ja mediaan 5500 eurot. Perioodil 2018–2020 olid KarS § 423 järgi menetletud kriminaalasjades välja mõistetud hüvitised 500–15 000 eurot, keskmine 6443 eurot ja mediaan 5500 eurot.²⁵¹ Analüüsitava perioodil olid väikseim ja suurim välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitis suurem, mis suurendas keskmist. Samas mediaani järgi ei ole hüvitised suurenenud. Perioodil 2020–2022 mõistis kohus ühes tsiviilasjas liiklusõnnetuste tagajärjel kergemaid vigastusi saanud kannatanutele mõlemale mittevahalise kahju hüvitistena välja 1000 eurot, raskemaid vigastusi saanud kannatanule mõistsid kohtud tsiviilasjades hüvitistena 5000 eurot, 200 eurot ja 900 eurot²⁵². Nähtub, et tsiviilasjades mõistsid kohtud liiklusõnnetustes vigastusi saanud kannatanutele välja väiksemad mittevahalise kahju hüvitised kui kriminaalmenetlustes.

Ka KarS § 141 järgi menetletud vägistamiste puhul tõusis välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste keskmine suurus aga mediaan jäi samaks. Analüüsitava perioodil olid vägistamise tagajärjel mittevahalist kahju saanud kannatanutele välja mõistetud hüvitised 300–20 000 eurot, keskmine 7589 ja mediaan 5000 eurot. Perioodil 2018–2020 olid välja mõistetud hüvitised 1500–5000 eurot, keskmine 4125 eurot ja mediaan 5000 eurot²⁵³. Analüüsitava perioodil oli hüvitiste suuruste

²⁴⁸ *Ibidem*, lk 8–9.

²⁴⁹ *Ibidem*, lk 16–17.

²⁵⁰ KarS § 423.

²⁵¹ Sedman (viide 9), lk 16–17.

²⁵² Piho, Krillo (viide 8), lk 50–51.

²⁵³ Sedman (viide 9), lk 13.

keskmise suurem, sest suurim välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitis oli 4 korda suurem kui varasemalt. Mediaani samaks jäämine näitab, et hüvitiste suurused ei ole ülemäära tõusnud. Samas on mittevahalise kahju hüvitisi välja mõistetud 2 korda rohkemates kriminaalasjades²⁵⁴, mis näitab, et mittevahalise kahju hüvitamine seda liiki kuritegude puhul on tõusnud ja pole erandlik.

Eelnevaga sama oli välja mõistetud hüvitistega ka KarS § 119 järgi menetletud kriminaalasjades. Vaatlusalusel perioodil olid nendes kriminaalasjades välja mõistetud hüvitised 500–50 000 eurot, keskmine 18 500 eurot ja mediaan 5000 eurot. Perioodil 2018–2020 olid välja mõistetud hüvitised 800–10 500 eurot, keskmine 6050 eurot ja mediaan 5000 eurot²⁵⁵. Eeltoodust nähtub, et keskmine on tõusnud, kuid mediaan on jäänud samaks. Keskmist on mõjutanud üks oluliselt suurem välja mõistetud hüvitis, mis näitab, et kohtud on valmis mõistma asjaoludest tulenevalt oluliselt suuremaid hüvitisi, mis omakorda viitab hüvitiste suuruste varieeruvuse kasvule.

Kehalise väärkohtlemisega kehavigastusi või tervisekahjustusi saanud kannatanutele välja mõistetud hüvitiste suurused on tõusnud. Perioodil 2018–2020 kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised 50–2000 eurot, keskmine 588 eurot ja mediaan 500 eurot²⁵⁶. Analüüsitava perioodil olid välja mõistetud hüvitised 100–3000 eurot, keskmine 894 eurot ja mediaan 700 eurot. Perioodil 2020–2022 mõistsid kohtud tsiviilasjades lähisuhtevägivalla puhul mittevahalise kahju hüvitiseks välja 3000 eurot ja 1000 eurot. Näopiirkonda löögi tagajärjel tekitatud kehavigastuste korral mõistsid kohtud mittevahalise kahju hüvitiseks välja 1000 eurot (2x), 300 eurot ja 2000 eurot.²⁵⁷ Eelnevast järeldub, et kehalise väärkohtlemise korral välja mõistetud hüvitiste suurused tõusid.

Välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised tõusid ka avaliku korra raskete rikkumistega tekitatud kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamise korral. Perioodil 2018–2020 olid kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised 100–6625 eurot, keskmine 1098 eurot ja mediaan 596,4 eurot²⁵⁸. Analüüsitava perioodil olid hüvitised 100–3500 eurot, keskmine 1355 eurot ja mediaan 1000 eurot. Viidatust järeldub, et kohtute välja mõistetud hüvitiste suurused on veidi suurenenud. Samas oli analüüsitava perioodil kohtute välja mõistetud hüvitiste suurim poole väiksem kui perioodil 2018–2020.

Kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised tõusid ka röövimiste kriminaalasjades. Röövimiste tagajärjel kehavigastusi või tervisekahjustusi saanud kannatanutele välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised olid analüüsitud perioodil 250–10 000 eurot, keskmine 2658 eurot ja mediaan 1350 eurot. Perioodil 2018–2020 olid kohtute välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised

²⁵⁴ Sedman (viide 9), lk 13. Varasemal perioodil 4 kriminaalasjas, vaadeldaval 11 kriminaalasjas.

²⁵⁵ *Ibidem*, lk 9.

²⁵⁶ *Ibidem*, lk 10.

²⁵⁷ Piho, Krillo (viide 8), lk 51–55.

²⁵⁸ Sedman (viide 9), lk 15.

100–1500 eurot, keskmine 760 eurot ja mediaan 1000 eurot²⁵⁹. Järeldub, et välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused on nelja aastaga veidi tõusnud.

2.2.2 Mittevahalise kahju hüvitise suuruse kindlaksmääramisel arvestatavad asjaolud

Nagu selgitatud käesoleva töö teoreetilises osas, määrab kohus mittevahalise kahju hüvitise mõistliku suuruse kaalutlusõigust teostades siseveendumuse alusel, järgides selleks seadusest tulenevaid ja kohtupraktikas kujundatud kriteeriume. Seadusest tulenevalt tuleb mittevahalise kahju hüvitise suuruse määramisel arvestada rikkumise raskust ja ulatust ning kahju tekitaja käitumist ja suhtumist kahjustatud isikusse pärast rikkumist. Samuti võib kohus isikuõiguste rikkumiste korral arvestada vajadust mõjutada kahju tekitajat hoiduma edasisest kahju tekitamisest, arvestades kahju tekitaja vahalist seisundit. Kohtupraktikast tulenevalt tuleb kohtutel hüvitise suuruse määramisel arvestada erineva isikukahju tekkimisel selle tagajärgi kannatanule, st tema eeldatava valu suurust, rikkuja süüd ja selle astet ning kannatanu käitumist ja osa kahju tekkimises, elukalliduse tõusu, võimalike muutusi ühiskonna väärtushinnangutes, ühiskonna heaolu taset ning sarnastel asjaoludel mõistetud hüvitiste suuruseid.

Analüüsitud lahenditest mitmes kriminaalasjas arvestasid kohtud mittevahalise kahju hüvitise suuruse määramisel muuhulgas rikkumise raskust ja ulatust, sh tekitatud tagajärgi²⁶⁰. Näiteks arvestasid kohtud selle kriteeriumi juures, et kannatanu ei kaotanud jäset/elundit, vigastus ei vajanud kirurgilist sekkumist²⁶¹; valu häiris kannatanut mõned päevad, kestvaid tervise- ja emotsionaalseid probleeme ei tekkinud²⁶²; kannatused on suuremad mitme sügava vigastuse tekitamise korral²⁶³; toimunu tagajärjel kartis kannatanu ründe kordumist, tundis alandatult ning suunati psühholoogi juurde²⁶⁴; kannatanule tekkisid kergemad vigastused, mis kahtlemata põhjustasid valu, aga mitte kestvaid vaeguseid ning hingelist valu²⁶⁵; kannatanu pidi läbima korduvaid operatsioone, taastusravi, vajas abi toimetulekuga ning täielik tervenemine pole võimalik²⁶⁶; kannatanu pidi tunde valude käes ootama²⁶⁷. Samas võeti arvesse ka seda, et kannatanule tekitati üksnes valu²⁶⁸ ning kannatanut ei hospitaliseeritud²⁶⁹.

²⁵⁹ *Ibidem*, lk 14.

²⁶⁰ HMKo 1-23-3838, VMKo 1-23-389, VMKo 1-23-3897, VMKo 1-22-2696, VMKo 1-23-2636, HMKo 1-24-527, TMKo 1-24-1088, TrtRnKo 1-23-4097, TlnRnKo 1-22-3433, PMKo 1-22-3950, VMKo 1-23-3897, TMKo 1-22-4322, HMKo 1-24-941, TMKo 1-24-5395, HMKo 1-23-947, TMKo 1-23-732, VMKo 1-24-91, PMKo 1-23-2514.

²⁶¹ TMKo 1-23-3338 p 66.

²⁶² TMKo 1-24-5395 p 27.

²⁶³ HMKo 1-24-2921 p 61.

²⁶⁴ TMKo 1-23-3338 p 66.

²⁶⁵ HMKo 1-23-947 p 4.15.–4.16.

²⁶⁶ TMKo 1-22-5835 lk 24.

²⁶⁷ VMKo 1-22-2696 lk 21.

²⁶⁸ PMKo 1-22-3950.

²⁶⁹ VMK 1-23-3897 p 29.

Kohtud arvestasid mitmel korral mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel kannatanu elukvaliteedi langust²⁷⁰. Kohtud arvestasid elukvaliteedi puhul kannatanu iseseisvat elukorraldusega hakkama saamist pärast tervisekahjustuse tekkimist ning varasema elurütmi taastumatust²⁷¹; käe funktsiooni taastumatust ning sellega seotud hingelist üleelamist (enne tegi käelist tööd)²⁷²; ajutist kaasnenu töövõimetust ning lamamisrežiimis olemist²⁷³; täiskoormusega töötamise suutmatust²⁷⁴; peksust internetti video laadimist, mis võimendas elukvaliteedi langust²⁷⁵, talutud operatsioonijärgseid piiranguid toitumise ja eluviisi suhtes²⁷⁶; siseorgani kaotusega põhjustatud üleelamisi, mistõttu elukvaliteet oluliselt langes²⁷⁷; liikumist üksnes käimislaua või rulaatoriga²⁷⁸. Samas arvestati ka seda, et elukvaliteet pole oluliselt langenud, kuna sportimine pole kannatanu peamine tegevus²⁷⁹; kannatanu on saanud jätkata tööd elektrikuna ja juhtida autot (silma vigastuse järgselt)²⁸⁰ ning üksnes valuaistingute kogemine ei tähenda automaatselt sellist vaimset stressi või kehaliselt tuntavaid üleelamisi, mis tooksid kaasa vajaduse edasiseks arstlikuks sekkumiseks²⁸¹.

Mitmel korral arvestasid kohtud hüvitise suuruse määramisel ründe intensiivsust ja kestvust²⁸². Näiteks töid kohtud välja, et noalöövide rünne kestis väga lühikest aega, kahest noalöögist üks põhjustas eluohtliku tervisekahjustuse²⁸³; on üldteada, et kubemepiirkond on õrn ning sellest tulenevalt tahtiski süüdistatav kannatanule maksimaalselt valu tekitada²⁸⁴. Samuti arvestasid kohtud löövide tugevust kõrvutades tekitatud vigastusega²⁸⁵ ning lööjate arvu, leides, et vägivalla intensiivsus on suurem mitme lööja korral ja valuaistinguid rohkem²⁸⁶. Samas ei nähtunud analüüsitud kohtulahenditest nii selle, kui ka teiste kriteeriumite juures, kuidas need asjaolud hüvitise suurust mõjutavad. Sellele, et peab nähtuma, mil määral kriteeriumid kahjuhüvitise suurust mõjutavad, on tähelepanu pööranud ka Riigikohus²⁸⁷. Seega tuleb autori hinnangul kohtutel välja tuua, milline asjaolu, kuidas hüvitise suurust mõjutab, tuues välja, kas see suurendab või vähendab

²⁷⁰ Nt VMKo 1-22-3393, TMKo 1-23-440, HMKo 1-24-941, TMKo 1-23-4725, TMKo 1-23-732. VMKo 1-24-91, VMKo 1-23-2636, TrtRnKo 1-23-6084, HMKo 1-23-4068, VMKo 1-24-9, TMKo 1-22-58351, PMKo 1-23-2514.

²⁷¹ VMKo 1-22-3393 lk 17.

²⁷² TMKo 1-23-440 p 42.

²⁷³ HMKo 1-24-941 p 31.

²⁷⁴ TMKo 1-23-4725 lk 48–49.

²⁷⁵ TMKo 1-23-732 p 36–37.

²⁷⁶ VMKo 1-22-2696 lk 21.

²⁷⁷ VMKo 1-23-2363 p 29.

²⁷⁸ PMKo 1-23-2514 p 3.2.2.

²⁷⁹ PMKo 1-24-3365 p 8.

²⁸⁰ TMKo 1-24-4570 p 76.

²⁸¹ HMKo 1-23-4068.

²⁸² Nt HMKo 1-24-527, PMKo 1-22-3950, TlnRnKo 1-22-4084, VMKo 1-22-2696.

²⁸³ HMKo 1-24-527 p 74.

²⁸⁴ PMKo 1-22-3950 lk 29–31.

²⁸⁵ VMKo 1-22-2696 lk 21.

²⁸⁶ TlnRnKo 1-22-4084.

²⁸⁷ RKKKo 1-22-6710 p 32.

väljamõistetavat hüvitist. See aitaks ka hiljem kannatanul otsust vaidlustada, öeldes, et põhjendamatult on hüvitist mingi asjaolu tõttu vähendatud.

Analüüsitud lahenditest mitmes arvestasid kohtud kahju tekitaja käitumist ja suhtumist kahjustatud isikusse pärast rikkumist²⁸⁸. Näiteks arvestas kohus, et pärast kannatanu löömist noaga, läks süüdistatav sündmuskohalt minema, tundmata huvi kannatanu vastu ning pole tundnud, et tegi kannatanule liiga ning peaks seetõttu talle hüvitisena midagi tasuma.²⁸⁹ Samuti arvestasid kohtud süüdistatava käitumise õigustamist hädakaitsega, enda vastutuse eitamist²⁹⁰; asjaolu, et süüdistatav ei ole kannatanu ees vabandanud²⁹¹, ei kahetse siiralt oma tegu²⁹². Samas arvestasid kohtud vastupidiselt, et süüdistatav kahetseb ja palus vabandust²⁹³; süüdistatav nõustus kohtusaalis kahju hüvitamisega²⁹⁴ ning vabatahtlikult hüvitas kannatanule osa kahjust²⁹⁵. Seega arvestasid kohtud kahju tekitaja käitumist nii positiivsena kui ka negatiivsena.

Eelnevas lõigus viidatud süüdistatava kaitsepositsiooniga arvestamine hüvitise suuruse määramisel võib olla vastuolus kriminaalmenetluslike õigustega – süütuse presumptsiooni põhimõttega ja enese mittesüüstamise privileegiga²⁹⁶. Tulenevalt eelnimetatud põhimõtetest ei pea süüdistatav ennast süüdi tunnistama ning tal on õigus oma positsiooni kaitsta, mh hädakaitsega. Seega ei tohiks kohtud töö autori hinnangul süüdistatavale ette heita asjaolu, et ta menetluses ei tunnistanud ennast süüdi ja kasutada seda hüvitise suuruse kindlaksmääramisel süüdistatava kahjuks. Samas on põhjendatud arvestada kahju tekitaja positiivset käitumist kannatanu osas, nt vabandamist, kahetsemist, kahju vabatahtlikku hüvitamist.

Analüüsitud lahenditest nähtus, et kohtud arvestasid mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel poolte varalist seisu²⁹⁷. Näiteks tõid kohtud välja, et süüdistatav on 21-aastane noor neiu, puudub igasugune vara, töökohad enne vahistamist kaootilised ja lühiajalised²⁹⁸; süüdistatav on eakas, majanduslik seisund pole kiita – laenukohustus²⁹⁹. Samas arvestas kohus ühel juhul, et süüdistatava ainsaks sissetulekuks oli vanaduspension, mida vangistusliku karistuse kandmise ajal talle ei maksta, ning ka kannatanul puudub püsiv sissetulek, mistõttu ei tohiks hüvitise summa olla väga suur³⁰⁰. Nähtub, et kohtud arvestasid varalise seisuga pigem süüdistatava kasuks, põhjendades sellega

²⁸⁸ Nt HMKo 1-24-527, TrtRnKo 1-23-4097, PMKo 1-22-3950, TMKo 1-23-732, HMKo 1-22-7635, TMKo 1-24-1088.

²⁸⁹ HMKo 1-24-527 p 76.

²⁹⁰ HMKo 1-24-527 p 77.

²⁹¹ PMKo 1-22-3950, TlnRnKo 1-22-3433.

²⁹² TMKo 1-24-5395.

²⁹³ VMKo 1-23-3897 p 29.

²⁹⁴ TMKo 1-24-1088 p 67.

²⁹⁵ TMKo 1-24-4570 p 72.

²⁹⁶ PS § 22, KrMS § 7.

²⁹⁷ Nt HMKo 1-24-2921, HMKo 1-24-527, VMKo 1-23-3897, PMKo 1-23-2514.

²⁹⁸ HMKo 1-24-2921.

²⁹⁹ PMKo 1-23-2514.

³⁰⁰ HMKo 1-24-527 p 78.

väiksema hüvitise väljamõistmist. Nimetatu ei tundu töö autorile õiglase kannatanute suhtes, kuna varalise seisuga arvestamine võib viia selleni, et kannatanu valu ja kannatused saavad väiksemas ulatuses kompenseeritud. Seetõttu ei pruugi välja mõistetud hüvitised peegeldada tegelikku tekitatud mittevaralist kahju. Samas kui süüdistatava varaline seis on kehv, seda väiksem on tõenäosus, et kannatanu temale välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitise reaalselt kätte saab. Samas on Riigikohus sellise asjaoluga arvestamise ettenäinud.

Mitmel korral arvestasid kohtud hüvitise suuruse kindlaksmääramisel kannatanu enda poolset tegevust³⁰¹. Kohtud arvestasid, et konfliktid kannatanu ja süüdistatava vahel oleks jäänud tekkimata, kui ka kannatanu lahendamaks neid tsiviliseeritumal moel³⁰²; asjaolu, et ründe põhjuseks oli kannatanu märkus süüdistatava käitumise kohta³⁰³; kannatanu poolt süüdistatavale enda aadressi andmist ja enda juurde tulemise lubamist³⁰⁴; asjaolu, et kannatanu otsustas alkoholi tarvitana istuda süüdistatava juhitud sõidukisse³⁰⁵; asjaolu, et kannatanu kutsus süüdistatavat verbaalselt üles löömisele³⁰⁶ ning vähemkaitstud liiklejana kiivri kandmata jätmist³⁰⁷. Samas arvestas kohus ühel juhul, et kannatanu ei provotseerinud kuidagi rünnet ja tegemist oli süüdistatavapoolse äkkviha väljaelamisega³⁰⁸. Seega arvestasid kohtud hüvitise suuruse määramisel, et kannatanu aitas kaasa kahju tekkimisele, mistõttu ei saa kogu kahju tekkimise vastutust panna süüdistatavale.

Samuti arvestasid kohtud rikkuja süüd³⁰⁹ ning mitmel korral kindlustusandja tasutud summat³¹⁰. Näiteks ühes kriminaalasjas leidis kohus, et kuna kindlustusandja hüvitas kannatanule juba 2000 eurot mittevaralise kahju hüvitisena, kuulub kannatanu nõue rahuldamisele 500 euro osas³¹¹. Kindlustusandja tasutud summaga arvestamist põhjendas kohus ühes kriminaalasjas sellega, et kannatanu saaks muidu topelthüvitise nii kindlustusandjalt kui ka süüdistatavalt³¹². Seega arvestavad kohtud hüvitise suuruse määramisel kindlustusandja tasutud summasid, vältimaks kannatanu alusetut rikastumist.

Enamikel kordadel arvestasid kohtud mittevaralise kahju hüvitise suuruse kindlaksmääramisel varasemalt kohtupraktikas välja mõistetud hüvitiste suuruseid³¹³. Mõnes kriminaalasjas tõid kohtud

³⁰¹ Nt HMKo 1-21-4285, TMKo 1-24-5395, HMKo 1-22-7635, TMKo 1-22-6710.

³⁰² HMKo 1-21-4285 p 282.

³⁰³ TMKo 1-24-5395 p 28.

³⁰⁴ HMKo 1-22-7635 p 190.

³⁰⁵ TMKo 1-22-6710, põhjendused ringkonnakohtu otsusest TrtRnKo 1-22-6710.

³⁰⁶ TMKo 1-23-5790 p 57.

³⁰⁷ PMKo 1-23-2514.

³⁰⁸ VMKo 1-22-3393 lk 17.

³⁰⁹ Nt TrtRnKo 1-23-4097, HMKo 1-21-4285, HMKo 1-24-2921.

³¹⁰ TrtRnKo 1-23-4097, TrtRnKo 1-24-4227, TMKo 1-22-5835.

³¹¹ TrtRnKo 1-24-4227.

³¹² TrtRnKo 1-24-4227 p 109.

³¹³ Nt HMKo 1-24-527, HMKo 1-21-4285, TMKo 1-23-3338, HMKo 1-24-941, HMKo 1-23-3838, VMKo 1-24-91, HMKo 1-23-947, TMKo 1-22-5835, VMKo 1-22-2696, TMKo 1-24-1088, TMKo 1-23-440, PMKo 1-23-6327, TMKo 1-22-4322, TMKo 1-23-5790, VMKo 1-24-91.

välja mitte üksnes varasemalt välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste keskmise ja mediaan suuruse, vaid tõid välja sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitiste suurused.³¹⁴ Samas tõid kohtud välja ka üksnes varasemast kohtupraktika analüüsist tuleneva keskmise ja mediaan väärtuse ning mõistsid hüvitise välja selle järgi³¹⁵. Ühes kriminaalasjas kohus ei toonud välja varasemalt mõistetud hüvitiste suuruseid ega viidanud, et arvestaks sellega³¹⁶. Kahes kohtuasjas tõid kohtud üksnes välja, et lähtuvad Riigikohtu analüüsist, toomata välja, mida sealt arvestavad³¹⁷. Ühes kohtuasjas kohus kirjutas, et välja mõistetud hüvitis vastab kohtupraktikas välja mõistetud hüvitiste suurusele, lisades sulgudesse, et kohus tutvus kohtupraktika analüüsiga³¹⁸. Ühes kohtuasjas märkis kohus, et arvestas varasemat kohtupraktikat³¹⁹.

Eelnevast nähtub, et varasemalt välja mõistetud hüvitiste suurustega arvestamine pole ühetaoline. Nimetatu võib töö autori hinnangul olla ka põhjusel, et puudub selge struktuur, kuidas neid kirjeldama peab. Samas on Riigikohus viidanud, et arvestada tuleb võrreldavatel asjaoludel mõistetud hüvitisi, seega peaksidki töö autori hinnangul kohtud välja tooma just sarnastel asjaoludel mõistetud hüvitiste suurused, mitte pelgalt varasemalt välja mõistetud hüvitiste suuruste vahemiku, keskmise ja mediaani. Sarnasusi saab välja tuua teona, tagajärjena või tagajärje raskusena. Ka analüüsitud lahenditest ühes heitis ringkonnakohus maakohtule ette üksnes kohtupraktika analüüsi refereerimist, leides, et lähtuda tuleks siiski analoogsetest võrdlusjuhtumitest³²⁰.

Ühes kohtuasjas viitasid kohtud viimasele tsiviilasjade kohta tehtud kohtupraktika analüüsile³²¹ muudel juhtudel võeti arvesse kriminaalasjade kohtulahendite analüüsi. See on arusaadav arvestades, et analüüsi tehes tõdes ka töö autor, et tsiviil- ja kriminaalasjade kohtulahendite võrdlemine oli raske, kuna tsiviilasjades on kehavigastuste või tervisekahjustuste tõttu esitatud nõuete aluseks olevate tegude iseloom mõnel juhul erinev ning pole võimalik kokku viia tsiviilasja aluseks olevaid asjaolusid ja kuritegu. Vähene kasutus võib olla ka põhjusel, et tsiviilasjade kohtulahendite analüüsis on oluliselt vähem kohtulahendeid, mis aga on arusaadav, arvestades, et kuriteo tagajärjel vigastusi saanud kannatanu pöördub üldjuhul ikkagi kriminaalmenetluses mittevaralise kahju hüvitamise nõudega kohtusse, et vältida lisakulusid, saada kiirem lahendus.

Ühel juhul viitas kohus hüvitise suuruse kindlaksmääramisel, et eelkõige tuleb lähtuda sellest, et kannatanu üleelamised saaksid objektiivse kõrvalseisja seisukohalt mõistlikul määral hüvitatud

³¹⁴ HMKo 1-24-527, TMKo 1-23-3338, TMKo 1-24-1088, TMKo 1-23-5790, VMKo 1-24-91.

³¹⁵ TMKo 1-23-440.

³¹⁶ TMKo 1-23-4725.

³¹⁷ VMKo 1-23-3897 p 29, TMKo 1-23-732 p 37, HMKo 1-22-7635, p 190.

³¹⁸ VMKo 1-22-3393 lk 17–18.

³¹⁹ HMKo 1-22-7635.

³²⁰ TrtRnKo 1-22-5835 p-d 55–60, TMKo 1-24-1088 p-d 62–65.

³²¹ TMKo 1-24-5395 p 28.

lähtuvalt üldise heaolu tasemest³²². See tähendab justkui, et kohus hindab hüvitise juures, kas sellises suuruses, sellistel asjaoludel mõistetud hüvitis kompenseerib objektiivse kõrvalseisja seisukohast lähtudes kannatanule tekitatud valu ja kannatused. Ühtlasi näitab see ka seda, et kohus teeb kaalutusotsuse mõistliku isiku vaatest ja ei lähtu üksnes kannatanu arvamusest.

Analüüsitud lahenditest vähestes viisid kohtud kindlaks määratud mittevaralise kahju hüvitised vastavusse elukallidusega³²³. Kohtud kasutasid hüvitise vastavusse viimiseks keskmise netopalgade suurust³²⁴, elukalliduse muutuse protsenti³²⁵, Statistikaameti andmetel leitud mediaanpalka³²⁶, brutopalgade muutust³²⁷ ja tarbijahinnaindeksit³²⁸. Ühel juhul tõi kohus lihtsalt välja, et välja mõistetav hüvitis peab ületama varasemalt välja mõistetud hüvitiste suurust³²⁹ või öeldes et elukallidus on tõusnud³³⁰. Seega järeldub, et enamasti kohtud ei arvestanud, kui palju aega on möödas viimasest kohtupraktika analüüsist. Seda näitab ka asjaolu, et osade kuritegude puhul on hüvitiste suurused vähenenud. Arvestamata jätmine võib olla tingitud täpse regulatsiooni puudumisest elukalliduse tõusuga arvestamise osas. Töö autor on seisukohal, et kui kohus arvestab varasemalt sarnastel asjaoludel mõistetud hüvitiste suuruseid, siis tuleb viia see vastavusse kohtulahendi tegemise seisuga elukallidusega. Vastasel juhul jäävad hüvitised kogu aeg samasse suurusesse, mis viib omakorda ebavõrdse kohtlemiseni.

Töö autor on seisukohal, et kohtud saaksid paremini põhjendada elukalliduse tõusu, kui meil oleks seaduse tasandil või Riigikohtu poolt ette antud, kuidas seda täpselt välja arvutada tuleb. Nii nagu käesoleva töö esimeses peatükis välja toodud, sisaldavad Saksamaa kohtupraktika ülevaated valemit elukalliduse tõusu arvutamiseks. Ka meil saaks Riigikohtu analüüsi teooria osas olla selgitus elukalliduse arvutamise osas, kuigi selleks tuleks lisada selgitus esmalt seadusesse või tuleks see sedastada Riigikohtul. Samuti ei tulekski kohtutel nii väga arvestada, kui palju aega on möödas sarnastel asjaoludel hüvitiste välja mõistmisest, kui sarnaselt Saksaale uuendataks meil iga-aastaselt kohtupraktika ülevaadet.

Ühel juhul tõi kohus hüvitise suurust mõjutanud asjaolude juures välja, et hüvitise juures on oluline ka kriminaalkohtu otsuse ise, millega süüdistatava tegu mõistetakse hukka ja mõistetakse karistus³³¹. Mittevaralise kahju hüvitise eesmärk on heastada kannatanule tekitatud valu ja kannatus.

³²² TMKo 1-22-5835 lk 23–24.

³²³ Nt HMKo 1-24-527, TlnRnKo 1-22-4084, PMKo 1-24-3365, TMKo 1-24-1088, TrtRnKo 1-22-5835.

³²⁴ HMKo 1-24-527.

³²⁵ TlnRnKo 1-22-4084.

³²⁶ PMKo 1-24-3365 p 8.

³²⁷ TMKo 1-24-1088.

³²⁸ TrtRnKo 1-22-5835.

³²⁹ TMKo 1-24-4570 p 78.

³³⁰ HMKo 1-24-941 p 32.

³³¹ PMKo 1-22-3950 lk 29–31.

Kriminaalasja kohtuotsusega ja karistusega reageerib riik õigusrikkumisele, aga ei tehta seda üksnes selleks, et kannatanule tekitatud mittevaraline kahju hüvitada. Töö autori hinnangul ei saa hüvitist ajada segamini karistusega ja selle võrra ei tohiks kannatanule hüvitist vähendada, kuivõrd karistus ei ole mõeldud selleks, et kannatanule valu kompenseerida.

Kahel juhul vähendas ringkonnakohus hüvitise suuruse määramisel arvestatavate asjaoludega arvestamata jätmise tõttu maakohu välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitise suurust³³². Ühes kriminaalasjas mõistis maakohus 100 000 eurot mittevaralise kahju hüvitist välja kannatanule, kes sai kahe koera ründe tõttu hulgaliselt vigastusi, mis põhjustasid mh eluohtliku tervisekahjustuse³³³. Ringkonnakohus leidis, et maakohus jättis arvestamata rikkumise laadi ja raskusega, rikkuja süü ja kindlustuselt saadud valurahaga. Arvestada tuleb, et süüdistatav tekitas tervisekahjustused hoolsuskohustuse rikkumisega ja hooletusega, kannatanule tekitatud tagajärjed mõjutavad teda terve elu, süüdistatav ei näe enda süüd juhtunud ega pole vabandanud. Eelnevat arvesse võttes pidas ringkonnakohus põhjendatuks poole väiksemat hüvitist summas 50 000 eurot.³³⁴

Samas ühel juhul suurendas ringkonnakohus maakohu välja mõistetud hüvitise suurust poole võrra (5000 eurolt 10 000 eurole), leides, et maakohus ei arvestanud tervisekahjustuse raskust ja prognoosi. Ringkonnakohus tõi välja, et kuriteo tagajärjel muutus enne terve olnud kannatanu, kõrvalisest abist ja abivahenditest sõltuvaks inimeseks, kelle elukvaliteet on valude ning töövõimekaotuse tõttu oluliselt halvenenud, seljaaju funktsiooni taastumise täpsem ulatus ja aeg ei ole prognoositav, süüdistatava tekitatud närvitegevuse häire, heaolu langus pärsivad võimalusi elus ja tööturul.³³⁵ Teises kriminaalasjas pidas samuti ringkonnakohus põhjendatuks suuremat hüvitist kui maakohus mõistis, kuid arvestas kannatanu enda osa kahju tekkimises, mistõttu vähendas ikkagi sama summani, mille mõistis maakohus³³⁶. Viidatud asjas pidas ringkonnakohus põhjendatuks mittevaralise kahju hüvitist 8000 eurot, kuid kannatanu enda osa tõttu vähendas hüvitise suurust 1/3 võrra³³⁷. Seega on hüvitiste suuruse määramisel ettenähtud kriteeriumite arvestamata jätmine toonud kaasa hüvitise vähendamise aga ka suurendamise ülema astme kohtu poolt.

³³² TrtRnKo 1-23-4097, TrtRnKo 1-24-4227. Siin kajastatakse üksnes neid, kus lõplikult jõustus ringkonnakohtu otsus.

³³³ TMKo 1-23-4097.

³³⁴ TrtRnKo 1-23-4097.

³³⁵ TrtRnKo 1-23-6084 p 42.

³³⁶ TrtRnKo 1-22-6710.

³³⁷ Samas ei oleks selles asjas ringkonnakohus saanud mõista suuremat hüvitist, sest kannatanu maakohu otsust ei vaidlustanud ja süüdistatava apellatsiooni põhjal ei saa tema olukorda raskendada. TrtRnKo 1-22-6710 p 19.

2.3 Mittevaralise kahju hüvitised lähedase isiku surma põhjustamise või raske kehavigastuse või tervisekahjustamise korral

Eelnevalt kajastas töö autor kohtulahendeid, kus kohtud mõistsid mittevaralise kahju hüvitise välja kannatanule endale tekitatud kehavigastuse või tervisekahjustuse tõttu. Analüüsitud lahendite hulgas olid ka need, milles kohtud mõistsid mittevaralise kahju hüvitised kannatanu lähedastele. Vaadeldaval perioodil mõistsid kohtud VÕS § 134 lg 3 alusel mittevaralise kahju hüvitised välja 5 kriminaalasjas 15 lähedasele³³⁸. Ühel juhul jättis kohus mittevaralise kahju hüvitamise nõude rahuldamata ühe kannatanu osas³³⁹ ja teises kõikide kannatanute osas³⁴⁰. Enamjaolt olid kõik mittevaralise kahju hüvitamise nõuded esitatud seoses lähedase hukkumisega. Ainult ühes asjas mõistis kohus mittevaralise kahju hüvitise lähedase surma ja teise lähedase kannatuste nägemise eest³⁴¹. Kohtud lahendasid enamjaolt kõik mittevaralise kahju hüvitamise nõuded üldmenetluses, vaid ühel juhul lühimenetluses³⁴².

Lähedastele välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised olid 1500–20 000 eurot, keskmine 7000 eurot ja mediaan 4000 eurot. Välja mõistetud hüvitised olid suuremad kui raske tervisekahjustuse tõttu mõistetud hüvitised³⁴³ (mittevaralise kahju hüvitised olid 500–10 000 eurot). Samas olid lähedastele välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised väiksemad kui liikluskuritegude tagajärjel vigastusi saanud kannatanutele välja mõistetud hüvitised³⁴⁴. Seega paiknevad lähedastele välja mõistetud hüvitised teiste raskete tagajärgedega kuritegude kannatanutele mõistetud hüvitiste suuruslega võrreldaval tasemel, jäädes teiste kuriteokoosseisude hüvitiste suuruste vahele.

Lähedastele välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitisi saab vaadelda kuriteokoosseisude lõikes. Tapmise tagajärjel lähedase kaotanud kannatanutele välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised olid 1500 eurot ja 15 000 eurot, keskmine 11 625 eurot ja mediaan 15 000 eurot³⁴⁵, raske tervisekahjustuse tekitamise koosseisu puhul 3000 eurot³⁴⁶ ja liikluskuritegude puhul olid välja mõistetud hüvitised 2000–20 000 eurot, keskmine 8200 eurot ja mediaan 5000 eurot³⁴⁷. Sellest järeldub, et tapmise ja liikluskuritegude tagajärjel lähedase kaotanud kannatanutele mõistsid kohtud välja oluliselt suuremad hüvitised. Samas oli raske tervisekahjustuse tekitamise koosseisu osas ainult 1 kohtulahend, mis ei võimalda järeldada, et erinevad hüvitiste suurused sõltuvad üksnes kuriteokoosseisust.

³³⁸ TMKo 1-23-6240, HMK 1-23-3838, PMKo 1-23-4539, PMKo 1-23-2985, PMKo 1-24-707.

³³⁹ TMKo 1-23-6240.

³⁴⁰ VMKo 1-23-5123.

³⁴¹ PMKo 1-24-707.

³⁴² VMKo 1-23-5123.

³⁴³ Siin mõeldud KarS § 118 järgi menetletud kriminaalajades välja mõistetud hüvitiste suuruseid.

³⁴⁴ Kehavigastusi või tervisekahjustusi saanud kannatanutele välja mõistetud hüvitised olid 3500–20 000 eurot

³⁴⁵ TMKo 1-23-6240, HMKo 1-23-3838.

³⁴⁶ PMKo 1-23-4539. Siin oli üksnes üks lahend ja selles mõistis kohus välja viiele kannatanule 3000 eurot.

³⁴⁷ PMKo 1-23-2985, VMKo 1-23-5123, PMKo 1-24-707.

Lähedastele välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitiste suurused on ajas vähenenud. Perioodil 2018–2020 olid tapmise ja mõrva tagajärjel lähedase kaotanud kannatanutele välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitised 10 000–15 000 eurot, keskmine 11 000 eurot ja mediaan 10 000 eurot³⁴⁸ ning liikluskuritegude puhul 4000–15 000 eurot, keskmine ja mediaan 9500 eurot³⁴⁹. Raske tervisekahjustuse tekitamise koosseisu korral mõistis kohus lähedase kaotanud kannatanule mittevahalise kahju hüvitisena 7000 eurot³⁵⁰. Tapmiste osas oli hüvitiste mediaan väärtus analüüsitud perioodil suurem võrreldes varasemaga, kuid seda mõjutab asjaolu, et ühes kriminaalasjas mõistis kohus kolmele lähedasele igale ühele 15 000 eurot. Liikluskuritegude puhul vähenes välja mõistetud hüvitiste alampiir poole võrra, tapmiste puhul veelgi rohkem. Samas näitavad mediaan väärtused, et välja mõistetavate hüvitiste suurused on vähenenud.

Lähedastele välja mõistetud hüvitiste suurst võib sarnaselt liikluskuritegude tagajärjel kehavigastusi või tervisekahjustusi saanud kannatanutele välja mõistetud hüvitistega mõjutada solidaarvastutus. Analüüsitud lahenditest suurima mittevahalise kahju hüvitise (20 000 eurot) mõistis kohus solidaarselt süüdistatavalt ja kindlustusandjalt³⁵¹. Samas mõistis kohus teises kriminaalasjas suurema hüvitise 15 000 eurot kõikidele pereliikmetele välja üksnes süüdistatavalt.³⁵² Seega ei järeldu konkreetsel juhul, et suurema hüvitise mõistab kohus lähedastele üksnes siis, kui vastutatakse solidaarselt kindlustusandjaga. Nimetatu ei tohiks autori hinnangul ka nii olla, sest mittevahalise kahju suurst ei mõjuta solidaarvastutus, vaid solidaarvastutus mõjutab nõude täitmist.

Suurima välja mõistetud hüvitise suurst mõjutab asjaolu, et see hõlmas lisaks lähedase surmale ka teise lähedase kannatuste nägemisega seotud üleelamisi. Seega esinesid mõlemad lähedase mittevahalise kahju hüvitamise nõude alternatiivsed alused ja tegemist ei olnud üksnes lähedase kaotuse üleelamisega seotud hingelise valuga, vaid täiendavalt ka vahetult lähedase kannatuste nägemisest tuleneva valuga. Viidatut arvestas kohus ka hüvitise suuruse määramisel³⁵³.

Mõnes kriminaalasjas varieerusid lähedastele välja mõistetud hüvitiste suurused kriminaalaja siseselt. Näiteks mõistis kohus ühes kriminaalasjas hukkunud kannatanu tüdruksõbrale mittevahalise kahju hüvitisena välja 1500 eurot aga teistele hukkunud kannatanu pereliikmetele 15 000 eurot³⁵⁴. Teises kriminaalasjas mõistis kohus hukkunud kannatanu elukaaslasele 5000 eurot, hukkunud kannatanu emale 10 000 eurot, hukkunud kannatanu õele 4000 eurot ja hukkunud kannatanu õetütrel

³⁴⁸ Sedman (viide 9), lk 6.

³⁴⁹ *Ibidem*, lk 17.

³⁵⁰ *Ibidem*, lk 33.

³⁵¹ PMKo 1-24-707.

³⁵² HMKo 1-23-3838.

³⁵³ PMKo 1-24-707 p 5.18.

³⁵⁴ HMKo 1-23-3838.

2000 eurot³⁵⁵. Analüüsitud lahenditest nähtub, et hüvitise suurus sõltub lähedase isiku ja hukkunu vahelisest lähedusest ja samas viitab hüvitise suur erinevus kohtu laiale diskretsiooniõigusele. Samas ühel juhul mõistis kohus kõikidele hukkunud kannatanu lähedastele välja kõigile ühesuguse hüvitise (3000 eurot), olgugi, et erinevad olid küsitud hüvitiste suurused ja nende seos hukkunuga³⁵⁶.

Nagu eelnevast nähtus võib hüvitise suurus sõltuda hukkunud kannatanu ja lähedase suhtest. Lähedase isiku kriteerium on VÕS § 134 lg 3 alusel ka üheks nõude esitamise eelduseks. Küll aga puudub seaduses lähedaste isikute loetelu. Analüüsitaval perioodil lugesid kohtud lähedaseks isikuks hukkunud kannatanu vanemaid³⁵⁷, venda-õde³⁵⁸, elukaaslast³⁵⁹, lapsi³⁶⁰. Samuti luges kohus lähedaseks isikuks hukkunud kannatanu tüdruksõpra³⁶¹. Viidatud juhul selgitas kohus, et hukkunud kannatanu ja tema tüdruksõbra vahel oli lähedus- ja armastussuhe, mille vägivaldne katkemine noores eas põhjustab vaieldamatult kannatanule hingelist valu. Kohus tõi välja, et ei võrdsusta tüdruksõbra seisundit läheduse mõttes hukkunud kannatanu pereliikmete seisundiga. Pereliikmed olid perekond kogu tapetu elu, ema ja isa sünnist alates, samal ajal kui tüdruksõber oli hukkunud kannatanu elus olnud viimased 5 aastat.³⁶²

Ühes kriminaalasjas luges kohus lähedaseks isikuks hukkunud kannatanu õetütre. Kohus selgitas, et hukkunud kannatanul ja õetütrel oli väga lähedane suhe ning just sellest tuleb lähedase isiku määramisel lähtuda, mitte niivõrd isiku nimetusest.³⁶³ Teises kriminaalasjas luges kohus lähedaseks isikuks endise elukaaslase, leides, et 27-aastase kooselu järel jääb teine inimene erilise tähendusega isikuks ka teatud ajaks peale suhte lõppu ning endiste elukaaslaste läbikäimine oli jätkuvalt lähedane, olenemata sellest, et nende mehe ja naise vaheline läbikäimine oli lõppenud.³⁶⁴ Sellest tulenevalt vaatasid kohtud laiemalt lähedase isiku mõistet ja lähtusid lähedase isiku reaalsest suhtest hukkunud kannatanuga.

Lisaks lähedase isiku eeldusele peavad lähedase nõude esitamiseks esinema seaduses nimetatata erandlikud asjaolud³⁶⁵. Kohtud lugesid erandlikeks asjaoludeks näiteks ootamatu ja vägivaldse surma tõttu tekkinud terviseprobleemi – depressioon, nutuhood, tugevad unehäired, õppimisraskused³⁶⁶, rasked üleelamised, mille tõttu on kõik pereliikmed käinud psühholoogi vastuvõtul, süüdistatava

³⁵⁵ PMKo 1-23-2985.

³⁵⁶ PMKo 1-23-4539.

³⁵⁷ HMKo 1-23-3838, PMKo 1-23-2985.

³⁵⁸ HMKo 1-23-3838, PMKo 1-23-2985.

³⁵⁹ PMKo 1-23-4539, PMKo 1-23-2985.

³⁶⁰ PMKo 1-23-4539, PMKo 1-24-707, TMKo 1-23-6240.

³⁶¹ HMKo 1-23-3838.

³⁶² HMKo 1-23-3838 p 127.

³⁶³ PMKo 1-23-2985 lk 15.

³⁶⁴ TMKo 1-23-6240 p 65.

³⁶⁵ VÕS § 134 lg 3.

³⁶⁶ TMKo 1-23-6240 p 68.

suhtumist hukkunud kannatanusse peale teda noaga löömist,³⁶⁷ kannatanute äärmiselt häirivat teadmist sellest, kuidas nende lähedane suri – hukkunud kannatanu ei tulnud enam teadvusele, nad nägid teda haiglas voolikute all, ei saanud kontakteeruda, üks kannatanu viibis koos hukkunud kannatanuga kohas, kus sündmus toimus³⁶⁸, kannatanuga samas ohutsoonis viibimist, elukaaslase kannatuste nägemist sündmuskohal, süüdistatava kuvandit, et kannatanu on ise vastutav liiklusõnnetuste ja oma elukaaslase surma eest³⁶⁹, psüühikahäire tekkimist ja sellega seoses ravi vajamist³⁷⁰ ja heaolu olulist langust³⁷¹.

Erandlike asjaolude puudumise tõttu, jättis kohus ühel korral mittevaralise kahju hüvitamise nõude rahuldamata³⁷². Kohus leidis, et kannatanul ei esinenud surma tõttu tekkinud tõsiseid üleelamisi, ta ei viibinud sündmuse juures ega näinud vahetult hilisemalt kannatanu vigastusi, ei ole tuvastatavad hilisemad üleelamised, mis ületaksid tavapäraselt iga lähedasema isiku surmaga kaasneva kaotusvalu ja leina.³⁷³ Seega lähtus kohus varasemast Riigikohtu seisukohast³⁷⁴, mille kohaselt õigustas hüvitise väljamõistmist esmajoones ruumiline lähedus hukkunule või kannatanuga või hukkunud lähedase vigastuste nägemisest saadud hilisemad üleelamised. Küll aga ei arvestanud kohus, et Riigikohus³⁷⁵ muutis selles osas seisukohta ja leidis, et eelnev seisukoht ei tähenda seda, et lähedane isik võib hüvitist saada vaid juhul, kui ta surma pealt näeb.

Ühel juhul kohus arvestas küll Riigikohtu viimast seisukohta, kuid jättis siiski mittevaralise kahju hüvitamise nõude erandlike asjaolude puudumise tõttu rahuldamata. Viidatud kohtuasjas esitasid mittevaralise kahju hüvitamise nõude liiklusõnnetuses lähedase kaotanud hukkunud kannatanu alaealised lapsed, elukaaslane ja laste isa, igaüks summas 50 000 eurot. Kohus leidis, et asjaolu, et kannatanu ei suutnud tööd teha ei ole piisav rahalise hüvitise väljamõistmiseks, samuti pole võimalik oletada, et hukkunud kannatanu oleks saanud äärmiselt raskeid kannatusi. Kohus mõõnas, et pereliikme kaotus on ränk ja traagiline üleelamine, kuid tegemist ei ole siiski iseenesest erandliku asjaoluga, sest selle all tuleb mõista eelkõige surma saabumise ebatavalisi asjaolusid, mida käesolevas asjas ei olnud.³⁷⁶ Seega olid kohtutel erandlike asjaolude arvestamisel erinevad seisukohad ja arvestati siiski ka Riigikohtu varasemat seisukohta.

³⁶⁷ HMKo 1-23-3838.

³⁶⁸ PMKo 1-23-4539.

³⁶⁹ PMKo 1-23-2985 lk 19–20. Ruumilist lähedust ka lahendis PMKo 1-24-707.

³⁷⁰ PMKo 1-23-2985 lk 20–24.

³⁷¹ PMKo 1-24-707 p 5.14.

³⁷² TMKo 1-23-6240.

³⁷³ TMKo 1-23-6240 p 66.

³⁷⁴ RKTko 3-2-1-19-08.

³⁷⁵ RKKKo 1-21-3082 p 29.

³⁷⁶ VMKo 1-23-5123 lk 16–17.

Kohtud arvestasid lähedastele välja mõistetud hüvitiste suuruse määramisel samu kriteeriume nagu kannatanutele endale välja mõistetud hüvitiste korral. Näiteks arvestasid kohtud varasemalt välja mõistetud hüvitiste suuruseid³⁷⁷, emotsionaalseid üleelamisi³⁷⁸, varalist seisu³⁷⁹. Samas ühes asjas arvestas kohus, et täisealine kannatanu ei näinud juhtunud pealt, vaid sai sündmustest teada läbi kolmandate isikute, mistõttu peaks hüvitis olema keskmisest varasemalt mõistetud summast väiksem³⁸⁰. Samuti arvestas kohus, et kannatanu pidi küll pöörduma psühhiaatri poole, kuid tal ei ole diagnoositud rasket ja püsivat psüühikahäiret³⁸¹. Ühes asjas tõi kohus küll varasemast analüüsist varasemalt välja mõistetud hüvitised, kuid võttis arvesse kannatanutele endale mõistetud hüvitised mitte lähedaste omasid³⁸². Võib oletada, et kui kohus oleks hüvitise juures arvestanud lähedastele mõistetud hüvitisega, siis oleks see olnud suurem, sest KarS § 118 järgi süüdi mõistetud süüdistatavatelt mõisteti varasema analüüsi põhjal lähedasele poole suuremad hüvitised kui vigastuse saanud kannatanutele.

Ühes kriminaalasjas selgitas kohus, et ühelt poolt peab silmas, et mittevaraline hüvitis ei saa olla rikastumise allikas, teiselt poolt on hüvitise määramise puhul tegemist riigi poolt kannatanule pakutud tsiviilõiguseliku kaitsega ja see kaitse peab olema tõhus, tõsiseltvõetav, mitte et tegemist oleks sümboolse summaga³⁸³. Viidatu näitab mittevaralise kahju hüvitamise olulisust ja eesmärki kriminaalmenetluses ning välja mõistetud hüvitised peavad olema selliseid, et kannatanule tekitatud kahju saaks võimalikult suurem määral heastatud.

Analüüsitud lahenditest nähtus, et kuivõrd kohus peab lisaks hüvitise suuruse kindlaksmääramisele tuvastama ka lähedase nõude eelduseid, siis põhjendatakse hüvitise suuruse kujunemist vähem. Nimetatu on töö autori hinnangul mõistetav, sest osaliselt hüvitise suurust mõjutavad asjaolud ja erandlikud asjaolud kattuvad. Samas näiteks ühes kriminaalasjas analüüsis kohus väga põhjalikult eraldi nii erandlike asjaolusid, kui ka hüvitise suurust mõjutavaid asjaolusid³⁸⁴, mis näitab, et erandlike asjaolusid ja hüvitise suurust mõjutavad asjaolud on siiski võimalik eristada.

2.4 Järeldused

Analüüsi pinnalt saab teha üldised järeldused mittevaralise kahju hüvitiste väljamõistmise kohta perioodil 01.01.2023–31.12.2024, sealhulgas millised olid välja mõistetud hüvitiste suurused ja milliseid asjaolusid võeti arvesse hüvitise suuruse määramisel. See, et üksnes paaril korral jätsid

³⁷⁷ VMKo 1-23-5123, PMKo 1-23-4539, PMKo 1-24-707.

³⁷⁸ PMKo 1-23-4539, PMKo 1-24-707..

³⁷⁹ HMKo 1-23-3838, PMKo 1-24-707.

³⁸⁰ VMKo 1-23-5123 p 72.

³⁸¹ VMKo 1-23-5123 p 72.

³⁸² PMKo 1-23-4539 lk 17.

³⁸³ PMKo 1-24-707.

³⁸⁴ PMKo 1-24-707.

kohtud kannatanute mittevaralise kahju nõuded rahuldamata, näitab see, et kohtud on kriminaalasjades pigem alid kannatanutele kuriteoga tekitatud kehavigastuse või tervisekahjustusega tekitatud valu ja kannatused hüvitama.

Kõige sagedamini mõistsid kohtud mittevaralise kahju hüvitisi välja kannatanutele kehalise väärkohtlemise kriminaalasjades. Nimetatu on mõistetav, arvestades, et kehalise väärkohtlemise kriminaalasjade hulk on suurem, võrreldes teistega. Kõige vähem mõistsid kohtud mittevaralise kahju hüvitisi välja tapmiskatsete ja üksikute seksuaalkuritegude korral. Seega on väljamõistetavate hüvitiste arv sõltuvuses konkreetsete kuritegude sagedusest ja rohkem hüvitisi mõistetakse välja nendes kriminaalasjades, mille aluseks olevad kuriteod on sagedasemad.

Välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised varieerusid nii kuriteokoosseisude siseselt kui ka omavahel võrreldes. Seda näitab ka juba asjaolu, et suurim välja mõistetud hüvitis oli 50 000 eurot ja kõige väiksem 100 eurot. Hüvitised varieerusid sõltuvalt vigastuse raskusastmest ja olemusest. Suuremad hüvitised mõistsid kohtud välja üldjuhul olukorras, kus kannatanule tekitatud vigastused olid eluohtlikud või raskemad (nt raske tervisekahjustuse tekitamise koosseisud, liikluskuriteod). Samas esines selliseid kriminaalasju, kus kergema tervisekahjustuse eest, nt marrastused, punetused või üksnes valu tundmise eest, mõistis kohus kannatanule suurema hüvitise kui raske tervisekahjustuse eest. Näiteks mõistis kohus ühes asjas üksnes valu tundmise tõttu kannatanule hüvitisena välja 500 eurot³⁸⁵, aga teises asjas mõistis kohus kannatanule ninaluu murru saamise eest hüvitisena 100 eurot³⁸⁶. Samas varieerusid välja mõistetud hüvitised ka sarnaste vigastuste korral. Näiteks mõisteti ninaluude vigastuse korral mittevaralise kahju hüvitisi välja summas 100 eurot kuni 2000 eurot.

Lisaks olid välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurused erinevad sõltuvalt menetlusliigist. Analüüsitud lahenditest nähtub, et kokkuleppemenetluses välja mõistetud hüvitiste suurused olid suuremad kui sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitised üld- või lühimenetluses. Näiteks mõistis kohus üksnes valu kogenud kannatanule ühes kriminaalasjas üldmenetluses välja 300 eurot³⁸⁷ ja samas teises kriminaalasjas mõistis kohus kokkuleppemenetluses sarnases olukorras hüvitisena 1000 eurot³⁸⁸. Eelnev aga on mõistetav, sest ühel juhul võtab süüdistatav hagi õigeks ja teisel juhul teeb kohus hüvitise osas kaalutlusotsuse.

Üldistavalt saab järeldada, et väljamõistetavate hüvitiste suurused on võrreldes varasemas kohtupraktikas välja mõistetud hüvitistega nii vähenenud kui ka suurenenud. Näiteks kui võrrelda

³⁸⁵ PMKo 1-22-7119.

³⁸⁶ TMKo 1-23-3374.

³⁸⁷ PMKo 1-22-3950.

³⁸⁸ TMKo 1-24-3519.

mediaan suurused, siis need on üldiselt jäänud samaks, mõne kuriteokoosseisu korral tõusnud. Samas on hüvitiste keskmised suurused mõnel juhul märkimisväärselt tõusnud, kuid keskmine on mõjutatud üksikust oluliselt suuremast välja mõistetud hüvitise suurusest. Mõjutab ka see, kui palju lahendeid oli valimis võrreldes varasema perioodiga. Seega arvestades varasemat kohtupraktikat hüvitiste suuruse määramisel, ei tohiks kohtud pelgalt lähtuda keskmisest ja mediaanist, vaid peaksid lähtuma ka sarnastel asjaoludel mõistetud hüvitistest ja seejärel arvestama elukalliduse tõusuga.

Käesolev analüüs näitas, et kohtud enamjaolt arvestasid VÕS §-s 134 lg 5 asjaolusid ja viidatud sätete alusel kohtupraktikas rõhutatud asjaolusid. VÕS § 134 lg-st 6 tulenevalt vajadust mõjutada hoiduma edasisest kahju tekitamisest arvesse ei võetud. Analüüsist nähtus, et kohtud arvestasid hüvitise suuruse määramisel peamiselt ründe kestvust ja tervisekahjustuse ulatust, elukvaliteedi halvenemist, löögi tugevust ja piirkonda, tervisekahjustusest taastumist, kahju tekitaja käitumist ja suhtumist kahjustatud isikusse pärast rikkumist, poolte varalist seisut, kannatanu enda poolset panust ja varasemalt välja mõistetud hüvitiste suuruseid. Kõige harvem arvestasid kohtud elukalliduse tõusuga, mida näitab ka asjaolu, et mõne kuriteo korral ei ole hüvitise suurused tõusnud, ning võib autori hinnangul olla põhjustatud asjaolust, et pole täpselt reguleeritud, kuidas seda arvestada tuleb. Samas arvestades, et osades kriminaalasjades kohtud seda siiski teevad, oleks põhjendatud teistel samamoodi lähtuda kohtupraktikas kujundatud viisist.

Lähedastele välja mõistetud hüvitisi puudutavate kohtulahenditest järeldub, et enamasti kohtud peavad põhjendatuks hüvitada lähedastele tekitatud valu ja kannatused. Enamikel juhtudel leidsid kohtud, et esinevad erandlikud asjaolud, mis õigustavad nõude esitamist ning tegemist on nõude esitamiseks õigustatud lähedase isikuga. Samas lähtus kohus ühel korral varasemast praktikast ja jättis lähedase mittevaralise kahju hüvitamise nõude rahuldamata, viidates, et kuna kannatanu ei viibinud sündmuskohal, ei esinenud asjaolusid, kus surm saabus ebatavaliselt rängal viisil ning selle mõju hukkunule lähedastele oleks olnud tavapärasest raskem. Samas nähtus, et kohtud on hakanud laiendama lähedaste isikute ringi ning rõhutanud, et lähedaste isikute osas tuleks lähtuda eelkõige isiku suhtest hukkunud kannatanuga.

Analüüsitud lahenditest nähtub kohtu ulatuslik kaalutlusruum mittevaralise kahju hüvitiste välja mõistmisel. Väljamõistetavate hüvitiste suuruseid mõjutavad mitmed asjaolud koosmõjus. Hüvitiste suurused ei ole alati prognoositavad ja mõnel juhul sarnastel asjaoludel mõistavad kohtud erinevaid hüvitiste suuruseid. Samas tulebki kohtutel läheneda igale olukorral juhtumipõhiselt ning mõistes hüvitised suuruseid alati ühetaoliselt ei areneks kohtupraktika.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli selgitada välja kohtupraktika analüüsi teel, milline oli mittevahalise kahju hüvitiste väljamõistmine kriminaalasjades ajavahemikul 01.01.2023–31.12.2024. Eesmärki toetab magistritöö esimene peatükk, mis selgitab mittevahalise kahju hüvitamise õiguslikku regulatsiooni, mis kehtib kriminaalkohtumenetluses kui ka tsiviilkohtumenetluses mittevahalise kahju hüvitamise nõude esitamisel. Esmalt PS § 25 annab igähele, kellele on õigusvastaselt tekitatud mittevahalist ja vahalist kahju, õiguse nõuda selle hüvitamist. Õigushüvede rikkumisega tekitatud kahju korral, on VÕS-i kahju hüvitamise regulatsioonist lähtudes õigus nõuda selle hüvitamist, et tekitatud kahju heastada. Sealhulgas tuleb kompenseerida kahjustatud isiku füüsiline ja hingeline valu ning kannatus ehk mittevahaline kahju.

Mittevahaline kahju aga ei ole rahas mõõdetav ja seadus kohustab kahjustatud isikut maksma mõistliku summa, nimetatuna milline on mõistlik hüvitise summa. Selleks näeb seadusandja ette asjaolud, mida tuleb kohtutel mittevahalise kahju hüvitist määraes kaalutusõigust kasutades arvestada, et kujuneks mõistlik summa. Seadusest tulenevalt peavad kohtud mittevahalise kahju hüvitise määramisel arvestama rikkumise raskust ja ulatust ning kahju tekitaja käitumist ja suhtumist kahjustatud isikusse pärast rikkumist. Isikuõiguste rikkumise korral võib kohus lisaks eelnevatele arvestada vajadust mõjutada kahju tekitajat hoiduma edasisest kahju tekitamisest, arvestades kahju tekitaja vahalist seisundit.

Kohtupraktikas on antud nendele asjaoludele tõlgendused ning omakorda lisatud asjaolusid, mida tuleb arvestada hüvitise suurust määraes. Tulenevalt kohtupraktikast tuleks kohtutel hüvitise suuruse määramisel arvestada isiku kahju tekkimisel selle tagajärgi kannatanul, st tema eeldatavat „valu suurust“, rikkuja süüd ja selle astet, kannatanu enda käitumist ja osa kahju tekkimises. Samuti peavad kohtud arvestama, et mõistetud hüvitis vastaks elukallidusele ning arvestaks võimalike muutustega ühiskonna väärtushinnangutes.

Lisaks tuleb hüvitise suuruse määramisel arvestada, et see oleks ühiskonna heaolu tasemel ning üldise võrdsuspõhiõiguse tagamiseks ja kohtusüsteemi autoriteedi säilitamiseks sarnastel asjaoludel võrreldav. Riigikohus on selgitanud, et varasem kohtupraktika ei sea mittevahalise kahju hüvitisele jääka ülem- või alampiiri, millest kohus ei tohi kohtuasja asjaoludest ja enda siseveendumusest lähtuvalt üle astuda. Võrreldavate kohtulahendite osas on Riigikohus leidnud, et mittevahalise kahju hüvitise suuruse määramisel on n-õ võrreldavusargument seda kaalukam, mida rohkem on kohtud varem sarnastel asjaoludel hüvitsi välja mõistnud ja mida ühtlasem ning värskem on võrdluseks kasutatav kohtupraktika.

Selleks, et võrrelda varasemaid sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitisi, on Riigikohus koostanud või palunud koostada mittevaralise kahju hüvitamise osas kohtupraktika ülevaateid. Viimane kohtupraktika analüüs ilmus 2023. aastal, kuid puudutas üksnes tsiviilasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitisi. Kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste analüüs ilmus 2020. aastal. Seega on viimasest kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste kohta tehtud kohtupraktika analüüsist möödunud *ca* 6 aastat ja eelkõige esitatakse kehavigastuste või tervisekahjustuste tekitamise tõttu mittevaralise kahju nõudeid just kriminaalmenetlustes. Eelnevast tulenevalt on kohtupraktika analüüsid vananenud, seda eriti kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste osas, millest tuli ka vajadus kaasaegse kohtupraktika ülevaate järele.

Töö autor koostas magistritöö raames kohtupraktika analüüsi perioodil 01.01.2023–31.12.2024 kriminaalasjades välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste kohta. Analüüsi valimis olid kriminaalasjades tehtud kohtulahendid, milles süüdistatavad tekitasid kannatanutele mittevaralise kahju kehavigastuste või tervisekahjustuste tekitamisega tapmiskatsetega, raske tervisekahjustuse tekitamisega tahtlikult ja ettevaatamatusest, kehalise väärkohtlemisega, seksuaalkuritegudega, röövimistega, avaliku korra raskete rikkumistega ja liikluskuritegudega.

Välja mõistetud hüvitiste suurused varieerusid (suurustes 100–50 000 eurot). Erinevates suurustes hüvitisi mõistsid kohtud välja sama raskusega vigastuse korral, st sama raskusega vigastuse korral on võimalik saada erinevas suuruses hüvitisi. Lisaks mõjutas välja mõistetud hüvitiste suuruseid menetlusliik, milles kriminaalaja lahendatakse. Analüüsi põhjal järeldub, et kokkuleppemenetluses mõistetud hüvitised olid üldjuhul suuremad kui üldmenetluse raames välja mõistetud hüvitised. Samas sai mõnel juhul tõsisema vigastuse korral kannatanu kokkuleppemenetluses töö autori hinnangul väiksema hüvitise, kui ta oleks pidanud saama, võttes arvesse kohtuasja asjaolusid. Nimetatu on põhjendatav asjaoluga, et kokkuleppemenetluses võtab süüdistatav õigeks selle nõudesumma, mida kannatanu mittevaralise kahju hüvitisena soovis, ning kohus ei tee kaalutusotsust hüvitise suuruse osas.

Kohtupraktika analüüsist selgus, et analüüsitaval perioodil välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitiste suurused on üldjuhul suurenenud. Võrreldes varasema kohtupraktikaga olid välja mõistetud hüvitiste keskmine ja mediaan väärtus väiksemad tapmiskatsete korral ning lähedaste nõuete korral. Samas suurenes välja mõistetud hüvitiste mediaan mõne võrra KarS § 118 järgi menetletud kriminaalasjades ja KarS § 422 järgi menetletud kriminaalasjades. Mediaan on jäänud samaks, kuid keskmine välja mõistetud hüvitiste suurus on suurenenud KarS § 423, § 119 ja § 141 järgi menetletud kriminaalasjades. Mediaan ja keskmine väärtus suurenesid KarS § 121, § 200 ja § 263 järgi menetletud kriminaalasjades. Eelnev näitab, et välja mõistetud hüvitiste suurused on siiski mõne võrra suurenenud.

Analüüsi pinnalt järeldub, et kohtud arvestasid hüvitise suuruse määramisel seadusest tulenevaid arvestatavaid asjaolusid. Samuti arvestasid kohtud enamjaolt ka nende asjaoludega, mida on rõhutatud kohtupraktikas. Kohtud arvestasid üldjuhul varem välja mõistetud hüvitiste suurusetega, sh töid hüvitiste kontekstis välja varasemates kohtupraktika analüüsides toodud mittevahalise kahju hüvitised. Mõnel juhul viitasid kohtud varasematest kohtupraktika analüüsides puhul hüvitiste suuruste vahemikele, keskmisele ja mediaanväärtusele ning lähtusidki hüvitist välja mõistes sellest. Samas mõnel juhul märkisid kohtud üksnes üldsõnaliselt, et tutvusid kohtupraktikaga või et välja mõistetav hüvitis vastab senisele kohtupraktikale. Vähestes asjades toodi välja sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitiste suurused. See näitab, et puudub kindel struktuur, kuidas varasemat kohtupraktikat arvestada.

Ühtlasi arvestati vähestes asjades, et hüvitis tuleb viia vastavusse elukalliduse tõusuga. Selleks kasutasid osad kohtud Statistikaameti andmeid palga, elukalliduse % suurenemise ja tarbijahinnaindeksi osas. Osades kriminaalasjades kohtud lähtusid üksnes sellest, mida ütles varasem kohtupraktika analüüs, arvestamata, et sellest on aega möödas. Töö autor on seisukohal, et välja mõistetud hüvitised oleks olnud suuremad, kui kohtud igal juhul oleksid arvestanud elukalliduse tõusuga. Samuti teeb autor ettepaneku, et selleks tuleks seadusandja tasemel teha konkreetne juhend/valem, millest arvutamisel lähtuda.

Sageli oli hüvitiste suuruse määramine kohtulahendites puudulik ja põhendamata. Puudus ühtne struktuur mittevahalise kahju hüvitise suuruse põhjenduste osas, sh ei selgitatud, kuidas mingi kohtu viidatud asjaolu mõjutab hüvitise suurus. Toodi välja mittevahalist kahju puudutav teooria, kuid põhjendamisel seda ei kasutatud.

Üksnes Riigi Teatajas avaldatud lahendite pinnalt ei ole võimalik saada täielikku ülevaadet mittevahalise kahju hüvitamist käsitletavatest lahenditest. Valimist jäid välja lahendid, milles kohus mõistis hüvitise vahalise ja mittevahalise eest välja ühtse summana või polnud tuvastatav, millise episoodi eest kannatanule hüvitis mõisteti. Seetõttu on oluline, et edasiste kohtupraktika analüüsides koostamise käigus oleks ligipääs lisaks kohtulahenditele ka kohtuasja materjalidele. Selliselt on võimalik tuvastada konkreetse kohtuasjaga seotud olulised asjaolud.

Kokkuvõtlikult järeldab töö autor magistratöö koostamise tulemusel, et mittevahalise kahju hüvitiste osas tuleb teha järjepidevalt kohtupraktika ülevaateid, et kohtud saaksid lähtuda sarnastel asjaoludel välja mõistetud hüvitistest ja välja mõistetava hüvitise suurus oleks kannatanute jaoks prognoositav. Oluline on kannatanute võrdne kohtlemine ja sarnastes olukordades sarnases suuruses mittevahalise kahju hüvitise väljamõistmine.

AMOUNTS AND DEVELOPMENT OF NON-PATRIMONIAL DAMAGE AWARDS IN CRIMINAL COURT DECISIONS IN 2023–2024

Summary

The aim of this master's thesis was to analyse case law in order to determine how non-patrimonial damages were awarded in criminal court decisions during the period from 1 January 2023 to 31 December 2024. The achievement of this aim was supported by the first chapter of the thesis, in which the author examines the legal framework of non-patrimonial damage in Estonia, as well as its nature, including its definition, purpose, and the factors that courts must take into account when determining the amount of compensation. With regard to the latter, the German approach to determining non-patrimonial damage awards is presented as a point of comparison, as, similarly to Estonia, courts determine the amount of compensation on the basis of judicial discretion, taking into account various criteria.

Section 25 of the Constitution of the Republic of Estonia provides that everyone has the right to compensation for both patrimonial and non-patrimonial damage unlawfully caused to them by anyone. More specifically, compensation for non-patrimonial damage, that is, physical and emotional distress and suffering inflicted on the injured person, may be claimed under the provisions on damages set out in the Law of Obligations Act. The person who caused the damage is required to compensate non-patrimonial damage in a reasonable amount, if the damage has arisen from deprivation of liberty, causing bodily injuries to or damage to the health of a person, or other violation of other personality rights, including defamation. In cases where the damage has been caused by the death of a person or by the infliction of serious bodily injury or serious damage to health, the right to claim compensation for non-patrimonial damage may, under exceptional circumstances, also extend to close relatives.

The purpose of compensation for non-patrimonial damage is to redress the physical and emotional distress experienced by the injured person, that is, non-patrimonial damage. Non-patrimonial damage cannot be measured in monetary terms. Also the law does not prescribe a specific amount of compensation, therefore, the amount of compensation is determined by the court on the basis of judicial discretion. Pursuant to the law, courts must take into account when determining the compensation: the gravity and scope of the violation, as well as the conduct and attitude of the person who caused the damage to the aggrieved person after the violation. In cases involving violations of personality rights, the court may additionally take into consideration the need to exert influence upon the person who caused the damage to avoid causing further damage, taking into account the financial situation of the person who caused the damage.

Case law has further interpreted these factors and developed additional criteria to be taken into account when determining the amount of compensation for non-patrimonial damage. According to case law, courts should consider, *inter alia*, the consequences of the damage for the victim, including the expected extent of their suffering, the fault of the person who caused the damage and its degree, the financial situation of the parties, as well as the victim's own conduct and contribution to the occurrence of the damage. In addition, courts must ensure that the awarded compensation reflects the cost of living and takes into account possible changes in society's value assessment.

In determining the amount of compensation, it must also be ensured that the amount of compensation for non-patrimonial damage corresponds to the level of society's welfare and is comparable in similar cases, in order to guarantee the principle of equal treatment and to maintain the authority of the judicial system. The Supreme Court has clarified that previous case law does not establish rigid upper or lower limits for compensation for non-patrimonial damage, which courts cannot exceed based on the circumstances of the case and court's own conviction. With regard to comparable judgments, the Supreme Court has found that the comparability argument becomes more significant the more frequently courts have awarded compensation in similar cases and the more consistent and up-to-date the case law used for comparison is.

In order to compare compensation awarded in similar cases, the Supreme Court prepares overviews of case law on non-patrimonial damage awards. The most recent such overview was published in 2023. However, it covered only compensation for non-patrimonial damage awarded in civil cases. An analysis of compensation for non-patrimonial damage awarded in criminal cases was last published in 2020 and it covered the period from 1 June 2018 to 31 May 2020. Thus, approximately six years have passed since the last case law analysis concerning non-patrimonial damage awards in criminal cases. At the same time, claims for non-patrimonial damage arising from bodily injury or damage to health are mainly submitted in criminal proceedings. Consequently, existing case law analyses have become outdated, particularly in relation to criminal cases, which has created a need for an up-to-date overview of case law about non-patrimonial damage awards.

There is currently no up-to-date overview of the amounts and development of non-patrimonial damage awards, meaning that the general level of compensation is unclear and there is no reliable basis for comparing awarded compensations in similar cases. The Supreme Court has emphasised that the comparability argument becomes more significant the more frequently courts have awarded compensation in similar cases and the more consistent and up-to-date the case law used for comparison is. This position highlights the need for an up-to-date overview of case law. Such an overview provides courts guidance in exercising their discretion in determining the amount of compensation and, by reflecting previous decisions, enables more consistent decision-making in the

future. It also enables parties to better predict the level of compensation that may be awarded in comparable circumstances.

Therefore, the author conducted an empirical analysis of case law as part of this master's thesis in order to determine the amounts of non-patrimonial damage awarded by courts in criminal cases during the period from 1 January 2023 to 31 December 2024, as well as the factors considered by the courts in determining the amount of compensation. The analysis was based on final criminal court decisions published in the official database of court decisions (Riigi Teataja) during the selected period, in which compensation for non-patrimonial damage was awarded. The choice of the period was based on the fact that previous case law analysis covered civil cases from 2020 to 2022 and included only a limited number of cases concerning compensation for non-patrimonial damage resulting from bodily injury or damage to health, as such claims are mainly brought in criminal proceedings. In addition, the most recent analysis of criminal case law has become outdated.

In the analysis, the author included court decisions identified by conducting a search in the Riigi Teataja database for the selected period, using the keywords "mittevaraline" and "mittevaralise" (non-patrimonial) within criminal proceedings. After that the author systematised the cases by offence type in a table, indicating the case number, the court that issued the decision, the type of proceedings, the amount of compensation claimed by the victim, the amount awarded, and the factual background of the case. A shortened version of the table is provided in the appendix to this thesis. The analysis covered non-patrimonial damage awards granted to victims in cases involving attempted homicide, causing serious bodily injury, bodily harm, sexual offences, serious breaches of public order, robbery, and traffic offences resulting in bodily injury or damage to health. Compensation awarded to close relatives was analysed separately.

In analysing the case law, the author presented the number of decisions, the amounts of compensation awarded, and the content of the decisions. The author also identified the ranges of awarded compensation, as well as the average and median amounts, the number of cases, the number of victims to whom compensation was awarded, and the type of proceedings of the criminal matter. The awarded amounts were then compared with those identified in earlier case law analyses, and the factors considered by courts in determining the amount of compensation were examined. The same factors were also identified in cases concerning claims brought by close relatives.

Firstly, it follows from the analysis that the amounts of non-patrimonial damages awarded were highly variable. The highest amount awarded was 50,000 euros and the lowest 100 euros. The amounts awarded varied, for example, in cases involving similar injuries. In the case of injuries of the same severity, it is possible to receive both a very high and a very low amount of compensation. Similarly,

the type of proceedings in which the criminal case is resolved also influenced the amounts of compensation awarded. As a general rule, the amounts awarded in plea agreement proceedings were higher than in proceedings under the general procedure and summary proceedings. At the same time, in some cases, in the author's opinion, a victim who had suffered a more serious injury received a lower amount of compensation in settlement proceedings than they should have received, taking into account the circumstances of the case. At the same time, in plea agreement proceedings, the accused agrees to the amount claimed by the victim as non-patrimonial damage. Furthermore, since the accused admits the claim in settlement proceedings, the court awards the claim against the accused and does not exercise discretion with regard to the amount of non-patrimonial damages.

Secondly, the analysis revealed that the amounts of non-patrimonial damages awarded have generally increased. Compared to earlier case law, the average and median amounts awarded were lower in cases of attempted homicide. At the same time, the median amount of compensation awarded increased to some extent in criminal cases conducted under section 118 of the Penal Code and in criminal cases conducted under section 422 of the Penal Code. The median has remained the same, but the average amount of compensation awarded has increased in criminal cases conducted under section 119, 423 of the Penal Code and in criminal cases conducted under section 141 of the Penal Code. However, both the median and the average amount of compensation increased in criminal cases conducted under sections 121, 200 and 263 of the Penal Code. The above shows that the amounts of compensation awarded have nevertheless increased to some extent.

Thirdly, it can be concluded from the analysis concluded in this master's thesis that the courts took into account the factors arising from the law when determining the amount of compensation for non-patrimonial damage. The courts also mostly considered the factors established in case law. It appeared that courts generally took into account previously awarded amounts of compensation. In doing so, they referred to non-patrimonial damages identified in earlier case law analyses. The analysis further showed that in some cases, courts referred to ranges, averages and medians of compensation identified in earlier case law analyses and based their awards on these. At the same time, in some cases, courts merely noted that they had reviewed case law or that the awarded compensation corresponded to established practice. In a limited number of cases, courts referred to compensation amounts awarded in similar circumstances. This indicates that there is no clear structure for how previous case law is to be taken into account.

In addition, only in a limited number of cases did courts take into account that the amount of compensation should be adjusted in line with the increase in the cost of living. For this purpose, some courts relied on data regarding wages, the percentage increase in the cost of living, and the consumer price index, while there were also courts that relied solely on earlier case law analyses without taking

into account the passage of time. In the author's view, the amounts of compensation would have been even higher if courts had, in all cases, taken into account the increase in the cost of living. The author also proposes that a specific guideline or formula for calculating such adjustments should be established at the legislative level.

The determination of the amount of compensation in court decisions was often insufficiently reasoned and inadequately justified. There was no consistent structure regarding the reasoning of non-patrimonial damage awards, including a lack of explanation as to how the factors identified by the court influenced the amount of compensation. Although theoretical aspects of non-patrimonial damage were often presented, they were not meaningfully applied in the reasoning.

In the course of the master's thesis, the author found that based solely on court decisions published in Riigi Teataja, it is not possible to obtain a complete overview of the amounts of non-patrimonial damages awarded. This is because author had to exclude decisions in which compensation for patrimonial and non-patrimonial damage was awarded as a single amount, or in which it was not possible to determine the specific incident for which compensation was awarded to the victim. Therefore, it is important that future analyses of case law are conducted with access not only to court decisions but also underlying case materials, as this would enable the identification of the relevant circumstances of each individual case.

In conclusion, the author finds that, with regard to compensation for non-patrimonial damage, case law overviews should be prepared on a continuous basis, so that courts can rely on compensation awarded in similar circumstances and the level of compensation awarded would be more predictable for victims. It is essential to ensure the equal treatment of victims and the awarding of compensation for non-patrimonial damage in similar amounts in comparable situations.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Alexy, R. Põhiõigused Eesti põhiseaduses. – Juridica 2001/Eriväljaanne.
2. Berryman, J. Mitigation, Apology and the Quantification of Non-Pecuniary Damages. – Onati Socio-legal Series 2017, V. 7, N. 3. – https://www.researchgate.net/publication/338611149_Mitigation_Apology_and_the_Quantification_of_Non-Pecuniary_Damages (19.04.2026).
3. Hacks, S. jt (koost). SchmerzensgeldBeträge 2025. 43. Aufl. Bonn: Deutscher Anwaltverlag 2025.
4. Hirvoja, M. Tõrjuv kahjuhüvitis Eesti ja Saksa võlaõiguses mittevahalise kahju hüvitamisel ning selle seos karistusliku kahjuhüvitise kontseptsiooniga. – Juridica 2011/1.
5. Justiits- ja digiministeerium. Kuritegevus Eestis 2024. – <https://www.justdigi.ee/kuritegevus2024> (19.04.2026).
6. Kergandberg, E., Pikamäe, P. (koost). Kriminaalmenetluse seadustik. Komm vlj. Tallinn: Juura 2012.
7. Kergandberg, E., Sillaots, M. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006.
8. Kõve, V. jt (koost). Tsiviilkohtumenetluse seadustik I. Komm vlj. Tartu: Juura 2017.
9. Lillsaar, M., Vutt, M. Mittevahalise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades esimese ja teise astme kohtutes 2008. aastal. Kohtupraktika kordusanalüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2009. – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analysid/2009/mittevaralinekahjutsivii_lasjades_2008_maarja_lillsaar_margit_vutt.pdf (19.04.2026).
10. Luik, O-J., Värvi, A. Mittevahalise kahju hüvitise määrad liikluskindlustuses. – Juridica 2021/9.
11. Markens, B. S., Unberath, H. The German Law of Torts. A Comparative Treatise. 4 vlj. 2002: Oxford and Portland, Oregon Hart Publishing. – <https://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/49396/1/15.pdf> (19.04.2026).
12. McGregor, H. McGregor on damages. – The Common Law Library. Number 9. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/õiguslased%20materjalid/Moraalse%20kahju%20liigid.pdf> (19.04.2026).
13. Palmer, V. V. FROM PRIVATE-LAW ROOTS TO INTERNATIONAL NORM: AN INVESTIGATION INTO MORAL DAMAGE AND PECUNIARY REPARATIONS IN TRANSNATIONAL AND INTERNATIONAL LAW. – Journal of International and Comparative Law 2015. Ja seal viidatud
14. Parziale, A. How Much Is Enough? Full Compensation and the Standardisation of Non-Pecuniary Damages. – Journal of European Tort Law, Vol 15., Issue 3, 2024.

15. Petrovic, Z., Pterovic, N.M. Fear as a form of non-pecuniary damage. – Strani pravni život. Vol 2015, no 4, 2015.
16. Piho, K., Kalev, G-l., Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades 2018.-2019.aastal. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, õigusteabe- ja koolitusosakond 2020. – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/kohtupraktika%20analüüs/07_Mittevaraline_tsiiviil.pdf (19.04.2026).
17. Piho, K., Krillo, K. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades 2020.–2022.aastal. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus 2023. – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analüüs/Mittevaraline_kahju_2020-2022.pdf (19.04.2026).
18. Riigiteataja veebileht. – <https://www.riigiteataja.ee/index.html> (19.04.2026).
19. Ringhäälinguseaduse, kriminaalmenetluse seadustiku, tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõu 656 SE seletuskiri. 21.12.2009. – <https://eelroud.valitsus.ee/main/mount/eoigus/271840#V0nxKeez> (19.04.2026).
20. Schmerzengeld Online. veebileht – <https://www.schmerzensgeld.online/> (27.04.2026).
21. Sedman, M. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded kriminaalasjades 2018.–2020.aastal. Kohtupraktika kordusanalüüs. Tartu: Riigikohus, õigusteabe-ja koolitusosakond 2020. – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analüüs/10_Mittevaraline_kriminaal.pdf (19.04.2026).
22. Sein, K. Kas Eesti õiguses tuleks lubada karistuslikke kahjuhüvitisi? – Juridica 2008/II.
23. Sepp, H. Kohtupraktikast moraalse kahju hüvitamisel. – Juridica 1998/7.
24. Slizyk, A. Schmerzengeld 2026. Handbuch und Tabellen. 22 Aufl. München: Verlag C.H.Beck CmbH & CO. KG 2026. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/?vpath=bibdata%2Fkomm%2FSchmerzKomm_22%2Fcont%2FSchmerzKomm%2Ehtm (19.04.2026).
25. Slizyk, A. Schmerzsengeld 2024. Handbuch und Tabellen. 20. Aufl. München: Verlag C.H.Beck 2024. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/?vpath=bibdata%2Fkomm%2FSchmerzKomm_20%2Fcont%2FSchmerzKomm%2Ehtm (19.04.2026).
26. Säcker, F. J. jt. (koost). Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 2. 10. Aufl. München: Verlag C.H.Beck 2025. – https://beck-online-beck-de.ezproxy.utlib.ut.ee/Dokument?vpath=bibdata%2Fkomm%2Fmuekobgb_10_band2%2Fbgb%2Fcont%2Fmuekobgb.bgb.p253.htm&pos=1&hlwords=on (27.04.2026).
27. Tammiste, H. Mittevaralisest kahjust Eesti kohtupraktikas. – Juridica 2004/II.

28. Tampuu, T. Deliktiõigus võlaõigusseaduses. Üldprobleemid ja delikti üldkoosseisul põhinev vastutus. – Juridica 2003/II.
29. Tampuu, T. Tsiviilhagi kriminaalmenetluses. – Juridica 1996/1.
30. Toomiste, M., Hendrikson, M. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded haldusasjades 2018.–2019. aastal. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe- ja koolitusosakond 2020.
– https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyys/08_Mittevaraline_haldus.pdf (19.04.2026).
31. Truuväli, E.-J. (toim). Eesti Vabariigi Põhiseadus. Komm vlj. Tallinn: Juura, Õigusteabe AS 2002.
32. Varul, P. jt (koost). Võlaõigusseadus IV. Komm vlj. Tartu: Juura 2020.
33. Varul, P. jt (koost). Võlaõigusseadus I. Komm vlj. Tallinn: Juura 2006.
34. Viljar, P. (toim). Põhiseadus ja Põhiseaduse Assamblee: koguteos. Juura, Õigusteabe AS 1997.
– <https://www.digar.ee/arhiiv/et/nlib-digar:449674> (19.04.2026).
35. Vutt, M. Kahju hüvitamise normide kohaldamine kriminaalasja lahendavas kohtus. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2008. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2008/kahjuhuvitaminekariistu%20iguses.pdf> (19.04.2026).
36. Vutt, M. Lähedase isiku surma põhjustamisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitamine. Kohtupraktika analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2012. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2012/mittevaralinekahjusurm%20pohjustamisel%20avaldamiseks.pdf> (19.04.2026).
37. Vutt, M. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded halduskohtus. Analüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2007. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2007/mittevaralisekahjuhuvitamihalduskohtus.pdf> (19.04.2026).
38. Vutt, M. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded tsiviil- ja kriminaalasjades esimese ja teise astme kohtutes 2016. aastal. Kohtupraktika kordusanalüüs. Tartu: Riigikohus, Õigusteabe osakond 2017. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2017/Mittevaralise%20kahju%20huvitamise%20tsiviil-%20ja%20kriminaalasjades%202016.pdf> (19.04.2026). Analüüsi juurde kuuluv tabel – https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2017/Tabel_Mittevaralise%20kahju%20huvitised%20esimese%20ja%20teise%20astme%20kohtutes%20aastatel%202014-2016.pdf (19.04.2026).

39. Vutt, M. Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded tsiviilasjades esimese ja teise astme kohtutes 2006.aastal. Õigusteabe osakond 2007. – <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2007/mittevaralinekahju2006kokkuvote.pdf> (19.04.2026).
40. Winiger, B. jt. Digest of European Tort Law: Essential Cases on damage. Vol 2. Viin: De Gruyter, 2011.

Õigusaktid

41. Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT 1992, 26, 349.
42. Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT I, 11.04.2025, 3.
43. Karistusseadustik. – RT I, 22.12.2025, 2.
44. Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I, 22.12.2025, 3.
45. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I 1994, 53, 889.
46. Võlaõigusseadus. – RT I 2002, 60, 372.
47. Võlaõigusseadus. – RT I, 21.12.2010, 33.
48. Võlaõigusseadus. – RT I, 11.11.2025, 16.

Kasutatud kohtupraktika

Riigikohtu lahendid

49. RKHKo 3-3-1-27-02.
50. RKÜKo 3-3-1-69-09.
51. RKTKo 3-2-1-1-01.
52. RKTKo 3-2-1-18-13.
53. RKTKo 3-2-1-19-08.
54. RKTKo 3-2-1-80-13.
55. RKTKo 3-2-1-81-05.
56. RKTKo 3-2-1-111-96.
57. RKTKo 3-2-1-152-09.
58. RKTKo 3-2-1-159-14.
59. RKKKo 3-1-1-34-05.
60. RKKKo 3-1-1-79-09.
61. RKKKo 1-20-3535.
62. RKKKo 1-21-3082.
63. RKKKo 1-22-5835.
64. RKKKo 1-22-6710.

Ringkonnakohtu lahendid

- 65. TlnRnKo 1-20-2143.
- 66. TlnRnKo 1-22-3433
- 67. TlnRnKo 1-22-4084.
- 68. TrtRnKo 1-22-6710.
- 69. TrtRnKo 1-23-4097.
- 70. TrtRnKo 1-23-6084.
- 71. TrtRnKo 1-24-4227.

Maakohtu lahendid

- 72. HMKo 1-21-4285.
- 73. HMKo 1-22-2473.
- 74. HMKo 1-22-4121.
- 75. HMKo 1-22-4671.
- 76. HMKo 1-22-7635.
- 77. HMKo 1-22-7491.
- 78. HMKo 1-22-8057.
- 79. HMKo 1-23-106.
- 80. HMKo 1-23-1381.
- 81. HMKo 1-23-1653.
- 82. HMKo 1-23-1918.
- 83. HMKo 1-23-1982.
- 84. HMKo 1-23-2460.
- 85. HMKo 1-23-2649.
- 86. HMKo 1-23-2937.
- 87. HMKo 1-23-3626.
- 88. HMKo 1-23-3838.
- 89. HMKo 1-23-3992.
- 90. HMKo 1-23-4068.
- 91. HMKo 1-23-4301.
- 92. HMKo 1-23-4511.
- 93. HMKo 1-23-4865.
- 94. HMKo 1-23-5355.
- 95. HMKo 1-23-6356.
- 96. HMKo 1-23-6588.

97. HMKo 1-23-6747.
98. HMKo 1-23-7039.
99. HMKo 1-23-947.
100. HMKo 1-24-1380.
101. HMKo 1-24-2588.
102. HMKo 1-24-2596.
103. HMKo 1-24-2921.
104. HMKo 1-24-3391.
105. HMKo 1-24-3393.
106. HMKo 1-24-349.
107. HMKo 1-24-3740.
108. HMKo 1-24-4069 .
109. HMKo 1-24-4080.
110. HMKo 1-24-4457.
111. HMKo 1-24-527.
112. HMKo 1-24-5742.
113. HMKo 1-24-5951.
114. HMKo 1-24-941.
115. PMKo 1-22-1671.
116. PMKo 1-22-2456.
117. PMKo 1-22-3950.
118. PMKo 1-22-7119.
119. PMKo 1-23-1297.
120. PMKo 1-23-2514.
121. PMKo 1-23-2621.
122. PMKo 1-23-2985.
123. PMKo 1-23-3704.
124. PMKo 1-23-3924.
125. PMKo 1-23-4259.
126. PMKm 1-23-4384.
127. PMKo 1-23-4539.
128. PMKo 1-23-4714.
129. PMKo 1-23-4819.
130. PMKo 1-23-5547.
131. PMKo 1-23-6327.

132. PMKo 1-23-6562.
133. PMKm 1-23-7017.
134. PMKo 1-23-7360.
135. PMKo 1-24-1203.
136. PMKo 1-24-1216.
137. PMKo 1-24-2218.
138. PMKo 1-24-2222.
139. PMKo 1-24-2792.
140. PMKo 1-24-3365.
141. PMKo 1-24-3552.
142. PMKo 1-24-4026.
143. PMKo 1-24-5408.
144. PMKo 1-24-552.
145. PMKo 1-24-5775.
146. PMKo 1-24-707.
147. TMKo 1-22-2766.
148. TMKo 1-22-4322.
149. TMKo 1-22-4647.
150. TMKo 1-22-5835.
151. TMKo 1-22-7083.
152. TMKo 1-23-1281.
153. TMKo 1-23-2886.
154. TMKo 1-23-3192.
155. TMKo 1-23-3338.
156. TMKo 1-23-3374.
157. TMKo 1-23-3461.
158. TMKo 1-23-3885.
159. TMKo 1-23-4097.
160. TMKo 1-23-4229.
161. TMKo 1-23-440.
162. TMKo 1-23-4604.
163. TMKo 1-23-4725.
164. TMKo 1-23-5736.
165. TMKo 1-23-5790.
166. TMKo 1-23-6240.

167. TMKo 1-23-6339.
168. TMKo 1-23-6644.
169. TMKo 1-23-732.
170. TMKo 1-24-1088.
171. TMKo 1-24-2507.
172. TMKo 1-24-2725.
173. TMKo 1-24-3069.
174. TMKo 1-24-3519.
175. TMKo 1-24-3543.
176. TMKo 1-24-4227.
177. TMKo 1-24-4313.
178. TMKo 1-24-4570.
179. TMKo 1-24-467.
180. TMKo 1-24-5395.
181. TMKo 1-24-5641.
182. TMKo 1-24-789.
183. TMKo 1-24-830.
184. VMKo 1-21-5211.
185. VMKm 1-22-2277.
186. VMKo 1-22-2696.
187. VMKo 1-22-3393.
188. VMKo 1-22-4759.
189. VMKo 1-23-1387.
190. VMKo 1-23-1518.
191. VMKo 1-23-1721.
192. VMKo 1-23-2636.
193. VMKo 1-23-2654.
194. VMKo 1-23-3897.
195. VMKo 1-23-4859.
196. VMKo 1-23-5068.
197. VMKo 1-23-5379.
198. VMKo 1-23-5831.
199. VMKo 1-23-6084.
200. VMKo 1-24-129.
201. VMKo 1-24-1661.

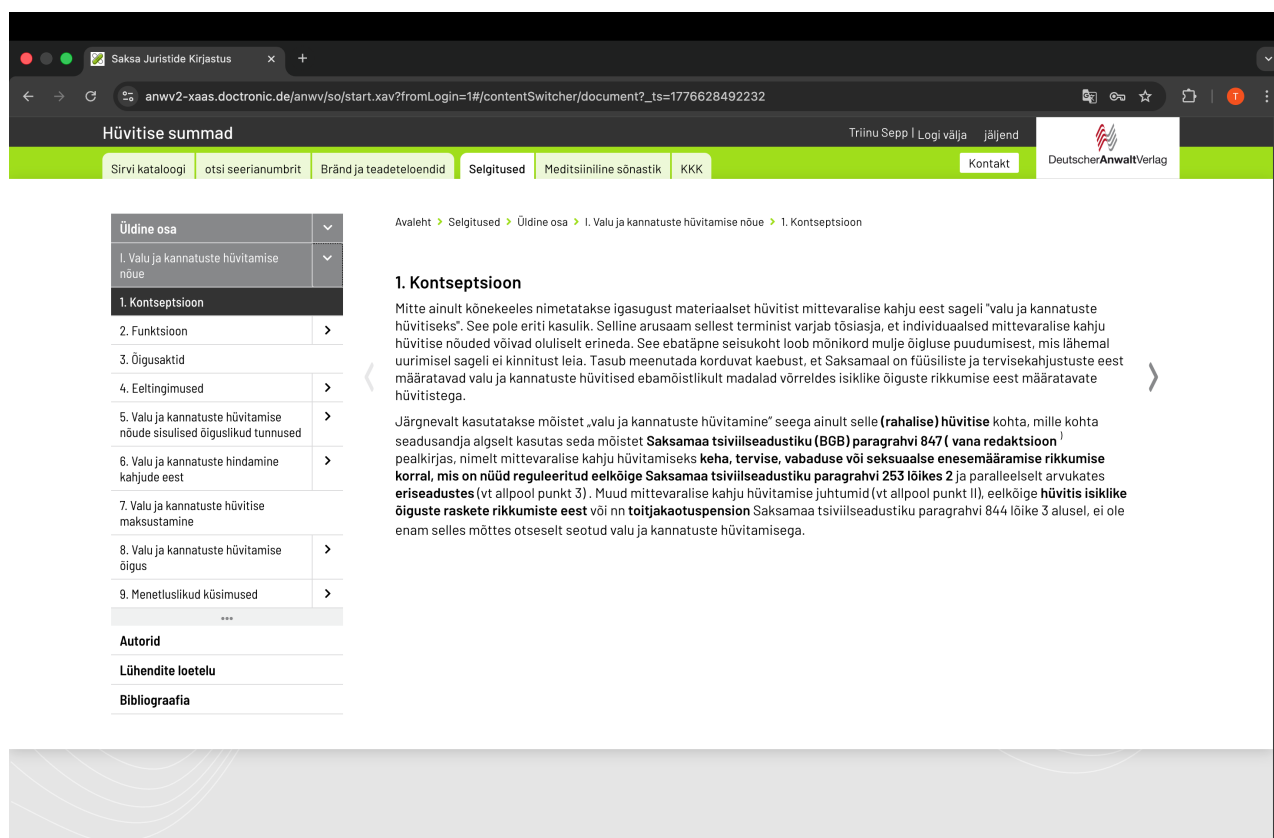
- 202. VMKo 1-24-3258.
- 203. VMKo 1-24-4149.
- 204. VMKo 1-24-4192.
- 205. VMKo 1-24-4550.
- 206. VMKo 1-24-5208.
- 207. VMKo 1-24-91.

LISAD

Lisa 1: Väljavõtted veebilehelt Schmerzengeld Online

Töö autor tegi Saksamaa kohtupraktika analüüsi sisaldavalt veebileheküljelt Schmerzengeld Online (<https://www.schmerzengeld.online/>) välja võtted, et näidata, milline näeb välja nende kohtulahendite kogumiku juurde kuuluv veebilehekülg. Veebileheküljel otsingu tegemiseks liitus töö autor tasuta 30 päeva prooviperioodiga. Veebilehekülg tõlgiti automaatselt kasutades Google Chrome brauserisse sisseehitatud automaatne veebilehekülje tõlkimissüsteemi.

Kuvatõmmiselt 1 nähtub, kuidas näeb välja teoreetiline osa SchmerzengeldBeträge juurde kuuluval Schmerzengeld Online veebilehelt. Sealt saab näiteks lugeda mittevahalise kahju eesmärkide kohta, nõude esitamise eelduste kohta jne. Samuti nähtub kuvatõmmiselt 2, et veebileht sisaldab seal meditsiini sõnastikku, kus leiduvad selgitused erinevate meditsiiniliste mõistete kohta tähestikulises järjekorras. Kuvatõmmiselt 3 nähtub otsing, mille kaudu on võimalik leida mittevahalise kahju puudutavaid kohtulahendeid. Lahendeid saab otsida kuupäeva, vigastuse, lahendi teinud kohtu ja hüvitise suuruse kaupa. Neljandalt pildil nähtub kuvatõmmis sellest, mis nähtus siis, kui töö autor oli sooritanud kohtulahendite otsingu sisestades vigastuse ja lahendi kuupäeva ajavahemiku.

The screenshot shows the 'Hüvitise summad' (Compensation amounts) section of the Schmerzengeld Online website. The page is in German and displays a table of compensation amounts for various types of damages. The table has columns for 'Üldine osa' (General part) and 'Hüvitise summa' (Compensation amount). The 'Üldine osa' column lists various types of damages, and the 'Hüvitise summa' column shows the corresponding compensation amounts. The page also includes a search bar and navigation links.

Üldine osa	Hüvitise summa
1. Valu ja kannatuste hüvitamise nõue	
1. Kontseptsioon	
2. Funktsioon	
3. Õigusaktid	
4. Eeltingimused	
5. Valu ja kannatuste hüvitamise nõude sisulised õiguslikud tunnused	
6. Valu ja kannatuste hindamine kahjude eest	
7. Valu ja kannatuste hüvitise maksustamine	
8. Valu ja kannatuste hüvitamise õigus	
9. Menetluslikud küsimused	
Autorid	
Lühendite loetelu	
Bibliograafia	

Kuvatõmmis 1

Saksa Juristide Kirjastus x Schmerzensgeld Online x +

anvw2-xaas.doctronic.de/anvw/so/start.xav?fromLogin=1#/text/woerterbuch_A?_ts=1776629853644

Hüvitise summad Triinu Sepp | Logi välja jäljend Kontakt DeutscherAnwaltVerlag

Sirvi kataloogi otsi seerianumbrit Bränd ja teadeteleendid Selgitused Meditsiiniline sõnastik KKK

Õnnetusjuhtumite meditsiini sõnastik

A

B

C

D

JA

F

G

H

Mina

K

L

M

N

THE

P

K

R

S

T

Sisse

Avaleht > sõnaraamat > Õnnetusjuhtumite meditsiini sõnastik > A

A

Köht köht, alaköht

Röövimine Kehaosa külgmised liikumised keha või jäsese pikiteljest eemale

Abduzensparese 6. kraniiaalnärvi halvatus (= silmalihase halvatus; põhjustab kahelinägemist või strabismust jne)

Hõõrdumine Kraapimine või hõõrdumine

Väärkohtlemine väärkohtlemine

Nõu puusaliigese

Atsidoos Happe-aluse tasakaalutus

Akromion Õla kõrgus

Kohandumine Kohandumine, nt silma kohanemine erinevate heledustasetetega

Adduktsioon Kehaosa toomine keha või jäsese pikitelje suunas (nt sõrmede sulgemine)

Adduktor Adduktsiooni põhjustav lihas

Aden... Sõnaosa tähendus "nääre"

Adenokartsinoom Epiteelkoest pärinev kartsinoom

Adhesiolüüs Adhesioonide kirurgiline eemaldamine, tavaliselt laparoskoopia abil

Adiadochokinees Võimetus sooritada kiireid vastassuunalisi liigutusi

rasvunud ülekaaluline, paks

Rasvumine Rasvumine, ülekaalulisus

etioloogia Haiguste põhjuste uurimine

afektiivne afektia seotud, afektile rõhutatud

Kuvatõmmis 2

Saksa Juristide Kirjastus x +

anvw2-xaas.doctronic.de/anvw/so/start.xav?fromLogin=1#/contentSwitcher/hitlist?_ts=1776628390757

Hüvitise summad Triinu Sepp | Logi välja jäljend Kontakt DeutscherAnwaltVerlag

Sirvi kataloogi otsi seerianumbrit Bränd ja teadeteleendid Selgitused Meditsiiniline sõnastik KKK

Üldine otsing

☐ Püsiv kahjustus ☐ Imateriaalne reserveering

☐ Ühine vastutus

Vigastatud Summa Summa kuni Valuuta

- kõik -

Kuupäev Kuupäev Falli number

TT.MM.JJJJ TT.MM.JJJJ

Lähtesta filter Otsi

Käe murd - Muu käe murd

Aids

Arm

Arm - Amputation

Arm - Bruch

Arm - Bruch - Ellenbogen

Arm - Bruch - Oberarmbruch

Arm - Bruch - Sonstiger Armbruch

Arm - Bruch - Unterarmbruch

Arm - Sonstige Verletzungen

Becken

Becken - Bruch

Becken - Sonstige Verletzungen

Behandlungsfehler, Ärztlicher Kunst- und Aufklärungsfehler

Behandlungsfehler, Ärztlicher Kunst- und Aufklärungsfehler - Be...

Behandlungsfehler, Ärztlicher Kunst- und Aufklärungsfehler - Be...

Behandlungsfehler, Ärztlicher Kunst- und Aufklärungsfehler - Be...

Behandlungsfehler, Ärztlicher Kunst- und Aufklärungsfehler - Be...

Behandlungsfehler, Ärztlicher Kunst- und Aufklärungsfehler - Fe...

Bein

Bein - Knie

Bein - Knie - Arthrose

Bein - Knie - Bruch

Bein - Knie - Sonstige Verletzungen

Bein - Knie - Verletzungen Bänder, Sehnen, Muskeln u. Ä.

Bein - Oberschenkel

Bein - Oberschenkel - Amputation

Bein - Oberschenkel - Bruch

Bein - Oberschenkel - Sonstige Verletzungen

Kuvatõmmis 3

Saksa Juristide Kirjastus

anwv2-xaas.doctronic.de/anwv/so/start.xav?fromLogin=1#/hitlist/?_ts=1776628837819

Hüvitise summad

Triinu Sepp | Logi välja | Jälgend

Sirvi kataloogi

otsi seerianumbrit

Bränd ja teadeteloend

Selgitused

Meditatsiooniline sõnastik

KKK

Kontakt

DeutscherAnwaltVerlag

Üldine otsing

Püsiv kahjustus

Ühine vastutus

Immateriaalne reserveering

Vigastus

Vigastatud

Summa

Summa kuni

Valuuta

Kopf - Schädelbruch

- kõik -

Sihetmärk

Kohtupiirkond

Kuupäev

Kuupäev

Faali number

-alle-

-kõik-

01.01.2023

31.12.2024

Lähtesta filter

Otsi

Otsingutulemused | 2 dokumenti leitud

Vali leht

Tühista

lehe valik

Valik

Press

Salvesta

Valkud	seerianumber	Betrag (Käesoleva aasta kohta kohandatud) ● = Haaratud	Verletzung	Ravi kestus ja ulatus; töövõimetus	Vigastatud isik	Dauerschaden	Otsuste langetamisel määravaks olnud erilised asjaolud	Kohus, otsuse kuupäev, toimiku number, avaldamine või saatja
☐	3401	7500 € (7830 €)	Saraluu kolmikmurd, saraluu keha mitmefragmendimurrud ja silmakooaga mured.	Tehti mitu operatsiooni. Paigaldati kaks metallplaati, millest üks on nüüdseks eemaldatud. Esinesid nägemishäired ja tuimus, mis nõudsid kuue ...mehr	Mann	Esteetilised pupillid infraorbitses asendis vasakul	7500 euro suurune valu ja kannatuste hüvitis ei jää käesoleval juhul kohaldatavatest piirmääradest maha. Kostja põhjendamata ja tahtlik löök põhjustas hagejale olulise vigastuse. Hagejal tekkis saraluu kolmikmurd, saraluu keha mitmepoolne mure ja silmakooa mure. Ta vajab mitut operatsiooni. Paigaldati kaks metallplaati, millest üks on nüüdseks eemaldatud. Esitatud arstiteadete kohaselt koges hageja nägemishäireid ja tuimust, mistõttu ta pidi kuus nädalat tarbima vedelat või pehmet dieeti ja neli nädalat hoiduma nina ...mehr	OLG Hamm 12.2.2023 11 tolli 1/23 tolli juriis
☐	3464	100 000 € + kohene broneering (102096 €)	Traumaatilise ajukahjustus, koljuluu mure paremal kuklal, vasaku eesmise oimusegaga põrutusverepõks, subarahnoidaalne hemorraagia otsmiku ja parietaalsagara piirkonnas, subduraalne hematoom, oluline ajuhaiguse sündroom kognitiivsete häiretega, vähenenud intelligentsus, traumajärgne epilepsia ühe eollesiahoona koos ääda	Kaks elupäästvat erakorralist operatsiooni, neuroloogilise intensiivravi osakond, milu järgnevat kirurgilist protseduuri (koljuplastika).	29-aastane mees (kuriteo toimepanemise ajal)	Epilepsia, psühhomotoorne mahajäämus koos keskendumis- ja kergete koordinatsioonihäiretega, hooldustase 3, täielikult töövõimetu, kuid paranemisvõimalustega	Kostja tekitas hagejale tahtlikult kehavigastusi, lüües teda vasaku silma lähedale näkku, mille tagajärjel hageja kukkus liikumatult selili ja löi pea vastu kõnniteed. Hageja ei reageerinud ja tal hakkas kohe kuklast tugevalt veritsema. Kostja lahkus sündmuskohalt, jättes vigastatud hageja tänavale leebama. Järgnenud väike meditsiiniline viga ei olnud põhjusliku seose katkestamiseks piisav. Hageja noor vanus oli valu ja kannatuste eest hüvitise määramisel arvestatav teur.	Aschaffenburgi maakond 2.5.2024 63 O 60/21

Kuvatõmmis 4

Lisa 2: Analüüsi kohtulahendite tabel

Lühendid ja tabeli selgitused

ÜLD – kohus arutas kriminaalasja üldmenetluses.

LÜHI – kohus arutas kriminaalasja lühimenetluses.

KLM – kohus arutas kriminaalasja kokkuleppemenetluses.

KÄSK – kohus arutas kriminaalasja käskmenetluses.

OPO – kohus lahendas kriminaalasja oportuuniteediga KrMS § 202 alusel.

VMK – Viru Maakohus.

TMK – Tartu Maakohus.

HMK – Harju Maakohus.

PMK – Pärnu Maakohus.

TrtRnK – Tartu Ringkonnakohus.

TlnRnK – Tallinna Ringkonnakohus.

Asja nr – kohtuasja number.

Koosseis – karistusseadustiku järgi kuriteokoosseis, mille alusel kohus süüdistatava mittevahalise kahju nõude aluseks olev kuriteo kvalifitseeris või kui polnud võimalik eristada, siis märgitud kõik.

Nõutud hüvitis – summa eurodes, mida kannatanu süüdistavalt mittevahalise kahju eest nõudis.

Välja mõistetud hüvitis – kohtu välja mõistetud mittevahalise kahju hüvitis eurodes (ei kajastu välja mõistetud viivis).

Keskmine ja mediaan – kajastavad välja mõistetud hüvitiste suuruste keskmist ja mediaan suurust ümardatuna täisarvuni.

Iga kohtuasja juures on välja toodud selle kriminaalasja aluseks oleva sündmuse kirjeldus lühendatud kujul. Kirjeldus puudutab üksnes kannatanu osa, kellele kohus mittevahalise hüvitise välja mõistis.

Tapmiskatse (§ 113 – § 25)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-23-1518	VMK	17.04.2023	ÜLD	§ 113 lg 1 - § 25 lg 1, 2	2000	2000
	Süüdistatav lõi kannatanut noaga 1 korra tuharapiirkonda ja vähemalt 5 korda südamepiirkonda. Tuharapiirkonna löögiga tekitas süüdistatav kannatanule torke-lõikehaava parema tuhara alaosaale. Südamepiirkonda suunatud 5-st jõulisest noalöögist tabas kannatanut 1, põhjustades rinnaõõnde mitteilatava ning muid rindkere veresoone vigastava torke-lõikehaava rindkere vasakule poolele kaenla(alusesse). Süüdistatav võttis hagi omaks.					
1-24-2921	HMK	23.10.2024	ÜLD	§ 113 lg 1 - § 25 lg 2	Kohtu äranägemisel	4000

	Süüdistatav lõi kannatanut 5 korda noaga selja ja parema õlavarrepiirkonda, põhjustades kannatanule eluohtlikud tervisekahjustused ning mitte eluohtlikud tervisekahjustused: torke- lõikehaava paremal pool seljal lülisamba kõrvaljoonel III/IV rinnalüli kõrgusel ning torke- lõikehaavad parema õlavarre ülemises kolmandikus eespinnal ja parema õlaliigese eespinnal.
--	---

Raske tervisekahjustuse tekitamine (§ 118)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-22-2696	VMK	10.01.2023	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1	Kohtu äranägemisel	3000
	Süüdistatav lõi diivanil magama jäänud kannatanut rusikatega näkku, põhjustades kannatanul teadvuse kaotuse. Seejärel peksis käte ja jalgadega üle keha, sh näo-, pea-, kõhu- ja rinnapiirkonda, teadvuseta olekus kannatanut, põhjustades kannatanule valu, hematoome keha erinevatesse piirkondadesse ning tervisekahjustusena: ninaluude nihkega murd, mõlema ülalõualuu-urke eesseina killustunud murd, parema silmakoopa alumise serva murd, parema ülalõualuu sarnajätke nihkega murd, vasaku 9-nda ja 10-nda roide eesmise-külgmise kaare murd, niudesoole rebend ja kõhukelme põletik, mis ohustasid elu vigastuse tekitamise momendil ja põhjustasid eluohtliku tervisekahjustuse. ³⁸⁹					
1-22-4084	TlnRnK	10.05.2023	LÜHI	§ 118 lg 1 p 1	10000	992
	Süüdistatav muuhulgas lõi kannatanule eluohtlike tervisekahjustuste tekitamise eesmärgil kannatanut kahel korral noaga selja piirkonda, põhjustades kannatanule rinnaõõnde ulatuva torke- lõikehaava paremal pool seljal koos parem kopsu vigastuse ja VII roide murruga, mille tüsistusena tekkis parempoolne veri-õhkrind, mis on eluohtlik tervisekahjustus. ³⁹⁰					
1-22-4759	VMK	31.01.2023	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1	?	700
	Resolutiivotsus.					
1-22-7491	HMK	23.02.2023	LÜHI	§ 118 lg 1 p 1	?	1000
	Resolutiivotsus.					
1-23-1281	TMK	13.03.2023	LÜHI	§ 118 lg 1 p 1, 2	?	2200
	Resolutiivotsus.					
1-22-3393	VMK	31.05.2023	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1	10000	10000
	Süüdistatav lõi kannatanule 2 korda kuvaldaga pähe, põhjustades eluohtlikud tervisekahjustused: põrutushaavad mõlemal poolkoljulae piirkonnas (pikkusega 5 cm paremal ja 4,5 cm vasakul), parema kiiruloo killuline sissepressitud lahtine murd, peaaegu kõvakelmepealne verevalum ning ajukoe põrutuskolded luumurru as.					
	VMK	05.07.2023	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1	5000	5000

³⁸⁹ Selles kriminaalasjas tõi kohus eraldi välja KarS § 121 järgi kvalifitseeritud teo eest välja mõistetud hüvitise suuruse ja KarS § 118 järgi kvalifitseeritud teo eest välja mõistetud hüvitise suuruse, seetõttu on seda kohtulahendit kajastatud nii KarS § 118 lahendites kui ka KarS § 121 lahendites.

³⁹⁰ Selles kriminaalasjas mõistis kohus kannatanule mittevaralise kahju hüvitise välja eraldi KarS § 263 järgi kvalifitseeritud teo tagajärjel vigastuste saamise tõttu ja KarS § 118 osas eraldi, mistõttu on hüvitised eraldi KarS § 263 ja § 118 tabelis.

1-23-2636	Süüdistatavad peksid maas lamavat kannatanut jalgadega. 1 süüdistatav lõi kannatanut korduvalt jalgadega vastu keha vasakut külge, teine süüdistatav lõi kannatanut korduvalt jalgadega kehasse, põhjustades kannatanule valu ja eluohtliku tervisekahjustuse, nimelt põrna rebendi (põrn eemaldati operatsioonil), vasakpoolse XII roide murru, nahaalused verevalumid pea kaelapiirkonnas, seljal ning vasakul labakäel nahamarrastused-kriimustused. Hüvitis mõisteti üksnes ühelt süüdistatavalt. ³⁹¹					
1-23-3461	TMK	23.08.2023	LÜHI	§ 118 lg 1 p 1, 6	138000	10000
	Resolutiivotsus.					
1-23-5547	PMK	22.11.2023	LÜHI	§ 118 lg 1 p 2	?	5000
	Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga 1 kord vasaku põse piirkonda, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja rohkem kui 4 kuud kestva tervisekahjustuse – vasaku sarnaluu nihkega murru kaare osas, vasaku ülalõuaurke eesmise seina ja välimise/külgmise seina ning lae kildudega nihkega murru, vasaku silmakooa välimise seina ning põhja murru, vasaku ülalõualuu alveolaarjätke murru, pehmete kudede turse vasaku põsepiirkonnas, vasaku silma limaskestaaluse verevalumi ning kolmiknärvi haru kahjustuse. Resolutiivotsus. ³⁹²					
1-24-527	HMK	08.04.2024	LÜHI	§ 118 lg 1 p 1	Kohtu äranägemisel	1000
	Süüdistatav lõi kannatanut 2 korda noaga rindkerepiirkonda, põhjustades eluohtliku tervisekahjustuse – rinnaõõnde ulatuva torke-lõikehaava paremal pool rindkere eespinnal koos kopsu vigastuse ja õhkrinnaga. Samuti mitteeluohlikud tervisekahjustused: torke-lõikehaava parema õlaliigese eespinnal ning 2 lõikehaava vasakul labakäel põidlapipiirkonnas.					
1-24-1661	VMK	13.05.2024	LÜHI	§ 118 lg 1 p 1	?	10000
	Resolutiivotsus. Siin saab koosseisude järgi eeldada, et mittevaralise kahju nõude esitas KarS § 118 lg 1 p 1 koosseisu kannatanu. ³⁹³					
1-24-1088	TMK	10.06.2024	LÜHI	§ 118 lg 1 p 2	Kohtu äranägemisel	3800
	Süüdistatav lükkas kahe käega kannatanut rindkerepiirkonda, mille tagajärjel kaotas kannatanu tasakaalu ning kukkus selili pikali maha. Järgnevalt lõi süüdistatav kannatanut vähemalt 1 kord rusikaga peapiirkonda. Seejärel kannatanu eemaldus süüdistatavast, kõndides temast eemale, süüdistatav jooksis kannatanule järgi ning tõmbas kannatanu pikali maha. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja kehavigastused: parema silmakooapõhja murru pehmete kudede, sh alumise sirglihase sopistumisega ülalõua-urkesse, parema silma sidekestaaluse verevalumi ning nahaaluse verevalumi silma alalaulale. Parema silmakooapõhja murd, mille tagajärjel tekkis kahelinägemine, põhjustas pikaajalise tervisekahjustuse kestusega vähemalt 4 kuud.					
1-24-2596	HMK	27.06.2024	LÜHI	§ 118 lg 1 p 2	1500 või kohtu äranägemisel	500
	Süüdistatav lõi kannatanut klaaspudeliga korduvalt vastu pead ja vastu kätt, kui viimane käe enda kaitsmiseks ette tõstis, põhjustades kannatanule valu ja raske tervisekahjustuse – peaajupõrutuse koldega vasakus suurajupoolkeras, kiiruloo mõlemapoolse joonmurru, nahaaluse verevalumi vasakul lagipea piirkonnas. Peaajutrauma tüsistusena tekkis parema näonärvi halvatus ja kõnehäire. Nimetatud tervisehäire kestab vähemalt 4 kuud. Samuti põhjustas süüdistatav põrutuse ja valulikkuse kannatanu vasakul alalõualiigese piirkonnas, millest paranemine kestab vähem kui 4 nädalat. Resolutiivotsus.					

³⁹¹ Selles kriminaalasjas mõistis kohus mittevaralise kahju hüvitise välja kahele kannatanule. Teise süüdistatava tegu kvalifitseeriti KarS § 121 järgi, seega kajastub hüvitis KarS § 121 tabelis.

³⁹² Selles kriminaalasjas mõistis kohus mittevaralise kahju hüvitise välja kahele kannatanule. Teise kannatanu osa kajastatud KarS § 121 hüvitiste tabelis.

³⁹³ Kohus mõistis süüdistatava süüdi veel KarS § 199 lg 2 p 8, 9, § 424 lg 2 järgi kvalifitseeritavate kuritegude toimepanemises.

1-24-3365	PMK	19.09.2024	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1	10000	3500
	Süüdistatav ühise alkoholi tarvitamise käigus tahtlikult lõi sõnagi lausumata enda vastas istuvat kannatanut suure kõõginoaga kõhtu, põhjustades kannatanule valu ja eluohtliku tervisekahjustuse: kõhuõõnde tungiv torke-lõikehaav keskkõhul nabast kõrgemal keha keskjoonel koos kõhukelme ja peensoole vigastusega, mille tagajärjel tekkis verikõht.					
1-24-4570	TMK	11.12.2024	LÜHI	§ 118 lg 1 p 2	25000	3500
	Süüdistatav lõi kannatanut 1 kord parema käe rusikaga näkku, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja kehavigastused – haava paremal silmalaul, nahaaluse verevalumi parema silma ümber, nina pehmete kudede turse, ninaluude murrud, parema silma pindmised vigastused ja osalise topeltnägemise ning parema silmakooa alumise seina nihkega murru. Kannatanu näopiirkonna traumale järgnesid tüsistused ehk mõlema silma siserõhu tõusud, mille kestus on vähemalt 4 kuud.					
					Keskmine	4013
					Mediaan	3500

Raske tervisekahjustuse tekitamine ettevaatamatusest (§ 119)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-23-440	TMK	26.09.2023	ÜLD	§ 119 lg 1	25000, istungil 5000	5000
	Süüdistatav sõitis selja tagant otsa endaga samas suunas liikunud jalakäijale (kannatanule), põhjustades raske tervisekahjustuse – parema kodar- ja küünarluu alumise otsa kinnised nihkega murrud, nahamarrastuse juustega kaetud peanahal paremal peapiirkonnas. Kannatanu hospitaliseeriti parema kodarluu alumise otsa murru kirurgiliseks raviks. Taastumisperioodil tekkis traumajärgne jäsene neuroreflektoorne düstroofia. Kannatanul esinevad parema kodar- ja küünarluu murrud koos traumajärgsel perioodil tekkinud tüsistustega tervisekahjustuse, mis kestab vähemalt 4 kuud.					
1-23-4097	TrtRnK	11.09.2024	ÜLD	§ 119 lg 1 - § 13	100000	50000
	Süüdistatav tekitas tegevusetusega teisele inimesele raske tervisekahjustuse ettevaatamatusest, täpsemalt kergemeelsusest sellega, et olles kahe koera omanik, seega loomapidaja ning suurema ohu allika valdaja, jättis XXX territooriumi, millel asusid kaks suurt koera piiramata selliselt, et koerad XXX kinnistult välja ei pääseks. Selle tõttu sai võimalikuks, et temale kuuluvad koerad pääsesid naaberkinnistule, kus mõlemad koerad realiseerisid loomale iseloomuliku kõrgendatud ohu ning ründasid kannatanut, so rebisid peast kannatanu vasaku kõrva kõhreosa, osaliselt peanaha, hammustasid ja rebisid vasakut kätt ja jalga, alalõuga ning kaela, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustusi - vasaku kõrva kõhreosa hulgivigastused ja osaline amputatsioon; peanaha ja vasaku kõrva hulgalised hammustus-rebimishaavad koos naha osalise kaotusega; hulgalised hammustus-rebimishaavad alalõual ja kaelal vasakul, vasakul ülajäsemel ning alajäsemel. Kannatanul esinenud kehavigastused ning nende tagajärjel tekkinud verekaotussokk ja äge neerupuudulikkus koosvõetuna põhjustasid eluohtliku tervisekahjustuse, kestusega vähemalt 4 kuud.					
	TrtRnK	28.04.2025	ÜLD	§ 121, § 119	3000	500

1-24-4227	Süüdistatav lõi vähemalt 2–3 korda nii lahtise käe kui rusikaga tahtlikult kannatanule pähe ja näkku, põhjustades nii valu kui ka tervisekahjustuse kestvusega vähemalt 4 kuud – vasaku silma võrkkesta rebendi ja irdumise ning operatsioonide järgselt tekkis silma siserõhu tõus. ³⁹⁴	
	Keskmine	18500
	Mediaan	5000

Kehaline väärkohtlemine (§ 121)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-22-2696	VMK	10.01.2023	ÜLD	§ 121 lg 2 p 2, 3	Kohtu äranägemisel	1000
	Süüdistatav lõi oma elukaaslast mitmel korral lahtise käega ja rusikaga vastu pead näopiirkonda ning seejärel haaras kaelast kinni ja kägistas, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastused: katkine alahuul vasakult poolt, hematoom paremal näopoolel silma piirkonnas. Teises episoodis lõi süüdistatav rusikatega kannatanut näopiirkonda, seejärel kui kannatanu üritas ennast peita, jätkas kannatanu löömist erinevatesse piirkondadesse, sh rindkere, näopiirkonda, tekitades füüsilist valu, hematome näopiirkonnas, valu roietepiirkonnas, roide kaare murru. ³⁹⁵					
1-23-106	HMK	06.02.2023	KLM	§ 121 lg 1	300	300
	Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga pea- ja kehapiirkonda, mille tagajärjel kannatanu kukkus pikali. Peale seda lõi süüdistatav mitu korda kannatanut rusikaga kehapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastusi: alumise huule siseküljel vigastus ja verelaadne mäardumine.					
1-22-2766	TMK	20.02.2023	KLM	Süüdistatav 1 § 121 lg 1, süüdistatav 2 § 121 lg 2 p 3	500	500
	Süüdistatavad kasutasid grupis füüsilist vägivalda kannatanu suhtes. Kõigepealt lõi süüdistatav 1 kannatanut korduvalt rusikaga näopiirkonda. Seejärel lõi süüdistatav 2 klaasist suhkrukoosi ja tassiga vastu kannatanu pead puruks. Siis lohistasid süüdistatavad kannatanu trepikotta, kus süüdistatav 2 lõi kannatanut korduvalt jalaga näopiirkonda ja süüdistatav 1 lõi uuesti kannatanut korduvalt rusikaga näopiirkonda. Süüdistatavad tekitasid kannatanule füüsilist valu ja pea lahtised hulgihaavad pealael keskjoonest paremal 4 erineva pikkusega lahtist haava, alalõual kehatüvega ristisuunaline haav ca 3 cm, vasakul kõrvalesta läbiv haav ca 3–4 cm. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					
1-23-1387	VMK	10.08.2023	KLM	Süüdistatav 1 § 121 lg 2 p 3, süüdistatav 2 § 121 lg 2 p 3	1500	1500
	Süüdistatavad löid kannatanut korduvalt käte ja jalgadega keha erinevatesse piirkondadesse, tekitades füüsilist valu ja kahe esihamba vigastuse, marrastuse nina piirkonnas. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					

³⁹⁴ Siin kajastatud 2025. aasta lahendite, kuivõrd maakohtu lahend oli 2024 aasta oma, aga jõustus ringkonnakohtu lahend.

³⁹⁵ Selles kriminaalasjas tõi kohus eraldi välja KarS § 121 järgi kvalifitseeritud teo eest välja mõistetud hüvitise suuruse ja KarS § 118 järgi kvalifitseeritud teo eest välja mõistetud hüvitise suuruse, seetõttu on seda kohtulahendit kajastatud nii KarS § 118 lahendites kui ka KarS § 121 lahendites.

1-23-1387	VMK	10.08.2023	KLM	Süüdistatav 1 § 121 lg 2 p 3, süüdistatav 2 § 121 lg 2 p 3	1000	1000
	Süüdistatav 1 korduvalt rusikatega peapiirkonda, jalaga korduvalt kehapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastused: subduraalne traumaatiline hemorraagia ilma lahtise koljusisese haavata, koljuvõlvimurru. Süüdistatav 2 lõi ühes episoodis kannatanut korduvalt rusikatega peapiirkonda, tabades ka käsi, kuna kannatanu kaitses nägu, tekitas sellega füüsilist valu. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					
1-23-1297	PMK	06.03.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 3	400	400
	Süüdistatav haaras käega kinni oma endise elukaaslase lõuast ja pigistas, misjärel kannatanu põgenes süüdistatava eest vannituppa, kuhu süüdistatav talle järgnes ja tõmbas kannatanu juustest, põhjustades kannatanule füüsilist valu. Teisel korral süüdistatav haaras käega kinni kannatanu lõuast ja pigistas, põhjustades kannatanule füüsilist valu.					
1-21-4285	HMK	20.03.2023	ÜLD	§ 121 lg 2 p 1, 3	5000 või kohtu äranägemisel	300
	Süüdistatav ründas oma endist abikaasat: lasi kannatanule pipragaasi otse näkku, mille järel tõukas kannatanu trepist alla, võttis maha kukkunud kannatanu jalast kinni ja lohistas trepikojast välja, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustuse, mis kestab vähemalt 4 nädalat.					
1-22-3433	TlnRnK	28.03.2023	ÜLD	§ 121 lg 1	300	300
	Süüdistatav lõi tahtlikult enda õlaga vastu kannatanu paremat õlga. Seejärel tekkinud sõnavahetuse käigus lükkas süüdistatav tahtlikult enda lahtise käega kannatanut kõrist, põhjustades kannatanule füüsilist valu. Veidi aja pärast liikus süüdistatav uuesti kannatanu juurde, lõi teda ühel korral rusikaga suupiirkonda, mille tagajärjel kukkus kannatanu pikali ja tal hakkas suust verd jooksma. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja haava alahuulepiirkonnas.					
1-23-1918	HMK	05.04.2023	KLM	§ 121 lg 1	2000	2000
	Süüdistatav lükkas kahe käega hoides kannatanut prügikasti suunas ning seejärel lõi kannatanut korduvalt rusikas käega näopiirkonda. Seejärel võttis kannatanult õlast kinni ja jõuga tõmbas kannatanut jõuga allapoole, mille tõttu kannatanu kukkus ja lõi põlve vastu asfalti, seejärel lõi põlvili maas olnud kannatanut põlvega näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ning tervisekahjustusi: pindmine peavigastus (otsmiku piirkonna kontusioon ja nahaalune hematoom), silmalau ja silmaümbruse kontusioon (vasaku alumise silmalau ja kulmu piirkonna kontusioon ja nahaalune hematoom), pindmine säärevigastus (parema sääre eesmisel pinnal marrastus), põlvekontusioon põrutus.					
1-22-2277	VMK	13.04.2023	OPO	§ 121 lg 1	2000	2000
	Süüdistatavad tungisid kallale alaealisele kannatanule. Süüdistatav 1 lõi kannatanut korduvalt, s.o vähemalt 4 korda rusikaga näkku ninapiirkonda ja jalaga kõhtu, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustuse – nina verejooksu. Süüdistatav 2 lõi kannatanut ühel korral näkku, vastu lõuga ja seejärel haaras alaealise särgist, mille tulemusena rebenes seljas olnud särk ja kannatanu kukkus ning kukkumise järel rebenes dressipükste põlve osa, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustuse – parema põlve hematoomi, kriimustused, hematoomid õlavartel ja kehakülgedel. Kohus pani mittevahalise kahju hüvitamise kohustuse solidaarselt.					
1-23-1381	HMK	17.04.2023	LÜHI	§ 121 lg 2 p 1, 3; § 120 lg 1	2000	2000

	Süüdistatav lõi terariistaga magavat kannatanut korduvalt näo- ja kaelapiirkonda, põhjustades tervisekahjustused – vasakust suunurgast kuni kaela tagumise pinna alguseni ulatuva põske läbistava 17 cm pikkuse löikehaava, 2 cm pikkuse läbistava löikehaava paremas suunurgas, 4 cm pikkuse löikehaava lõuatsi piirkonnas ja 3 cm pikkuse löikehaava kaela ülaosas lõuaaluses piirkonnas, mille tagajärjel jäid kannatanu näole ja kaelale ulatuslikud püsiva iseloomuga armid. Süüdistatav põhjustas kannatanule olulise ravimatu näovigastuse ja tervisekahjustuse, mille kestus ületab 4 nädalat kuid ei ületa 4 kuud. Samuti tekitas süüdistav noaründe järgnenud rüseluse käigus kannatanule järgmised tervisekahjustused: nahakriimustused vasakul pool oimu piirkonnas, vasakul kõrvalest, paremal pool rinnal, paremal küünarvarrel ja mõlemal labakäel; nahaalused verevalumid ja nahamarrastused vasakul pool näol ja parema õlavarre ning parema küünarliigese välisküljel ning nahaaluse verevalumi parema õlavarre sirutuspinna, millised ei ole eluohtlikud tervisekahjustused. Resolutiivotsus. Selles asja esitati algne süüdistus § 118 lg 1 p 5 järgi.					
1-22-3950	PMK	18.04.2023	ÜLD	§ 121 lg 1	Kohtu äranägemisel (kannatanu nägemusel 250–350)	300
	Süüdistatav lõi 2 korda jalaga vastu kannatanu parema jala reie sisekülge, põhjustades füüsilist valu.					
1-23-2654	VMK	04.05.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 3	700	700
	Alaealine süüdistatav lõi alaealist kannatanut peaga näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastusi – ninaluude murd, hambamurd.					
1-23-2621	PMK	11.05.2023	KLM	§ 121 lg 1	500	500
	Süüdistatav olles tunginud valdajate tahte vastaselt nende eluruumi lõi korteri esikus viibivat kannatanut tahtlikult vähemalt 2 korda rusikaga näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustuse – pindmise põrutushaava vasakul kulmul.					
1-23-2649	HMK	24.05.2023	KLM	§ 121 lg 1	700	700
	Süüdistatav tungis taksos kallale taksojuhile (kannatanule), haarates käega näopiirkonnast, tõmmates korduvalt juustest nii, et peast tuli ära juukseid, lõi käte ja jalgadega kehapiirkonda, haaras käega ümber kaela, lõi käega rindkerepiirkonda ja hammustas vasakut labakätt, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustused – vasakul õlavarrel 5 cm läbimõõduga verevalum, paremal III roide kõrgusel verevalum, vasakul käeseljal ja randmel marrastused, vasaku sääre ülaosas marrastus, otsmikul oleval käsna pindmine vigastus.					
1-23-2460	HMK	29.05.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 1, 3	1000	1000
	Süüdistatav peksis kannatanut rusikatega korduvalt näkku, mille tagajärjel kukkus kannatanu maha, ning seejärel lõi maas lamavale kannatanule jalaga hoobi näkku. Löökide tagajärjel kaotas isik lühiajaliselt teadvuse. Eelkirjeldatud tegudega põhjustas süüdistatav kannatanule alalõualuu olulise nihkega murru, millega kaasnes 11. ja 21. hamba nihestumine, s.o tervisekahjustus, mis kestab vähemalt 4 nädalat.					
1-23-1721	VMK	31.05.2023	LÜHI	§ 121 lg 2 p 3	?	100
	Resolutiivotsus.					
1-20-2143	TlnRnK	07.06.2023	?	§ 121 lg 2 p 2, 3	750	750
	Resolutiivotsus.					

1-20-2143	TlnRnK	07.06.2023	?	§ 121 lg 2 p 2, 3	500	500
	Resolutiivotsus.					
1-23-3192	TMK	07.06.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 3	200	200
	Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt parema jalaga peapiirkonda, tekitades füüsilist valu ja tervisekahjustused, s.o ulatuslikud hematoomid kaela ja lõualuupiirkonnas ning hematoomi vasaku käepiirkonnas.					
1-23-3374	TMK	26.06.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 3	100	100
	Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikate ja jalgadega näkku, tekitades paremale alalaule hematoomi, parema silma subkonjunktivaalse hemorraagia, ülahuule seespinnale 2 cm haava ja kinnise ninaluu murru ning põhjustas füüsilist valu.					
1-23-2696	VMK	1-23-2636	ÜLD	§ 121 lg 2 p 3	1000	500
	Süüdistatavad kasutasid füüsilist vägivalda kannatanu suhtes. 1 süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikatega näkku ja kehasse. Samuti lõi teine süüdistatav ühel korral kannatanule pudeliga vastu pead, põhjustades sellega füüsilist valu ja põrutushaava kiirupiirkonnas juustega kaetud peanahal. Seejärel taas süüdistatav 1 lõi kannatanut rusikaga korduvalt näkku, põhjustades oma samal päeval toimunud tegevustega füüsilist valu ja tervisekahjustuse – sarnaluu impressioonimurru eesmises seinas ja sarnaluu oimuluuliidese piirkonna nihketa murru; nahaalused verevalumid mõlema silma ümbruses, vasakus oimu-sarnaalalõuapiirkonnas; vigastused mõlemal ülajäsemel, paremal pool abaluu piirkonnas; marrastused vasakul küünarvarrel, mõlemal pool rindkere tagapinnal ja vasakul pool nimmepiirkonnas. Kohus mõistis hüvitise välja solidaarselt kahelt süüdistatavalt.					
1-23-3338	TMK	14.08.2023	ÜLD	§ 263 lg 1 p 1, § 121 lg 2 p 1, 3	10000	1000
	Süüdistatav lõi kannatanut 1 kord kahe käega rindkerepiirkonda, mille tagajärjel kannatanu kukkus pikali maha. Järgnevalt võttis süüdistatav kannatanu kaela küünarvarre ja õlavarre vahelisse haardesse, lõi kannatanut 1 kord vasaku silmapiirkonda ning 1 kord kaela vasaku poole piirkonda. Peale seda lõi uuesti kannatanut 1 kord käega rindkerepiirkonda, mille tagajärjel kukkus kannatanu pikali maha ning süüdistatav lõi kannatanut 1 kord korra vasaku jalapiirkonda. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja kehavigastused: vasaku silma kohale marrastused, ülalau hematoomi, kaela vasakule poole kriimustused, marrastused ja hematoomid labakäele, kinnise kodarluu ala-(distaalse) otsa murru.					
1-23-3626	HMK	23.08.2023	LÜHI	§ 121 lg 1	?	200
	Süüdistatav lõi kannatanu voodist põrandale pikali ning ajal, mil kannatanu põrandal lamas, peksis teda mitmeid kordi käte ja jalgadega pea- ja kehapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustused, s.o turse vasakul kulmul, turse ja lahtise haava vasaku silma all, marrastuse otsaesisel vasakul pool ja turse parema silmapiirkonnas. Resolutiivotsus.					
1-23-5068	VMK	04.09.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	1000	1000
	Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikatega näo- ja kehapiirkonda. Seejärel tõukas kannatanut ning viimane kukkus trepimademele. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja kehavigastusi – hematoom ülahuule kohal, huule ja suuõõne lahtine haav, hambamurd, samuti erineva suurusega hematoomid paremal ja vasakul jalal, selja piirkonnas, paremal õlal ja paremal käel.					
	HMK	06.09.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 3	1000	1000

1-23-4865	Süüdistatav sisenes bussipeatuse juures seisvasse bussi esimesest uksest ja ründas bussijuhti: surus sõrme kannatanu paremasse silma ja võttis teise käega kannatanu pea tagant kinni, et silmale veel tugevamalt vajutada, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustused: parema silma all lahtine veritsev haav ning paremal silmamunal punetus.					
	VMK	18.09.2023	ÜLD	§ 121 lg 2 p 2, 3	3000	200
1-23-3897	Süüdistatav korduvalt lõi elukaaslast rusikatega näkku ja jalgadega kehapiirkonda, samuti haaras ta kannatanu kätega kõrist kinni ning kägistas teda. Vägivalla kasutamise ajal ähvardas süüdistatav kannatanut tapmisega, öeldes kannatanule järgmised sõnad: „Kuni ma pole su, lits, maha löönud, pärast kotis välja viinud, ei lähe sa kuhugi...“. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustused – silmalau ja silmaümbruse kontusiooni ning hematoomid vasakul jalal.					
	HMK	10.10.2023	KLM	§ 121 lg 1	500	500
1-23-4511	Süüdistatav pihustas kannatanule gaasi näkku, seejärel tiris juustest ning pihustas gaasi samal ajal edasi ning laskis lahti alles bussijuhi sekkumisel, põhjustades kannatanule silmade, käte ja näo punetuse, näol nahaärrituse.					
	HMK	11.10.2023	LÜHI	§ 121 lg 2 p 1, 3	150	150
1-23-5355	Süüdistatav trammipeatuses lõi ühe korra kannatanu näo piirkonda, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustused – ninaluude murd. Resolutiivotsus.					
	TMK	20.10.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	1500	1500
1-23-5736	Süüdistatavad olid korduvalt vägivaldsed oma kahe alaealise lapse vastu. Ema 6 vägivalla episoodi: löögid rihmaga, rusikaga, harjavarrega, lahtise käega, isa 3 episoodi: löögid rihmaga, lahtise käega, rusikaga, rihmaga, jalaga, põhjustades kannatanutele füüsilist valu ja ühel korral ninaverejooksu ning sõrmede punetuse. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise välja ühelt süüdistatavalt (isalt).					
	TMK	20.10.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	1500	1500
1-23-5736	Süüdistatavad olid korduvalt vägivaldsed oma kahe alaealise lapse vastu. Ema 6 vägivalla episoodi: löögid rihmaga, rusikaga, harjavarrega, lahtise käega, isa 3 episoodi: löögid rihmaga, lahtise käega, rusikaga, rihmaga, jalaga, põhjustades kannatanutele füüsilist valu ja ühel korral ninaverejooksu ning sõrmede punetuse. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise välja solidaarselt.					
	VMK	31.10.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	2000	2000
1-23-5831	Süüdistatav tõukas oma abikaasat, kes kukkus seljaga vastu maas olevat kivi. Seejärel läks süüdistatav maaslamava kannatanu juurde ja haaras talt rinnust kinni. Kui kannatanu tõusis üles ja läks maja poole, siis süüdistatav tõukas teda uuesti. Tõukamise tagajärjel kukkus kannatanu käe peale. Eelnevalt kirjeldatud tegudega põhjustas süüdistatav kannatanule füüsilist valu. Samuti süüdistatav lõi korduvalt oma alaealist tütart nahast rihmaga keha erinevatesse piirkondadesse, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja kehavigastusi: hematoomid jalgadel, tuharatel ja seljal. Selles kriminaalasjas mõistis kohus mittevahalise kahju hüvitise välja kokku kahele kannatanule.					
1-23-6562	PMK	09.11.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	500	500

	Süüdistatav olid korduvalt vägivaldne oma elukaaslase suhtes. Esimesel korral süüdistatav lõi kannatanut korduvalt täpselt tuvastamata arvul kordi näopiirkonda, põhjustades kannatanule füüsilist valu. Teisel korral süüdistatav tõukas kannatanu põrandale pikali ja lõi kannatanut rusikatega vähemalt 5 korda vastu kõhtu ja reisi. Seejärel süüdistatav järgnes tema eest korteri esikusse jooksnud kannatanule ning lõi kannatanut rusikatega korduvalt, täpselt tuvastamata arvul kordi, näo ja näo ette kaitses seatud käsivarte piirkonda, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustusi – verevalumid parema silma all, vasakul oimu piirkonnas, paremal käsivarrel.					
1-23-6327	PMK	13.11.2023	KÄSK	§ 121 lg 1	350	350
	Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga näopiirkonda ning seejärel tõmbas kannatanu maapinnale pikali. Seejärel süüdistatav istus kannatanu keha peale ja lõi rusikaga vähemalt 3 korda näopiirkonda. Süüdistatav tekitas kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustusi – konkusiooni, marrastused parema põlve, ülahuule, nina ja parema silma ümbruse piirkonnas.					
1-23-6747	HMK	04.12.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3; § 120 lg 1	600	600
	Süüdistatav oli korduvalt vägivaldne oma elukaaslase suhtes. Esimesel korral süüdistatav lõi käega vastu kannatanu huult, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustustena alumise huule vasakusse nurka marrastuse. Teisel korral lõi süüdistatav kannatanut pudeliga vastu meelekohta, põhjustades valu ja tervisekahjustustena paremale meelekohale hematoomi ning paistetuse. Kolmandal korral süüdistatav tõukas kannatanu selili voodi peale, istus tema kõhule ja kätele, võttis kätega tema kõrist kinni ja kägistas, põhjustades füüsilist valu. Samuti tema korduvalt ähvardas samas kohas sama kannatanut tapmisega, kannatanul oli alust karta ähvarduste täideviimist, kuna süüdistatav käitus väga agressiivselt ning oli tarvitanud kannatanu suhtes ka enne ähvardamist füüsilist vägivalda.					
1-23-6588	HMK	06.12.2023	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	150	150
	Süüdistatav tungis kallale oma elukaaslasele, lüües teda jalaga 3 korda vastu pead ning selja- ja tuharapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ning tervisekahjustustena marrastused vasaku kõrva juurde ja näo vasakule poolele. Samuti süüdistatav tungis kallale kannatanule, visates teda mündialusega vastu roideid, põhjustades füüsilist valu ning tervisekahjustusena hematoomi roiete juurde.					
1-23-5547	PMK	22.11.2023	LÜHI	§ 121 lg 1	?	500
	Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga vasaku silmapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustuse – hematoomi ja turse vasaku silma all. Resolutiivotsus.					
1-23-5379	VMK	20.12.2023	LÜHI	§ 121 lg 1	?	500
	Resolutiivotsus.					
1-23-4604	TMK	03.01.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 1, 3	2000	2000
	Süüdistatav lõi tahtlikult kannatanut 2 korda rusikaga näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustused – ninaluude killustunud nihkega murru ja ninavaheseina murru pehmete kudede tursega ninajuure piirkonnas, sõelluu rakustiku eesmise osa murru ning parema põskkoopaa eesmise ja mediaalse seinä murrud. Tervisekahjustused kestavad rohkem kui 4 nädalat, kuid vähem kui 4 kuud.					
1-23-4859	VMK	08.01.2024	LÜHI	§ 121 lg 1	?	350
	Resolutiivotsus.					
	TMK	26.01.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 2	1000	1000

1-23-6644	Süüdistatav tungis kallale kannatanule, lüües esmalt rõdu peal kannatanut korduvalt jalgade ja kätega näo- ja kehapiirkonda. Seejärel liikus kannatanu tuppa, kuhu süüdistatav talle järgnes. Jõudes esikusse, lõi süüdistatav kannatanut 1 kord jalaga selja tagant selja keskosa piirkonda, mille tagajärjel kannatanu kukkus peaga vastu esikus olnud kummuti äärt. Süüdistatav tekitas süüdistatav kannatanule füüsilist valu ning järgnevad kehavigastused – haavad paremale silmaalusele ja kulmule ning hematoomi ja tursed paremale silmale ja põsesarnale.					
1-24-129	VMK	30.01.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	300	300
	Süüdistatav lõi alaealist kannatanut rusikaga vastu huult, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustusena vigastuse huulel.					
1-24-349	HMK	09.02.2024	KLM	§ 121 lg 1	1000	1000
	Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga 4 korda näkku ning hiljem jalaga 2 korda näkku, kui süüdistatav takistas tal püsti tõusmast, põhjustades kannatanule järgmised vigastused: 2 cm vertikaalne lahtine haav ninasõõrmel (vajas 3 õmblust), 0,5 cm haav ülahuule ja nina vahel (vajas 1 õmblust), ninaluumurd, kolmel hambal killud väljas.					
1-24-1216	PMK	26.02.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	500	500
	Süüdistatav oli korduvalt vägivaldne oma elukaaslase suhtes. Esimesel korral tekitas tahtlikult kannatanule noaga paremale küünarvarrele 5 cm pikkuse löikehaava. Teisel korral süüdistatav tahtlikult lõi kannatanule 1 kord rusikas käega otsmikupiirkonda kulmude vahelisele alale, põhjustades füüsilist valu ja hematoomid silmade ümbruses. Kolmandal korral süüdistatav lõi 1 kord lahtise käega kannatanule vastu paremat põske ning rusikas käega vastu paremat oimupiirkonda, põhjustades füüsilist valu.					
1-22-4322	TMK	29.02.2024	ÜLD	§ 121 lg 1	80000	400
	Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikatega kehasse ning vastu pead ja selga ning tõmbas teda kõrvadest, samuti haaras süüdistatav, sooviga kannatanut solvata ja alandada, kannatanul jalas olnud pükstest ja tõmbas dressipüksid koos aluspükstega allapoole kuni põlvini, nii et kannatanut paljas alakeha oli nähtav ka teistele samas ruumis viibivatele inimestele, ning ütles kannatanule, et astub temaga sealsamas suguühtesse. Kui kannatanul õnnestus oma püksid üles tõmmata, võttis süüdistatav toa seina äärest prügikühvli, vehkis sellega kannatanu näo ees ning lõi selle prügikühvliga kannatanu pähe, näkku ja selga nii tugevalt, et prügikühvel ja selle vars purunesid. Seejärel tõmbas süüdistatav purunenud prügikühvliga kannatanul tahtlikult üle näo nii, et kannatanu näo vasakule poole silma alla tekkis pikk ohtralt veritsev haav. Kirjeldatud käitumisega põhjustas süüdistatav tahtlikult kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustuse ehk vasaku silma alla 4-5 cm pikkuse ohtralt veritsenud haava, mis vajab palju õmblust, samuti kolmnurkse 1 cm nahamarrastuse vasakul ninatiival, nahaalused verevalumid vasaku silma laugudel ja seljal. Süüdistus oli algselt esitatud 118 järgi. Kohus leidis, et tegemist oli väikeste tervisekahjustustega, kannatanul haavast jäänud arm oli otsuse tegemise ajaks vaevumärgatav.					
1-24-1380	HMK	18.03.2024	KLM	§ 121 lg 1	300	300
	Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt rusikaga näkku, seejärel ähvardas teda tappa ja lõi uuesti rusikaga näkku, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustusi, s.o 1 otsmikul 2 cm pikkune Ukujuline lahtine haav.					
1-23-4725	TMK	04.01.2024	ÜLD	§ 121 lg 1	1000 või kohtu äranägemisel	1000

	Süüdistatav lõi kannatanut korduvalt käega kehasse ja näkku, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustused – paremal pool alaseljal abaluu piirkonnas 3 cm kriimustus, paremal jalal põlvest 15 cm allpool 0,5 cm marrastus, parema õla ja käe ühendumise piirkonnas 3 cm x 2 cm punetav ala, vasaku käe biitsepsi piirkonnas kolm kriimustust – Ukujuline 3 cm, 2 I-kujulist 1,5 cm; pealael 3 cm x 2 cm punetav ala, laubast üleval pool paremal kaks 0,5 cm haava, lauba ülaosas 1,5 cm suurune punetav ala, mis laieneb 3 cm üles kõrgema punetusega; ninajuurel 1 cm marrastus, vasakul pool põsesarnal 2 muhku, 3 cm x 2 cm ja 1 cm x 1,5 cm, mõlema keskel veritsev haav; paremal pool kulmu ülaosas 2 cm x 1 cm muhk, mille keskel marrastus.					
1-23-3838	HMK	07.06.2024	ÜLD	§ 121 lg 2 p 3	15000 kohtu äranägemisel	500
	Süüdistatav lõi vähemalt 1 kord kannatanule noaga peapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja tervisekahjustuse – V-kujuline haav peapiirkonnas paremal pool kõrva kohal. ³⁹⁶					
1-24-1203	PMK	14.03.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3; § 120 lg 1, § 157 ³ lg 1	1000	1000
	Süüdistatav oli korduvalt vägivaldne oma elukaaslase suhtes. Ühes episoodis süüdistatav võttis kannatanul ühe käega kaelapiirkonnast kinni ja viskas kannatanu põrandale pikali, põhjustades füüsilist valu. Teises episoodis süüdistatav tõukas kannatanu vastu korteri ust ja trepikoja seina, põhjustades füüsilist valu ning hematoomi ja nahamarrastuse paremal käsivarrel. Kolmandas episoodis süüdistatav lõi kannatanut 2 korda labakäega paremale poole näopiirkonda ja 2 korda rusikaga vasakule poole näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu. Samuti süüdistatav ähvardas kannatanut tapmisega ning otsis järjepidevalt kontakti kannatanuga, hoolimata kannatanu korduvatest palvetest seda mitte teha.					
1-23-6339	TMK	15.03.2024	LÜHI	Süüdistatav 1: § 121 lg 2 p 3, Süüdistatav 2: § 121 lg 1. Süüdistatav 3: § 121 lg 1	1200	1200
	Selles kriminaalasjas mõistis kohus mittevarelise kahju hüvitise välja solidaarselt kolmelt süüdistatavalt. Kõigil süüdistatavatel on ühine KarS § 121, seega võib eeldada, et hagi esitas KarS § 121 kannatanu. Resolutiivotsus.					
1-23-7360	PMK	03.04.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 1, 3	2500	2500
	Süüdistatav lõi vähemalt 4 korda kannatanule rusikaga näopiirkonda, vähemalt 1 korra klaasist pudeliga näopiirkonda, 1 korra jalaga kõripiirkonda, tulistas vähemalt 1 korra õhupüstolist kannatanule õhupüstoli kuuliga peapiirkonda, lõi 1 korra õhupüstoliga kannatanule peapiirkonda, lõi jalaga 1 kord kannatanule parema käe pihta. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja kuni 4 nädalat kestvad tervisekahjustused – nahamarrastused otsmikul, ninajuurel mõlemal pool, paremal põsel ja lõual, kaks pindmist haava kuklapiirkonnas, vasaku silma kunstläätsse nihkumise koos kapslikotiga taha ja nasaalsele, 32. hamba traumaatilise eemaldumise.					
	PMK	19.04.2024	KLM	§ 121 lg 1	200	200

³⁹⁶ Selles kriminaalasjas mõistis kohus kannatanule välja hüvitise nii endale tekitatud vigastuste tõttu kui ka KarS § 134 lg 3 alusel, seega kajastatud KarS § 134 lg 3 alusel mõistetud hüvitise suurust lähedaste tabelis.

1-24-2222	Alaealine süüdistatav eelnevalt tekkinud sõnalise konflikti lahendamise käigus lõi 1 kord rusikas käega vastu kannatanu nägu ning põlvega eeluurimisega tuvastamata arv kordi kuid mitte vähem kui 3 korda näo- ja kõhupiirkonda, põhjustades valu ja tervisekahjustuse – ninaluu nihketa murru.					
1-24-2218	PMK	10.05.2024	KLM	§ 121 lg 1, § 120 lg 1	700	700
	Süüdistatav ähvardas kannatanut tapmisega, mis seisnes selles, et haaras kõõgisahktlist noa ning suunas selle kannatanu poole ning ütles, et „kao välja, ma löön su maha raisk’’, mispeale kannatanu lahkus korterist. Peale selle süüdistatav ründas noaga kannatanut, põhjustades füüsilist valu ja mitteeeluhtlikud vähem kui 4 nädalat kestva tervisekahjustuse – näopiirkonda vasakule poole põsele 6cm pikkuse lõikehaava.					
1-24-2507	TMK	15.05.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 1, 3	3000	3000
	Süüdistatav lõi kannatanut rusikaga 2 korda näopiirkonda, misjärel eemaldus korraks ning tulles tagasi kannatanu juurde tõukas teda. Kannatanu kukkus selle tagajärjel maha, misjärel süüdistatav lõi maas lamavale kannatanule korduvalt jalaga kehapiirkonda. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ning tervisekahjustusi, so silmalau ja silmaümbruse põrutuse, parema põsesarna piirkonna põrutuse verevalumi ja tursega, alahuule põrutuse marrastuse ja tursega ning parema silma lauvaje.					
1-24-2792	PMK	15.05.2024	LÜHI	§ 121 lg 2 p 1	?	1000
	Süüdistatav tungis tahtlikult kallale kannatanule ja lõi teda 1 korra rusikaga näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja vähemalt 4 nädalat kestvad järgmised tervisekahjustused – vasaku sarnaluu kaare murru, ülalõualuu eesseina sisserõhutusmurru ja ülalõualuu murru silmakoopaalusi koos seinapidise verega ülalõualuu-urkes vasakule poole ning nina vaheseina deviatsiooni ning nahaaluse verevalumi pehmete kudede tursega vasakule silma piirkonda. Resolutiivotsus.					
1-24-3069	TMK	11.06.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	2363	2363
	Süüdistatav lõi tekkinud konflikti käigus kannatanule rusikaga näopiirkonda. Sealt liiguti mõned kümned meetrid edasi, kui süüdistatav jätkas oma tegevust, lüües kannatanule veel jalaga seljapiirkonda, mille peale kannatanu näoga vastu maad kukkus ning teadvuse kaotas. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustuse: pea pindmised hulgivigastused.					
1-24-3519	TMK	19.06.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	1000	1000
	Süüdistatav pihustas kannatanule näkku piprageeli, põhjustades füüsilist valu.					
1-24-3552	PMK	21.06.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	270	270
	Süüdistatav lõi 1 korra rusikas käega näkku, tabades kannatanu vasakut ülalõuapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja mitteeeluhtliku vähem kui 4 nädalat kestva tervisekahjustuse – alt vasaku ülahuule lõikehaava ja ühe hamba(implantaadi) kaldumise.					
1-24-3258	VMK	27.06.2024	KLM	§ 121 lg 1	200	200
	Süüdistatav kägistas kannatanu kaelapiirkonnast ning lõi teda korduvalt rusikaga näo ja keha piirkonda, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastusi – kriimustused kaela piirkonnas, hematoom lõua piirkonnas ning haav huule siseküljel.					
1-23-5790	TMK	01.07.2024	ÜLD	§ 121 lg 1	20000, istungil kohtu äranägemisel	700
	Süüdistatav lõi kannatanut telliskiviga vastu kätt, 2 korda jalaga kubemepiirkonda ja viskas telliskiviga, mis tabas kannatanu kätt, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustuse.					
	HMK	02.07.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	375	375

1-24-3393	Süüdistatav lõi kannatanut parema käe rusikaga näopiirkonda nii, et viimane kukkus tooli pealt põrandale maha, põhjustades kannatanule füüsilist valu. Seejärel peksis süüdistatav koos teise süüdistatavaga pikali olevat kannatanut valimatult nii käte kui jalgadega vähemalt 20-l korral nii keha kui ka näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu, parema silma paistetuse ning hematoomi ja pea vasakul poolel kukla piirkonda muhu.					
1-24-4149	VMK	10.07.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	1000	1000
	Süüdistatav lõi kannatanut (kaupluse turvatöötajat) korduvalt rusikaga näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastusi kriimustused ja marrastused näo piirkonnas.					
1-24-3543	TMK	08.08.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3, § 121 lg 1	500	500
	Süüdistatavad peksid kolmekesi grupis kannatanut käte ja jalgadega pähe ja kehapiirkonda, 1 süüdistatavatest lõi kannatanut esmalt lahtise käega näkku, seejärel korduvalt rusikaga kõhtu ja näkku ning jalaga vastu säärt. Samuti kägistasid süüdistatav 1 ja süüdistatav 2 kannatanut riidepuuga, misjärel süüdistatav 2 lõi kannatanule pudeliga pähe. Süüdistatavad tekitasid kannatanule füüsilist valu, rindkerekontusiooni ning hematoomid ja marrastused rindkerel, õlavartel, käsivartel, labakätel, näol ja kõrvadel, lisaks proc. mastoideuse juures ja paremal skleeral. Hüvitis mõisteti välja solidaarselt kolmelt süüdistatavalt.					
1-24-3391	HMK	14.08.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	2000	2000
	Süüdistatav lõi abikaasat korduvalt rusikaga näkku, seejärel väänas käega nina ja suu piirkonnast ning kiskus juustest, põhjustades füüsilist valu ja näo paremale poolele alumise huule alla hematoomi.					
1-24-4080	HMK	22.08.2024	LÜHI	§ 121 lg 2 p 3	2000	2000
	Süüdistatav ründas seljatagant ootamatult kliiniku praktikanti (kannatanut), hoides ühe käega kinni tema peast ja teises käes olnud pooliku žiletiteraga tõmbas üle tema kõri suunaga vasakult paremale ning tekitas 8,5-9 cm pikkuse horisontaalse haava. Süüdistatava tegu jäi tema tahtest sõltumata põhjusel lõpule viimata, sest haava sügavus ei olnud tema poolt kontrollitav, see ei osutunud piisavalt sügavaks, kuigi oli tekitatud eluohtlikku piirkonda. Kuna süüdistatav lõikas žiletiga läbi kannatanu kaela nahakihi, põhjustas selline tegevus kannatanule suurt füüsilist valu ja suure moraalse kahju, lisaks jäi vigastusest kannatanule inetu arm. Resolutsiivotsus.					
1-24-4550	VMK	28.08.2024	KLM	§ 121 lg 1, § 120 lg 1	1500	1500
	Süüdistatav lõi kannatanut vähemalt 4 korda rusikaga vastu pead, tõmbas kannatanu maha pikali ja lõi teda jalaga kehasse. Seejärel võttis ta noa ning nuga käes hoides astus ta kannatanule tugevalt jalaga pea peale, pärast mida lõi kannatanut veel vähemalt 3 korda jalaga ja ühe korra käega vastu pead. Pärast seda, kui kannatanu maast püsti tõusis, tõukas kannatanut rindu, lõi käega vastu pead ja tõukas veelkord rindu. Süüdistatav põhjustas kannatanule tugevat füüsilist valu ja kehavigastused – ninaluude murru koos verejooksuga ninast ning pea pindmised vigastused. Samuti süüdistatav kannatanu peksmise käigus ähvardas kannatanut tapmisega. Nimelt võttis ta peksmise käigus välja noa, asetas selle kannatanu kõri juurde ja karjus, et tapab ta ära ja lõikab tal kohe pea otsast.					
1-24-941	HMK	30.08.2024	ÜLD	§ 121 lg 2 p 1	25000, istungil kohtu äranägemisel	1500

	Süüdistatav parkivas veoauto kabiinis kägistas kannatanut kaelast ja lõi vähemalt 1 kord rusikaga näkku ja vähemalt 1 kord põlvega näkku lõuapiirkonda. Süüdistatava tegevuse tagajärjel tundis kannatanu füüsilist valu ja talle olid tekitatud tervisekahjustused, millest paranemine kestab rohkem kui 4 nädalat: mõlema silmakooa murrud, ninaluude murd ninaverejooksuga, mõlemapoolne ülalõualuu murd, nahamarrastused, hematoomid näol ning rindkerel.					
1-24-4192	VMK	03.09.2024	ÜLD	§ 121 lg 2 p 1, 3	?	800
	Resolutiivotsus.					
1-23-4259	PMK	04.09.2024	ÜLD	§ 121 lg 2 p 2, 3	2000	2000
	Resolutiivotsus.					
1-24-5208	VMK	10.09.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 3	250	250
	Süüdistatav lõi korduvalt, vähemalt 10 korda, kannatanut rusikaga näopiirkonda, mille tagajärjel kannatanu kukkus põrandale pikali ning seejärel lõi maas lamavat kannatanut korduvalt, vähemalt 3 korda, jalaga näopiirkonda. Mõne hetke pärast süüdistatav lõi kannatanut uuesti korduvalt rusikaga näopiirkonda. Konflikt jätkus nii elutoas kui ka koridoris, kus süüdistatav üritas kannatanut lüüa korduvalt käega näopiirkonda, kuid ei tabanud löökidega. Seejärel sekkus olukorda J S, kes köögis lõi kannatanut kannatanut korduvalt, vähemalt üheksal korral, ahjuroobiga seljapiirkonda. Peale seda kannatanul õnnestus korterist pääseda ja ta peitis ennast kõrval trepikoja keldrisse. Mõne hetke pärast süüdistatav ja J S kutsusid kannatanu J Si elukohta tagasi ning elutoas olles süüdistatav lõi kannatanut uuesti korduvalt rusikatega näopiirkonda. Antud tegevusega põhjustasid süüdistatav ja J S kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustused – s.o verejooks ninast; ülaseljas abaluude piirkonnas marrastused; parema käe randme piirkonnas hematoomid; parema küünarliigese piirkonnas marrastused; parema õlanuki piirkonnas marrastused; vasaku küünarvarre piirkonnas marrastused; kukla piirkonnas hematoomid; otsmiku piirkonnas hematoomid ja alalõua piirkonnas marrastus.					
1-24-4313	TMK	10.09.2024	KLM	§ 121 lg 1	2500	2500
	Süüdistatav viskas kannatanule klaasist esemega näopiirkonda ja seejärel vähemalt 1 korra lõi parema käe rusikaga kannatanule näkku, mille tulemusena kannatanu kukkus kivistutisele. Süüdistatav põhjustas kannatanule füüsilist valu ja põrutushaava parema kulmu välises kolmandikus ning viis lõikehaava lõual ja kaela eespinnal ülemises kolmandikus.					
1-24-5408	PMK	22.10.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 1	2000	2000
	Alaeline süüdistatav lõi 1 korra parema rusikas käega kannatanule vasakule poole kaelapiirkonda, mille tagajärjel oli kannatanu hingamine raskendatud. Seejärel lõi süüdistatav parema rusikas käega vastu kannatanu paremat näo poolt, tabades selle löögiga tema põske, silma ja nina ning tekitas selle löögiga kannatanule füüsilist valu. Löögi tagajärjel kukkus kannatanu murule pikali ja kaotas teadvuse, mille järel lõi süüdistatav jalaga kannatanule eeluurimisega täpselt tuvastamata arv kordadel, kuid mitte vähem kui 2 korda, eeluurimisega täpselt tuvastamata kohta keha piirkonnas. Süüdistatav tekitas kannatanule füüsilist valu ning järgmised tervisekahjustused: kolju- ja näoluude murrud, kolju- ja näoluude hulgimurrud, millised kestavad rohkem kui 4 nädalat, kuid vähem kui 4 kuud.					
1-24-5951	HMK	07.11.2024	KLM	§ 121 lg 2 p 2, 3	500	500

	Süüdistatav korduvalt tungis kallale oma tänaseks endisele abikaasale. Esimeses episoodis lõi kannatanut rusikaga näkku ning tõukas teda trepikojas trepist alla ja põrandale, tekitades füüsilist valu ja tervisekahjustustena: pea muude osade pindmine vigastus, õla ja õlavarre pindmised vigastused, puusa ja reie pindmised hulgivigastused, küünarvarre pindmised hulgivigastused, kõhu, selja alaosa ja vaagna pindmised vigastused. Teises episoodis lõi kannatanut mitu korda rusikaga näkku, tekitades valu ja tervisekahjustustena hematoomi vasaku suunurga juurde. Kolmandas episoodis tõukas kannatanut, lõi teda korduvalt rusikaga vastu pead ja nägu ning kähkis teda, tekitades valu ja tervisekahjustustena hematoomid näo paremale poolele sh silma alla, kaelale, paremale ja vasakule küünarnukile, alaseljale, parema ja vasaku põlveliigese juurde ning paremale randmele, verevalum paremale oimukohale ja ülemisele huulele.					
1-24-4069	HMK	06.12.2024	LÜHI	§ 121 lg 2 p 1, 3	500	500
	Resolutiivotsus.					
1-24-4069	HMK	06.12.2024	LÜHI	§ 121 lg 2 p 1, 3	500	500
	Resolutiivotsus.					
1-24-4069	HMK	06.12.2024	LÜHI	§ 121 lg 2 p 1, 3	800	800
	Resolutiivotsus.					
1-24-5395	TMK	10.12.2024	LÜHI	§ 121 lg 2 p 3	3000	300
	Süüdistatav lõi kannatanut parema käega üks kord vasakule poole pähe, põhjustades kannatanule valu ja tervisekahjustused: näo vasaku poole turse ning silmalau ja silmaümbruse pindmised vigastused.					
					Keskmine	894
					Mediaan	700

Vägistamine (§ 141)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-22-2456	PMK	11.01.2023	KLM	§ 141 lg 1	5000	5000
	Süüdistatav astus magamistoa voodil maganud kannatanuga tema tahte vastaselt suguühitmesse, kasutades ära viimase uneseisundit, mille tõttu ei olnud kannatanu võimeline toimumust aru saada. Süüdistatav tõmbas magaval kannatanul jalas olnud püksid põlvedeni alla, sisestas enda peenise tema tuppe ja liigutas seda kannatanu tupes. Kannatanu ärkas seepeale üles, tundis, et keegi on tema selja taga, tema tupes mehe peenis ning üks käsi tema rinna peal. Samuti tundis kannatanu nimetatud tegevuse ajal enda suguelundite piirkonnas valu. Kannatanu, olemata nimetatud tegevuseks mingisugustki nõusolekut andnud, ehmus süüdistatava tegevusest, katkestas selle koheselt ja lahkus voodist.					
1-22-2473	HMK	26.01.2023	ÜLD	§ 141 lg 2 p 1, 6	?	20000
	Resolutiivotsus.					
1-22-4121	HMK	01.02.2023	ÜLD	§ 141 lg 2 p 1, 6; § 179 lg 1 ¹	20000	20000

	Kinnine.					
1-21-5211	VMK	03.05.2023	LÜHI	§ 141 lg 2 p 1, 6, § 141 ¹ lg 2 p 1, 6; § 179 lg 1	?	4000
	Kinnine.					
1-23-2886	TMK	30.08.2023	KLM	§ 120 lg 1, § 136 lg 1, § 141 lg 1, § 266 lg 2 p 1, § 331 ² , § 418 lg 1	1000	1000
	Kõik teod toime pandud sama kannatanu suhtes sisuliselt kolme päeva vältel. Süüdistatav kahel korral tungis kannatanu tahtevastastelt ebaseaduslikult tema elukohta ja pööras valvekaamera ära. Teisel korral võttis kannatanult relvaga ähvardades alusetult vabaduse, käskis kannatanul minna oma sõidukisse ning sõitis metsateele, kus peatas auto. Seejärel sundis kannatanut tapmisega ähvardades endaga koos alkoholi tarbima, mida kannatanu hirmust tegi ning vägistas kannatanu kasutades füüsilist jõudu ja relvaga ähvardamist, põhjustades valu. Kannatanul õnnestust autost lahkuda alles siis kui süüdistatav oli magama jäänud. Samuti rikkus süüdistatav samal perioodil kannatanu suhtes kohaldatud lähenemiskeeldu ning ähvardas korduvalt kannatanut tapmisega.					
1-22-8057	HMK	20.12.2023	LÜHI	§ 141 lg 2 p 1, 6; § 145 lg 2	?	7000
	Resolutiivotsus.					
1-23-4229	TMK	07.02.2024	LÜHI	§ 141 lg 2 p 1, 6; § 144 lg 2, § 141 ¹ lg 2 p 1, 6;	6000	6000
	Kinnine, resolutiivotsus					
1-23-1982	HMK	10.04.2024	ÜLD	§ 141 lg 2 ¹ p 1, § 121 lg 2 p 1, 2, 3, § 120 lg 1	10000	10000
	Kinnine. Siin ei saa aru, millise kuriteo kannatanule hüvitis mõisteti, kui selle suuruse järgi võib eeldada, et KarS § 141.					
1-24-789	TMK	09.05.2024	LÜHI	§ 141 lg 2 p 1, 6; § 141 ¹ lg 2 p 1,6; § 121 lg 2 p 2, 3	Kohtu äranägemisel	7000
	Kinnine, resolutiivotsus. Siin ei saa aru, millise kuriteo kannatanule hüvitis mõisteti, kui selle suuruse järgi võib eeldada, et KarS § 141.					

1-24-789	TMK	09.05.2024	LÜHI	§ 141 lg 2 p 1, 6; § 141 ¹ lg 2 p 1,6; § 121 lg 2 p 2, 3	Kohtu äranägemisel	7000
	Kinnine, resolutiivotsus. Siin ei saa aru, millise paragrahvi järgi, kuid võib eeldada, et vägistamise omad.					
1-23-3924	PMK	21.01.2024	ÜLD	§ 141 lg 2 p 1, 6	5000	5000
	Kinnine.					
1-24-5641	TMK	28.10.2024	KLM	§ 141 lg 1 - § 25 lg 1, 2	300	300
	Süüdistatav võttis kahe käega kinni kannatanu parema käe õlavarre piirkonnast ja samaaegselt tiris kannatanu restorani taha välisseina äärde. Seejärel lükkas kannatanu vastu seina ning surus teda seina vastu hoides samal ajal kinni kannatanu parema käe õlavarrest ning üritas teise käega avada kannatanu pükste nööpi ning tiris pükste tagumisest taskust kinni hoides kannatanu pükse allapoole eesmärgiga astuda vägivalda kasutades kannatanu tema tahte vastaselt sugulisse vahekorda. Kuritegu jäi lõpule viimata süüdistatavast mitteolenevatel põhjustel, sest söögikoha töötaja hakkas kannatanut otsides teda valjusti hüüdma, misjärel õnnestus kannatanul haardest vabaneda ning põgeneda. Sellise tegevusega põhjustas süüdistatav kannatanule füüsilist valu ning tekitas kannatanu parema käe õlavarrele nahamarrastuse koos hematoomiga.					
					Keskmine	7589
					Mediaan	5000

Tahtevastane sugulise iseloomuga tegu (§ 141¹)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-24-467	TMK	07.05.2024	LÜHI	§ 141 ¹ lg 2 p 1	?	2 000
	Resolutiivotsus, kinnine.					
1-24-2756	VMK	19.12.2024	?	§ 141 ¹ lg 2 p 6	?	0
	Kinnine.					

Suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu mõjuvõimu kasutades (§ 143²)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-24-2725	TMK	06.06.2024	KLM	§ 143 ² lg 2	5000	5000
	Kinnine.					

Suguühe järeltulijaga (§ 144)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-22-1671	PMK	25.01.2023	ÜLD	§ 144 lg 1, § 182 lg 1	3000	3000
Resolutiivotsus.						

Suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu lapsealisega (§ 145)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-24-5775	PMK	21.10.2024	KLM	§ 179 lg 1, § 145 lg 2, § 185 lg 2 p 2	4000	4000
Kinnine.						
1-24-4026	PMK	25.09.2024	LÜHI	§ 121 lg 1, § 145 lg 2, § 182 ¹ lg 1	1500	1500
Resolutiivotsus, kinnine.						

Röövimine (§ 200)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-23-1653	HMK	06.04.2023	KLM	§ 200 lg 2 p 8	250	250
Alaealine süüdistatav, katnud näo maskiga, avas sõiduki ukse ning ähvardas juhi kohal istunud kannatanut noaga, käskides sõidukist väljuda. Kui kannatanu sõidukist väljus, võttis süüdistatav jätkuvalt noaga ähvardades temalt mobiiltelefoni, istus sõidukisse ning sõitis minema. Ähvardamise käigus tundis kannatanu hirmu ning ohtu oma elule ja tervisele. Kohus mõistis mittevoralise kahju hüvitise välja tsiviilkostjalt.						
1-22-7635	HMK	12.06.2023	ÜLD	Süüdistatav 1: § 200 lg 2 p 7, 9; süüdistatav 2: § 200 lg 2 p 7, 9	5000	1200

	Süüdistatavad läksid kättemaksu eesmärgil kannatanu elukohta. Aias ründas süüdistatav 2 kannatanut, haaras juustest, tõmbas murule ning peksis teda korduvalt rusikatega, põhjustades kannatanule tugevat füüsilist valu. Peksmise käigus kukkus kannatanu käest mobiiltelefon, mille süüdistatav 1 võttis endale. Seejärel sisenes süüdistatav 1 loata majja, võttis kannatanu rahakotist kaks väärtusetut pangakaarti. Kannatanu pääses korraks lahti ja püüdis majas varjuda, kuid süüdistatav 2 ründas teda korduvalt uuesti, lüües ja tirides juustest, põhjustades tugevat valu. Kannatanu põgenes teisele korrusele pesuruumi ja lukustas ukse, kuid süüdistatavad tungisid sisse. Seal peksis süüdistatav 2 kannatanut taas korduvalt ning koos süüdistatav 1-ga nõuti temalt Smart-ID PIN-koode. Süüdistatav 1 võttis relvataolise eseme ja pani selle kannatanu oimule, nõudes PIN1, mille kannatanu valu tõttu avaldas. Seejärel nõuti PIN2, ähvardades. Keeldumise korral sisestas süüdistatav 1 kannatanu xxx piirkonda sõrmed, põhjustades valu ja alandust. Süüdistatav 2 ei sekkunud, vaid solvas kannatanut ja jätkas tema löömist, mille järel kannatanu avaldas PIN2. Kohus mõistis hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					
1-23-947	HMK	01.11.2023	ÜLD	§ 200 lg 1	7000	2000
	Süüdistatav lõi kannatanut mitmel korral rusikaga näkku, sealhulgas parema silmapiirkonda, nõudes 50 euro üleandmist. Löögi tagajärjel kukkus kannatanu maha, samuti kukkusid maha tema käes olnud garaaživõtmed. Kui kannatanu üritas eemale põgeneda, järgnes süüdistatav talle ja jätkas tema peksmist, lüües kannatanut korduvalt rusikatega peapiirkonda. Kui kannatanu kukkus löökide tagajärjel teistkordselt, lõi süüdistatav teda korduvalt jalgadega keha parema külje ja selja piirkonda. Seejärel võttis süüdistatav maast kannatanule kuuluvad garaaživõtmed ning ähvardas kannatanut tapmisega. Süüdistatav lahkus seejärel kannatanu juurest koos võtmetega. Peksmise tagajärjel tekitas süüdistatav kannatanule füüsilist valu, marrastusi pea piirkonda, 6 mm paksuse kihina hematoomi pea paremal poolel, hematoomi parema silmapiirkonda koos trauma tagajärjel tuvastatud klaaskeha irdumise ohuga ning paremal VI-VIII roiete nihkega murrud.					
1-23-7039	HMK	20.02.2024	KLM	Süüdistatav 1: § 200 lg 2 p 7, § 121 lg 1; süüdistatav 2: § 200 lg 2 p 4, 7	Kohtu äranägemisel	1500
	Süüdistatavad üheskoos peksid käte ja jalgadega kannatanu pea- ja kehapiirkonda. Kui kannatanu üritas enesekaitseks pihustada ründajate suunas pipragaasi, võttis süüdistatav 2 tema käest piprageeliballooni ära ja kogu selle sisu pihustas kannatanule näkku. Kui peksmise tagajärjel kukkus kannatanu maha, jätkasid süüdistatavad maas lamava kannatanu peksmist rusikate ja jalgadega, kuni sekkus nende tegevusest häiritud kõrvaline isik. Tema karjumise ja vahelesegamise tõttu lõpetasid süüdistatavad kannatanu peksmise ja lahkusid sündmuskohalt, võttes kaasa piprageeliballooni, mille süüdistatav 2 viskas lahkudes xxx territooriumile. Samuti võtsid süüdistatavad kannatanult peksmise käigus jope taskust ära mobiiltelefoni, millelt eemaldasid ümbrise ja viskasid sündmuskohale maha. Peksmisega põhjustati kannatanule tugevat füüsilist valu ja tervisekahjustusi — tugevat kipitust silmades, pindmisi hulgivigastusi, marrastusi, turset ja hematome näo, pea, sääртеpiirkonnas, sealhulgas marrastusi kaelal ja sõrmedel, silmalau ja silmaümbruse kontusiooni, prillhematome, rindkerekontusiooni ning trummikile traumaruptuuri (rebendi). Kohus mõistis hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					
1-23-6084	TrtRnK	08.10.2024	?	§ 200 lg 2 p 5, 8 - § 25 lg 2	10000	10000

	Süüdistatav lõi kannatanut selja tagant noaga selga, mille tagajärjel kannatanu kukkus pikali. Noalöögiga tekitas süüdistatav kannatanule füüsilist valu ning tervisekahjustuse – ligi 4 cm pikkuse torke-lõikehaava ülaseljal vasaku abaluu mediaalse ehk keskse serva piirkonnas, mille tüsistusena tekkis seljaaju kontussioon ja ödeem, mis põhjustas alumise pareesi ehk mõlema poole alajäsemete halvatus, põie- ja sooletöö ning raskekujulise siirdumis- ja liikumisfunktsiooni häire ja tundlikkushäire vasakul jalal. Seejärel süüdistatav võttis kannatanule kuuluva koti ning lahkus sellega kannatanu juurest. Kott õnnestus pealt näinud isikul kätte saada. Kannatanule tekitati tervisekahjustus, mis kestab rohkem kui 4 kuud.					
	HMK	03.06.2024	KLM	§ 200 lg 1	Kohtu äranägemisel, KLM nõusolekus 1000	1000
1-24-2588	Süüdistatav ründas majade vahelisel kõnniteel kannatanut, keda süüdistatav nelja minuti vältel järjepidevalt peksis käte ja jalgadega keha- ja peapiirkonda, sealhulgas jätkates kannatanu peksmist pärast kannatanu pikali tõukamist. Peksmise käigus nõudis süüdistatav kannatanult raha ja telefoni loovutamist ja katsus tema jope taskuid. Lisaks kannatanu hirmutamiseks küsis süüdistatav oma kaaslaselt, s.o peksmist pealt vaadanult nuga. Vägivalla toimet andis kannatanu süüdistatavale ära oma mobiiltelefoni. Seejärel lõi süüdistatav kannatanut veel ühel korral parema jalaga peapiirkonda ning, hoides kannatanult äravõetud telefoni käes, lahkus koos pealt vaadanud isikuga sündmuskohalt. Peksmisega põhjustas süüdistatav kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustused verevalumid otsmiku, parema silma, parema kõrva ja vasaku käe õlavarre piirkonda, marrastuse vasaku silmalaupiirkonda.					
					Keskmine	2658
					Mediaan	1350

Avaliku korra raske rikkumine (§ 263)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-22-7119	PMK	04.01.2023	KLM	§ 263 lg 1 p 1	500	500
	Süüdistatav avalikus kohas tõukas kannatanut korduvalt kätega, haaras kannatanul kätega juustest ja tiris, tekitades füüsilist valu. Seejärel süüdistatav valas kannatanule õllepudelist õlut pähe.					
1-22-4084	TlnRnK	10.05.2023	LÜHI	§ 263 lg 1 p 1	10 000	620
	Süüdistatavad ründasid avalikus kohas kannatanut. Süüdistatav 1 lükkas korduvalt hooga ostukäru vastu kannatanu puusi ja jalgu, viskas kannatanut õllepurgis oleva õllega, lõi õllepurgiga pea piirkonda, lõi korduvalt jalaga kehapiirkonda. Süüdistatav 2 lõi 2 korda kannatanut käega näopiirkonda ja 1 kord jalaga kuklapiirkonda, mille tagajärjel kukkus kannatanu selili maha. Süüdistatav 3 lõi kannatanut selja tagant käega kehapiirkonda, lõi korduvalt jalaga kehapiirkonda. Süüdistatavad põhjustasid grupis kannatanule füüsilist valu ning tervisekahjustused: parema silma all hematoom, nina peal marrastused, laubal vasakul pool marrastused, vasakul põsel marrastus, põlvedel marrastused, vasakul puusal arm ja varasemalt opereeritud vasaku puusa nihestus, parema käe sõrmenukkide piirkonnas marrastus, mis ei ole mitteeluohlikud tervisekahjustused. Kohus mõistis mittevaralise kahju hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					
1-22-4647	TMK	31.01.2023	KLM	§ 263 lg 1 p 1	3500	3500
	Süüdistatav avalikus kohas lõi ühe korra kannatanut rusikaga näkku, põhjustades kannatanule valu ja tervisekahjustuse: suuõõne lahtise haava.					
	TMK	22.02.2023	LÜHI	§ 263 lg 1 p 1	?	1800

1-22-7083	Kohus mõistis mittevarelise kahju hüvitise välja kolmelt süüdistatavalt solidaarselt. Resolutiivotsus.					
1-23-3704	PMK	29.06.2023	KLM	§ 263 lg 1 p 1	200	200
	Süüdistatav avalikus kohas lõi tahtlikult ühel korral parema rusikaga kannatanut, tabades ühe löögiga kannatanut näopiirkonda, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustused keele ja huule piirkonnas ja kahe esihamba fraktuuri.					
1-23-732	TMK	29.06.2023	ÜLD	§ 263 lg 1 p 1	3000	1000
	Süüdistatavad rikkusid grupis avalikus kohas käitumise üldnõudeid. Süüdistatav 1 tungis kallale kannatanule, lõi talle 1 korra rusikaga näopiirkonda, mille tagajärjel kukkus kannatanu maha. Seejärel lõi süüdistatav 2 kannatanut 1 korra rusikaga peapiirkonda ning süüdistatav 1 lõi maaslamavale kannatanule korduvalt rusikaga pea-ja kehapiirkonda ja jalaga peapiirkonda. Oma tegevusega tekitasid kannatanule füüsilist valu ja lahtise peahaava ja verevalumid. Kohus mõistis hüvitise välja süüdistatavatelt solidaarselt.					
1-23-4068	HMK	30.08.2023	LÜHI	§ 263 lg 1 p 1	500	100
	Süüdistatav lõi 1 kord parema käe rusikaga kannatanu kõrva ja oimuvahelisse piirkonda, tekitades füüsilist valu ja tervisekahjustusi: vasakul pool kõrva juures pindmine vigastus ja punetus.					
1-23-6356	HMK	13.11.2023	KLM	§ 263 lg 1 p 1	2000	2000
	Süüdistatav viibides avalikus kohas lõi kannatanut rusikaga vastu vasakut silma, mille tõttu kukkus kannatanu selili maha, süüdistatav istus tema peale ja hakkas kannatanu pead vastu maad peksma, peksis kannatanut niiviisi 3–4 korda, lõi kannatanut küünarnukiga vastu rinda, löögist kannatanu jälle kukkus selili, süüdistatav istus tema peale ning haaras jälle kannatanut kätega peast kinni ja hakkas kannatanu pead korduvalt vastu asfaldi äärt peksma. Kannatanul õnnestus püsti tõusta, ta jooksis maja trepikoja juurde, süüdistatav jooksis talle järgi, paiskas kannatanu pikali ja jälle hakkas kannatanu pead korduvalt vastu maad peksma. Oma tegevusega tekitas süüdistatav kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustusi: vasaku silmakaare piirkonnas kaks lahtist haava, alumiste hammaste vigastus.					
1-23-6356	HMK	13.11.2023	KLM	§ 263 lg 1 p 1	3000	3000
	Süüdistatav viibides avalikus kohas lõi kannatanut selja tagant peaga vastu pead, peksis peaga ja rusikaga vastu pead ja näopiirkonda, lõi korduvalt vastu paremat silma, lõi kannatanut vähemalt neli korda jalaga vasakule roiete piirkonda, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustusi: rindkere kontusioon, punetus parema põse piirkonnas, ninal veritsev haav, parema kulmu piirkonnas punetus ja paistetuse, paremal põsel marrastused, parema silma all hematoom, vasakul põsel marrastused, hambavigastused.					
1-24-552	PMK	07.02.2024	KLM	§ 263 lg 1 p 1	2000	2000
	Süüdistatav viibides avalikus kohas, lõi maas pikali olevat kannatanut kokku 3 korda parema rusikaga käega näopiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja mitteeluohtrikud lühemaajalised vähem kui 4 nädalat kestvad tervisekahjustused – vasaku näopoolse turse, vasaku silmamuna ja silmakoopakoe põrutuse, kuklapiirkonnas hematoomid ja turse, üksikud küünarvarte pindmised marrastused.					
	PMK	12.02.2024	KLM	§ 263 lg 1 p 1	800	800

1-23-4819	Süüdistatav avalikus kohas purustas ühe rusikalöögiga ristmikul peatunud ja lubavat foorituld ootava sõiduauto juhi kõrvalistuja aknaklaasi, mille purunemise tagajärjel tabasid killud kõrvalistuja istmel istunud alaealist kannatanut vastu nägu, paremat külge ja kätt ning ühtlasi sattusid klaasikillud kannatanu riiete alla. Pärast aknaklaasi purustamist haaras süüdistatav ühe käega kinni kannatanu riietest ja teise käega lõi ta kannatanut 1 kord rusikaga rinnakupiirkonda. Oma sellise tegevusega tekitas süüdistatav kannatanule tervisekahjustustena marrastuse randmel, marrastuse seljal, nina marrastuse ja turse ninas, parema kõrva marrastuse, paremal põsel marrastuse ja turse.					
1-24-830	TMK	02.04.2024	KLM	§ 263 lg 1 p 1	2000	2000
	Süüdistatav avalikus kohas võttis välja endal kaasas oleva signaalpüstoli, suunas selle üles ning tulistas parklas viibinud isikute juuresolekul õhku ühe lasu. Seejärel lõi süüdistatav tema juurde läinud kannatanut antud relvaga vastu paremat näopoolt, mille tagajärjel tekkis kannatanul suust verejooks, ta ei saanud enam korralikult hambaid kokku panna ning ta tundis kõrva tagant pea küljelt valu. Oma käitumisega tekitas süüdistatav kannatanule kinnise alalõualuu murru, parema alalõua piirkonna hematoomi, turses kõrvaalesta, kõrva taguse pindmise 2 cm suuruse haava ja alumise eeshamba igeme juures veritsuse.					
1-24-4457	HMK	26.08.2024	KLM	§ 263 lg 1 p 1	300	300
	Süüdistatav lennuki pardal pööras stjuardessi poole (kannatanu) ja lõi teda rusikaga näo paremale poolele ja ninapiirkonda, põhjustades füüsilist valu ja kehavigastusi – verevalumi ninaseljale paremalt poolt.					
1-24-91	VMK	27.08.2024	ÜLD	§ 263 lg 1 p 1	5000	1500
	Süüdistatav tõmbas kannatanu asfaltteele pikali ja pärast seda lõi sõiduteel maaslamavat vastupanu mitteosutavat kannatanut vähemalt 5 korda jalaga näo- ja peapiirkonda. Kui kannatanu peale lööke maast sõiduteele põlvili tõusis, läks juba eemalduv süüdistatav tagasi kannatanu juurde ja lõi parema jalaga kannatanule veelkord tugevalt näkku, mille tagajärjel kukkus kannatanu liikumatult selili sõiduteele. Süüdistatava tahtliku tegevuse tagajärjel tundis kannatanu füüsilist valu ning sai tervisekahjustused põrutushaav kuklapiirkonnas ja sääreluu ülaosa liigesesisene nihketa murd.					
1-24-3740	HMK	05.11.2024	LÜHI	§ 263 lg 1 p 1	1000	1000
	Süüdistatav avalikus kohas lõi ühe korra kannatanut klaasist pudeliga näo paremale poole, põhjustades kannatanule füüsilist valu ja tervisekahjustused. Resolutiivotsus.					
					Keskmine	1355
					Mediaan	1000

Sõidukijuhi poolt liiklusnõuete ja sõiduki käitlusnõuete rikkumine (§ 422)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-23-2937	HMK	25.05.2023	KLM	§ 422 lg 1	3000	3000
	Süüdistatav ei peatunud tema teel asuva fooriga reguleeritud ülekäiguraja ees ajal, mil fooris põles sõidukitele liikuda keelav punane foorituli, ning sõitis otsa seda ülekäigurada lubava roheline jalakäijafooritulega sõiduteed juhi suhtes paremalt vasakule ületavale jalakäijale. Süüdistatava põhjustas kannatanule tervisekahjustused: vasaku õlavarreluu murd, nahamarrastus ja verevalum peanahal, häbemelumurd, kopsupõrutus, ristluu vasaku külgmassi murd ning lülisamba L4 ja L5 vasaku ristijätke murrud. Antud tervisekahjustused on rasked ning kestavad vähemalt 4 kuud.					
	HMK	08.08.2023	LÜHI	§ 422 lg 1	?	1500

1-23-3992	Süüdistatav lähenedes ristmikule ning sooritades mootorsõidukiga ristmikul vasakpöört, ei olnud hoolikas ja eriti tähelepanelik ega arvestanud ristmiku liiklusoludega, vaid sõitis teadlikult sõiduteede lõikumisalalt välja vastassuunavööndisse, kus sõitis otsa teel seisvale ja peateele pöört ootavale mopeedile, ja selle juhile. Süüdistatava põhjustas kannatanule tervisekahjustused: vasaku põlve nikastus ja venitus, marrastused põlve eesmisel pinnal, vasaku põlveliigese eesmise ristatisideme täielik rebend ning keskse meniski vigastus. Antud tervisekahjustused on rasked ning kestavad üle 4 kuu. Resolutiivotsus. Kohus mõistis hüvitise välja solidaarselt süüdistatavalt ja tsiviilkostjalt (kindlustusandjalt).					
1-22-6710	TMK	05.06.2023	ÜLD	§ 422 lg 2 p 1	30000	8000
	Kannatanu sai süüdistatava põhjustatud avariis väga erinevaid raskeid vigastusi koljuluude (paremal oimu-, kiilluu, silmakooa ülemise seina ja sõelluu) murd, kõvakelmepealne verevalum paremal otsmikupiirkonnas, mõlemapoolne kõvakelmealune verevalum, traumaatiline ämblikuvõrkkestaalne verevalum vasakul oimupiirkonnas, difuusne aksonaalne kahjustus suuraju poolkerades ja ajutüves, vasakpoolne õhkrind, rinnaku ja I-III roide murrud paremal, parema kopsu põrutus, parema õlanuki-rangluu liigese nihestus, parema häbemelu ülemise haru murd; haavad peas, verevalumid ja marrastused kehal (suurim nahakahjustus paremal küljel/puusal) ning marrastus paremal küünarnukil. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise kannatanule välja solidaarselt süüdistavalt ja tsiviilkostjalt (kindlustusandjalt). Seda lahendit ei ole küll mingil põhjusel Riigi Teatajas avaldatud. Küll aga tuli otsingu käigus välja TlnRnK 22.11.2024 otsus kriminaalasjas nr 1-22-6710, mis jõustas maakohtu otsuse ja millest nähtuvad lühidalt maakohtu põhjendused hüvitise välja mõistmise osas ja sündmuse asjaolud.					
1-24-5742	HMK	16.10.2024	KLM	§ 422 lg 1	?	10000
	Süüdistatav sõitis teadlikult fooriga reguleeritud ristmikule välja ajal, mil fooris põles tema sõidukile liikuda keelav punane foorituli. Sellest tingituna sõitis ette sõitvale mootorrattale ning põhjustas mootorratta kokkupõrke enda juhitud sõidukiga. Süüdistatava tegevuse tagajärjel sai kannatanu järgmised tervisekahjustused: peaajupõrutus kolletega mõlemas suurajupoolkeras, ajukelmetealused verevalumid, difuusne aksonaalne ajukahjustus, mõlema rangluu murd, mõlemapoolsed hulgiroidemurrud, vasaku kopsu rebendid, kopsude põrutus mõlemapoolse õhkrinnaga, parema abaluu murd, vasaku puusanapa murd, vasaku häbemelu alumise haru murd ning parema reieluu murd. Antud tervisekahjustused on eluohtlikud ning kestavad rohkem kui neli kuud. Kohus kinnitas kompromissi, kus oli mittevahalise kahju osas lepitud kokku 10000 eurot.					
					Keskmine	5625
					Mediaan	5500

Sõidukijuhi poolt liiklusnõuete ja sõiduki käitusnõuete rikkumine ettevaatamatusest (§ 423)

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
1-22-4671	HMK	31.01.2023	KLM	§ 423 lg 1	4500	4500
	Süüdistatav sõitis tagant otsa sõidutee paremal pool ääres sisselülitatud ohutuludega peatunud mootorsõiduki haagisele. Liiklusõnnetuse tõttu said raskeid tervisekahjustusi süüdistatava mootorsõidukis kaasreisijatena sõitnud isikud. Ühele mootorsõidukis viibinud kannatanule põhjustati tervisekahjustusena parema sääre- ja pindluu ülaotsa murd ning nahaalne verevalum näol. Eelnimetatud tervisekahjustused ei ole eluohtlikud ja on kestusega vähem kui 4 kuud, samas ekspertiisi hinnangul kestab tervisekahjustuste paranemine üle nelja kuu. Kohus mõistis kannatanule 3500 eurot kindlustusandjalt ja 1000 eurot solidaarselt kahelt OÜ-lt, kes ilmselt olid süüdistatava tööandjad.					

	HMK	31.01.2023	KLM	§ 423 lg 1	20000	20000
1-22-4671	Süüdistatav sõitis tagant otsa sõidutee paremal pool ääres sisselülitatud ohutuludega peatunud mootorsõiduki haagisele. Liiklusõnnetuse tõttu said raskeid tervisekahjustusi süüdistatava mootorsõidukis kaasreisijatena sõitnud isikud. Ühele mootorsõidukis viibinud kannatanule põhjustati tervisekahjustustena vasaku labajala varvaste traumaatiline amputatsioon ja ulatuslik pehmekoetrauma, parema sääre luude (sääreluu ja pindluu) lahtine killunenud nihkumisega murd kaugmises kolmandikus haavaga parema sääre eespinnal. Nimetatud tervisekahjustused on eluohtlikud ja nendega on põhjustatud üle 4 kuu kestev tervisehäire. Kannatanu ja kindlustusandja jõudsid kompromissini kahjude hüvitamise osas. Kohus mõistis mittevahalise kahju hüvitise välja kindlustusandjalt.					
	TMK	11.05.2023	ÜLD	§ 423 lg 1	16500	16500
1-22-5835	Süüdistatav juhtis mootorsõidukit, jättes kohandamata oma sõiduki kiiruse olukorrale vastavaks, mis arvestaks ilmastikutingimusi, mille tagajärjel kaldus vastassuunavööndisse, kus põrkas kokku mootorsõidukiga, mida juhtis kannatanu. Kokkupõrke tagajärjel sai kannatanu parema reieluu kinnised hulgimurrud, parema põlvekedra, parema sääre- ja pindluu kinnised murrud, parema kandluu kinnise murru, vasaku kõdra- ja küünarluu ning kolmkantluu kinnised murrud, parema kopsu põrutuse, haavad vasaku põlveliigese ja parema kanna piirkonnas, s.o tervisekahjustuse, mis kestab vähemalt 4 kuud. Kohus hindas tekkinud mittevahalise kahju suuruseks kokku 30 000 eurot, arvestas, et kindlustusandja oli hüvitanud kannatanule 13 500 euro. Kohus mõistis hüvitise välja solidaarselt süüdistatavalt ja kindlustusandjalt.					
	TMK	27.06.2023	KLM	§ 423 lg 1	20000	20000
1-23-3885	Süüdistatav juhtis mootorsõidukit ning ei olnud piisavalt ettevaatlik ja tähelepanelik ja ei andnud teed ülekäigurada ületavale jalakäijale. Liiklusavarii tagajärjel sai kannatanu järgmised kehavigastused: ninaluude murd, II kaelalüli murd (telglülihamba murd), vasaku sääreluu ülaotsa killustunud murd liigesesse ulatuv murd, vasaku pindluu ülaotsa killustunud murd, parema kodarluupea killunenud liigesesisene murd ja küünarluu nokkjätke kildmurd; nahamarrastused otsmikul ja haav ninapiirkonnas, nahamarrastused mõlemal ülajäsemel ning paremal alajäsemel s.o. kehavigastused, mis põhjustasid eluohtliku tervisekahjustuse.					
	HMK	15.09.2023	LÜHI	§ 423 lg 1	?	4000
1-23-4301	Süüdistatav lähenedes ristmikule ning sooritades ülalnimetatud sõiduautoga vasakpöört, ei olnud ta hoolikas ja eriti tähelepanelik, ei arvestanud ristmiku liiklusoludega ega andnud teed mööda maanteed liikunud kannatanu juhitud mopeedile, vaid sõitis sellele ette ning põhjustas mopeedi kokkupõrke enda juhitud sõiduautoga. Kokkupõrke tulemusel paiskus mopeedijuht üle mootorsõiduki kapoti ning kukkus vastassuunavööndisse sõiduteele. Süüdistatava ettevaatamatu tegevuse tagajärjel sai kannatanu tervisekahjustustena: vasaku küünarvarre liigesesisene murrud, milleks on kodarluu alaosa liigesesisene nihkega (II tüüpi Smithi) murd ja küünarluu tikkeljätke ärarebimismurd ning nahamarrastus. Antud tervisekahjustused on rasked ning kestavad üle 4 kuu. Kohus mõistis hüvitise solidaarselt süüdistatavalt ja kindlustusandjalt. Kohus mõistis küll välja 4000 eurot, kuid tõi välja selle, et hüvitada tuleb veel 1000 eurot, sest 3000 eurot oli juba kindlustusandja tasunud. Resolutiivotsus.					
1-23-2514	PMK	02.10.2023	LÜHI	§ 423 lg 1	28500	8500

	Süüdistatav lähenes selja tagant ühes sõidusuunas kaherealise tee parempoolse sõidurea ääres otse liikunud jalgrattale, mida juhtis kannatanu, ja möödus kannatanust samas sõidureas ca 30 cm kauguselt. Süüdistatav ei vähendanud kiirust, ei hoidnud jalgratturiga ohutut külgvahet ega oodanud vasakpoolse sõidurea vabanemist jalgrattast ohutuks möödumiseks. Selle tulemusena ei suutnud jalgrattur jalgratast valitseda, põrkas vastu liinibussi tagumist ust ja kukkus teele. Kannatanu sai kukkumise tagajärjel raskeid tervisekahjustusi, mis tavalise kulu korral põhjustavad pikaajalise tervisekahjustuse kestusega rohkem kui 4 kuud – vasaku reieluukaela murru, koljupõhimikumurru vasakul pool koos vasakpoolse kõvakelmepealse verevalumiga, vähese kahepoolse ämblikuvõrkkelmealuse verevalumi, põrutuskolde paremas poolkeras, põrutushaavad peapiirkonnas, nahamarrastused näopiirkonnas ja vasakul alajäsemel, pehmete kudede verevalumi ja nahaaluse verevalumi vasakul pool pea piirkonnas. Kohus pidas õiglaseks hüvitis summas 10 000 eurot, kuid arvestas sellega, et kindlustusandja hüvitas kannatanule 1500 eurot ja mõistis välja 8500 eurot.					
1-23-4714	PMK	18.10.2023	LÜHI	§ 423 lg 1	3000	0
	Resolutiivotsus.					
1-23-4714	PMK	18.10.2023	LÜHI	§ 423 lg 1	3000	3000
	Resolutiivotsus.					
1-23-4384	PMK	08.11.2023	OPO	§ 423 lg 1	3500	3500
	Süüdistatav ei veendunud, et tee on vasakpöörde sooritamiseks x suunas vaba ja alustas vasakpöörde sooritamist, jättes täitmata ristmikul olnud liiklusmärgi nõuded, mille tõttu ei andnud teed peateel sõitvale mopeedile ja sõitis ette mopeedile. Liiklusõnnetuse tagajärjel sai mopeedi juhtinud kannatanu tervisekahjustustena: vasaku reieluu diafüüsi kildmurd, nahamarrastused käte ja jalgade piirkonnas ning võimalik vasaku põlve mediaalne kollateraalsideme vigastus. Antud vigastused ei ole eluohtlikud ja arvestades tervisekahjustuse paranemise tavalist kulgu ja keskmist aega põhjustas tervisekahjustuse, mis kestab vähemalt 4 kuud.					
1-23-7017	PMK	05.02.2024	OPO	§ 423 lg 1	?	5000
	Tegemist põhistamata oportuuniteedi määrusega. Oportuuniteedi kohustusena pandi hüvitada kannatanule mittevaraline kahju. Määruses oli märgitud, et hüvitamata osas võib pöörduda kindlustusandja poole.					
1-23-2985	PMK	22.02.2024	ÜLD	§ 423 lg 1	Kohtu äranägemisel	5000
	Süüdistatava juhitud sõiduauto kaldus üle maantee suunavööndeid eraldava ühekordse pidevjoone vastassuuna vööndisse, kus süüdistatava juhitud sõiduk põrkas parema esiosaga kokku oma suunavööndis liikuva sõiduauto parempoolse esiosaga. Süüdistatav nimetatud nõudeid ei täitnud ning tähelepanematusel tulenevalt ei suutnud hoida tema poolt juhitud sõidukit oma sõidusuunas ning ta jättis kurvist väljudes sõiduki trajektoori vastavalt teekattemärgistusele korrigeerimata. Sellest tulenevalt kaldus sõiduk üle ühekordse pidevjoone vastassuuna vööndisse, kus toimus kokkupõrge vastassuuna vööndis liikunud sõidukiga. Süüdistatava poolt ettevaatamatusest toime pandud kuriteo tagajärjel tekkisid sõidukit juhtinud kannatanul tervisekahjustused, millest paranemine kestab rohkem kui 4 nädalat ja vähem kui 4 kuud.					
					Keskmine	9150
					Mediaan	5500

Lähedastele välja mõistetud mittevaralise kahju hüvitised

Asja nr	Kohus	Kuupäev	Menetlusliik	Koosseis	Nõutud hüvitis	Välja mõistetud hüvitis
	TMK	30.04.2024	ÜLD	§ 113 lg 1	20000	5000

1-23-6240	Süüdistatav lõi kannatanut vähemalt 12 korda tuvastamata tõmbi, serva omava esemega ja rusikate või jalgadega kannatanu peapiirkonda, sh näkku, surus põlvega või lõi kõva tõmbi esemega kannatanu rinnale ja kaelale, lõi korduvalt kõva tõmbi esemega või rusikate ja jalgadega kannatanu kehapiirkonda ning jalgadesse. Süüdistatav tekitas kannatanule erinevaid raskeid vigastusi ning vigastuste tüsistuste tagajärjel kannatanu hukkus. Kohus luges hukkunud kannatanu tütre lähedaseks VÕS § 134 lg 3 tähenduses, leides, et olgugi, et koos ei elatud, oli suhtlus järjepidev. Kannatanule tekkisid isa ootamatu ja vägivalse surma tõttu terviseprobleemid. Samas leidis kohus, et põhjendatud on keskmise hüvitise summast väiksemas määras arvestades, et täisealine kannatanu ei näinud juhtunud pealt vaid sai sündmustest teada läbi kolmandate isikute, ta pidi abi saamiseks pöörduma psühhiaatri poole, kuid ta ei diagnoositud rasket ja püsivat psüühikahäiret vaid xxx, xxx ja xxx xxx reaktsioon.					
1-23-6240	TMK	30.04.2024	ÜLD	§ 113 lg 1	50000	0
	Kohus leidis, et hukkunud kannatanu endisel elukaaslasel ei esinenud selliseid tõsiseid üleelamisi, ta ei viibinud sündmuse juures ega näinud vahetult, pole tuvastatavad hilisemad üleelamised, mis ületaksid tavapäraselt iga lähedasema isiku surmaga kaasneva kaotusvalu ja leina.					
1-23-3838	HMK	07.06.2024	ÜLD	§ 113 lg 1	15000 või kohtu äranägemisel	1500
	Süüdistatav lõi kannatanut noaga korduvalt, millest vähemalt 4 lööki tabasid kannatanud ja põhjustasid temale erinevaid kehavigastusi. Kaela vigastuse tüsistusena tekkis äge verekaotus sisemisest ja välisest verejooksust, mille tagajärjel kannatanu suri sündmuskohal. Kohus luges hukkunud kannatanu tüdruksõbra lähedaseks isikuks, sest nende vahel oli lähedus- ja armastussuhe, mille vägivaldne katkemine noores eas põhjustab vaieldamatult kannatanule tugevat hingelist valu. Küll aga ei võrdsustanud kohus läheduse mõttes pereliikmetega, kuivõrd kannatanu oli 5 aastat tüdruksõber.					
1-23-3838	HMK	07.06.2024	ÜLD	§ 113 lg 1	Kohtu äranägemisel	15000 (3x)
	Kohus mõistis samas summas hüvitise välja hukkunud kannatanu emale, isale ja vennale. Kohus leidis, et poja ja venna kaotus on toonud kaasa sügava meeleolulanguse ja unehäired.					
1-23-4539	PMK	08.04.2024	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1, 7	15000	3000
	Süüdistatav lõi enda ees püsti seisvat kannatanut 1 kord rusikaga vasakule poole näopiirkonda, mille tagajärjel kannatanu kukkus selg ees asfaltkattega kõnnitee peale pikali ja lõi oma pea vastu asfaltkatet. Süüdistatav põhjustas tahtlikult kannatanule tervisekahjustused ja sama eelkirjeldatud tegevusega ettevaatamatusest kannatanu surma. Kannatanu oli ülekuu aja haiglas koomas. Kohus luges erandlikuks asjaoluks, mille alusel kannatanuid lähedasteks lugeda, kannatanute äärmiselt häirivat teadmist sellest, kuidas nende isa ja elukaaslane suri, nägid kannatanu haiglas voolikute all ja ei saanud enam temaga kontakteeruda. Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu lapsele.					
1-23-4539	PMK	08.04.2024	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1, 7	15000	3000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu lapsele.					
1-23-4539	PMK	08.04.2024	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1, 7	10000 või kohtu äranägemisel	3000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu lapsele.					
1-23-4539	PMK	08.04.2024	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1, 7	10000 või kohtu äranägemisel	3000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu lapsele. Lähedane viibis isaga sündmuskohal.					

1-23-4539	PMK	08.04.2024	ÜLD	§ 118 lg 1 p 1, 7	20000	3000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu elukaaslasele.					
1-23-2985	PMK	22.02.2024	ÜLD	§ 423 lg 1	Kohtu äranägemisel	5000
	Süüdistatava juhitud sõiduauto kaldus üle maantee suunavööndeid eraldava ühekordse pidevjoone vastassuuna vööndisse, kus põrkas parema esiosaga kokku oma suunavööndis liikuva sõiduauto parempoolse esiosaga. Süüdistatava poolt ettevaatamatusest toime pandud kuriteo tagajärjel tekkisid sõidukis juhi kõrvalistmel viibinud kannatanul tervisekahjustused, mille tagajärjel kannatanu suri. Kohus mõistis hüvitise hukkunud kannatanu elukaaslasele. Psüühiliselt mõjutas kannatanut see, et ta ise ei mäletanud liiklusõnnetuse sündmust ning seetõttu ka süüd või süü puudumist liiklusõnnetuse põhjustamises, siis tundis ta end kuni ülekuulamiseni süüdlasena liiklusõnnetuse põhjustamises. VÕS § 134 lg 3 kohaselt erandlikeks asjaoludeks oli samas ohutsoonis viibimine, elukaaslase kannatuste nägemine sündmuskohal, psüühilised ja ravi vajavad üleelamised seoses lähedase kaotamisega.					
1-23-2985	PMK	22.02.2024	ÜLD	§ 423 lg 1	Kohtu äranägemisel	10000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu emale. Nad olid väga lähedased, hukkumisest teadasaamine oli väga kohutav. Kohus leidis, et tal ilmnisid seoses lapse hukkumisega emotsionaalsed üleelamised, mis kestavad siiani.					
1-23-2985	PMK	22.02.2024	ÜLD	§ 423 lg 1	Kohtu äranägemisel	4000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu õele. Nad olid ülilähedased, kannatanul tekkis psüühikahäire.					
1-23-2985	PMK	22.02.2024	ÜLD	§ 423 lg 1	Kohtu äranägemisel	2000
	Kohus mõistis hüvitise välja hukkunud kannatanu õetütrelle. Kohus tõi välja, et ei tule lähedase isiku määramisel lähtuda mitte niivõrd isiku nimetusest, nt kas ta oli õde, vend vms isik, vaid arvestama peab isikutevahelist reaalselt omavahelist suhtlemist ja seda kui lähedased nad olid tegelikult. Seega luges lähedaseks hukkunud kannatanu õetütret. Kannatanul tekkis tervisekahjustus – psüühikahäire, mida kohus pidas erandlikuks asjaoluks.					
1-23-5123	VMK	29.02.2024	LÜHI	§ 423 lg 1	50000 (3x)	0
	Süüdistatav, olles eelnevalt piisavalt puhkamata, nimelt öö magamata, ei olnud piisavalt ettevaatlik ja tähelepanelik, ei valinud ilmastiku- ja teeoludele vastavat sõidukiirust ning ei arvestanud teele tekkinud libedusega, mis ei võimaldanud järsku pidurdamist ohutult. Süüdistatav pidurdas järsult lumisel ja libedal teel, misjärel läks tema juhitud sõiduk lauges kurvis külglibisemises vastassuunavööndisse, kus ta põrkas sõiduki parempoolse küljega vastu vastutuleva kaubikuga. Liiklusõnnetuse tagajärjel sai sõiduki eesmisel kõrvalistuja kohal istunud kannatanu kehatüve ja jäsemete tõmbi liittrauma, millega kaasnes aordi rebend järgneva massiivse sisemise verejooksu arenemisega, mille tõttu suri sündmuskohal. Mittevaralise kahju nõude esitasid surmasaanud kannatanu 2 last ja laste isa/elukaaslane. Kohus leidis, et pereliikme kaotus on ilmselt alati kindlasti ränk ja traagiline, ent kohtupraktikas omaks võetud põhimõtetele ei ole tegemist iseenesest erandliku asjaoluga, sest selle all tuleb mõista eelkõige surma saabumise ebatavalisi asjaolusid, mida käesolevas asjas tuvastatud ei ole.					
1-24-707	PMK	04.09.2024	ÜLD	§ 423 lg 1	Kohtu äranägemisel, 25000–30000	20000
	Süüdistatav kaotas tee- ja ilmastikuoludele mittevastava sõidukiiruse, ilmastikuoludele mittevastava rehvaliku tõttu ja ebaõigete juhtimisvõtete tõttu auto üle kontrolli, mille tagajärjel libises parem külg ees vastassuunavööndisse ja põrkas seal kokku sõiduautoga Audi A6 Avant. Sõiduauto Audi A6 Avant tagaistmel istunud xxx suri saadud vigastustesse sündmuskohal ning Audit juhtinud XX ja juhi kõrvalistmel istunud XX said liiklusõnnetuse tagajärjel eluohtlikke tervisekahjustusi paranemise kestvusega vähemalt 4 kuud.					

	Hüvitist küsiti ema surma ja lähedase kannatuste nägemise eest. Süüdistatava teo tagajärjel kannatanul on seoses süüdistatava süülise käitumise tagajärgede näol tekkinud hingelised üleelamised, vaimse ja füüsilise tervise probleemid, regulaarne vajadus psühholoogilisele ja psühhiaatrilisele abile ja ravile, toetusele ning kannatanu nägi pealt oma väga lähedase pereliikme – ema – surma ja oma abikaasa läbielamisi ning tegemist ei olnud loomuliku surmaga.	
	Keskmine	7000
	Mediaan	4000

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Triinu Sepp ,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

MITTEVARALISE KAHJU HÜVITISTE SUURUSED JA KUJUNEMINE ,
KRIMINAALASJADE KOHTULAHENDITES AASTATEL 2023–2024

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja(d) on Anneli Soo ja Karolyn Krillo ,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Triinu Sepp
29.04.2026